

DZIENNIK USTAW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 8 listopada 2016 r.

Poz. 1818

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 18 października 2016 r.

w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker

Na podstawie art. 114 ust. 5 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, 1590, 1642 i 2295 oraz z 2016 r. poz. 352 i 1250) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rada Ministrów przyjmuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker stanowiący aktualizację dotychczasowego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker¹⁾.

2. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *B. Szydło*

¹⁾ M.P. z 2011 r. poz. 567.

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 18 października 2016 r. (poz. 1818)

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker

1. Wykaz skrótów określeń stosowanych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Ücker

- 1) aKPOŚK – aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- 2) aPGW – aktualizacja planu gospodarowania wodami;
- 3) aPWŚK – aktualizacja programu wodno-środowiskowego kraju;
- 4) BZT₅ – pięciodobowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu;
- 5) ChZT – chemiczne zapotrzebowanie tlenu;
- 6) GDOŚ – Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;
- 7) GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- 8) GUS – Główny Urząd Statystyczny;
- 9) GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych;
- 10) IMGW-PIB – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy;
- 11) IOŚ – Inspekcja Ochrony Środowiska;
- 12) JCW – jednolita część wód;
- 13) JCWP – jednolita część wód powierzchniowych;
- 14) JCWPd – jednolita część wód podziemnych;
- 15) KE – Komisja Europejska;
- 16) KPOŚK – Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych;
- 17) KZGW – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- 18) NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 19) OSN – obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- 20) OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków;
- 21) OZE – odnawialne źródła energii;
- 22) OZW – obszary mające znaczenie dla Wspólnoty;
- 23) PGW – plan gospodarowania wodami;
- 24) PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy;
- 25) PIS – Państwowa Inspekcja Sanitarna;
- 26) PMŚ – państwowy monitoring środowiska;
- 27) PO – plan ochrony;
- 28) POLiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko;
- 29) ppk – punkt pomiarowo-kontrolny;
- 30) PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich;
- 31) PSH – Państwowa Służba Hydrogeologiczna;
- 32) PWŚK – program wodno-środowiskowy kraju;
- 33) PZO – plany zadań ochronnych;
- 34) PZRP – plany zarządzania ryzykiem powodziowym;
- 35) rdoś – regionalny dyrektor ochrony środowiska;
- 36) RLM – równoważna liczba mieszkańców;
- 37) rzgw – regionalny zarząd gospodarki wodnej;
- 38) SCW – sztuczna część wód;
- 39) SHP format plików grafiki wektorowej, stosowany dla danych geoprzestrzennych używanych w Systemach Informacji Geograficznej (ang. Shapefile);
- 40) SNQ – średnia z najmniejszych przepływów rocznych;
- 41) SSQ – średnia z przepływów średnich rocznych;
- 42) SZCW – silnie zmieniona część wód;
- 43) UE – Unia Europejska;
- 44) wioś – wojewódzki inspektor ochrony środowiska;
- 45) WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne;

2. Wykaz skrótów tytułów aktów prawnych stosowanych w planie gospodowania wodami na obszarze dorzecza Ücker

1) ustawy:

- a) ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, z późn.zm.) – zwana dalej „Kodeksem postępowania administracyjnego”;
- b) ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1412) – zwana dalej „ustawą o PIS”;
- c) ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2013 r. poz. 934, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o obszarach morskich”;
- d) ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. 2013 r. poz. 686, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o IOŚ”;
- e) ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r. poz. 250) – zwana dalej „ustawą o czystości w gminach”;
- f) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 543, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o działach”;
- g) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą – POŚ”;
- h) ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o zaopatrzeniu w wodę”;
- i) ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r. poz. 469, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą – Prawo wodne”;
- j) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778) – zwana dalej „ustawą PIZP”;
- k) ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”;
- l) ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2015 r. poz. 625, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o nawozach i nawożeniu”;
- m) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o informacji o środowisku”;
- n) ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy-Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 32 poz.159) – zwana dalej „ustawą o zmianie ustawy – Prawo wodne z 2011 r.”;
- o) ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o odpadach”;
- p) ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz.U. z 2015 r. poz. 547, z późn. zm.) – zwana dalej „ustawą o środkach ochrony roślin”.

2) rozporządzenia, w tym rozporządzenia UE:

- a) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. Nr 241, poz. 2093) – zwane dalej „rozporządzeniem OSN”;
- b) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 44) – zwane dalej „rozporządzeniem o programach działań na OSN”;
- c) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878 oraz z 2010 r. Nr 130, poz. 874) – zwane dalej „rozporządzeniem o obszarach dorzeczy”;
- d) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2014 r. poz. 393) – zwane dalej „rozporządzeniem o nawozach”;

- e) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz. Urz. UE L 309 z 24.11.2009, str. 1, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem PE o środkach ochrony roślin”;
- f) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 71) – zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć oddziałujących na środowisko”;
- g) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem OSO”;
- h) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. Nr 86, poz. 478 oraz z 2015 r. poz. 1510) – zwane dalej „rozporządzeniem o nadzorze nad jakością wody w kąpielisku”;
- i) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. Nr 91, poz. 527, z późn. zm.) – zwane dalej „rozporządzeniem o ewidencji kąpielisk”;
- j) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 258, poz. 1549) – zwane dalej „rozporządzeniem definicyjnym”;
- k) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz. U. poz. 578) – zwane dalej „rozporządzeniem o PGW”;
- l) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie sposobu postępowania przy stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin (Dz. U. z 2013 r. poz. 625) – zwane dalej „rozporządzeniem o stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin”;
- m) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800) – zwane dalej „rozporządzeniem ściekowym”;
- n) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. poz. 257) – zwane dalej „rozporządzeniem osadowym”;
- o) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 1989) – zwane dalej „rozporządzeniem o wodzie do spożycia”;
- p) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 85) – zwane dalej „rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych”;
- q) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać plany operacyjno-ratownicze (Dz.U. poz. 821) – zwane dalej „rozporządzeniem o planach operacyjno-ratowniczych”;
- r) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. poz. 1178) – zwane dalej „rozporządzeniem monitoringowym”;
- s) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 1187) – zwane dalej „rozporządzeniem klasyfikacyjnym”.

1. OGÓLNY OPIS CECH CHARAKTERYSTYCZNYCH OBSZARU DORZECZA

Obszar dorzecza Ücker położony jest w północno-zachodniej części kraju i leży w województwie zachodniopomorskim, na granicy polsko-niemieckiej. Na obszar dorzecza Ücker na terenie Polski składa się kilka małych obszarów o łącznej powierzchni 14,7 km². Obszar dorzecza reprezentowany jest przez region wodny Ücker położony w obrębie makroregionu Pobrzeże Szczecińskie, na niewielkim terenie zachodniej części mezoregionu Równiny Wkrzańskiej oraz zachodniej części Wzniesienia Szczecińskiego.

Główną rzeką tego obszaru dorzecza jest Ücker (ciek I rzędu) o długości całkowitej 103 km. Przebiega ona praktycznie w całości na obszarze Niemiec. Źródła rzeki Ücker zlokalizowane są w pobliżu miejscowości Alt Temmen, na wysokości 69 m n.p.m. Ücker uchodzi do Zalewu Szczecińskiego.

Na obszarze dorzecza Ücker w granicach Polski nie występują żadne ciek. Graficzne odwzorowanie granic obszaru dorzecza przedstawione zostało na rysunku 1, a podsumowanie z ogólnym opisem obszaru dorzecza przedstawia tabela 1.

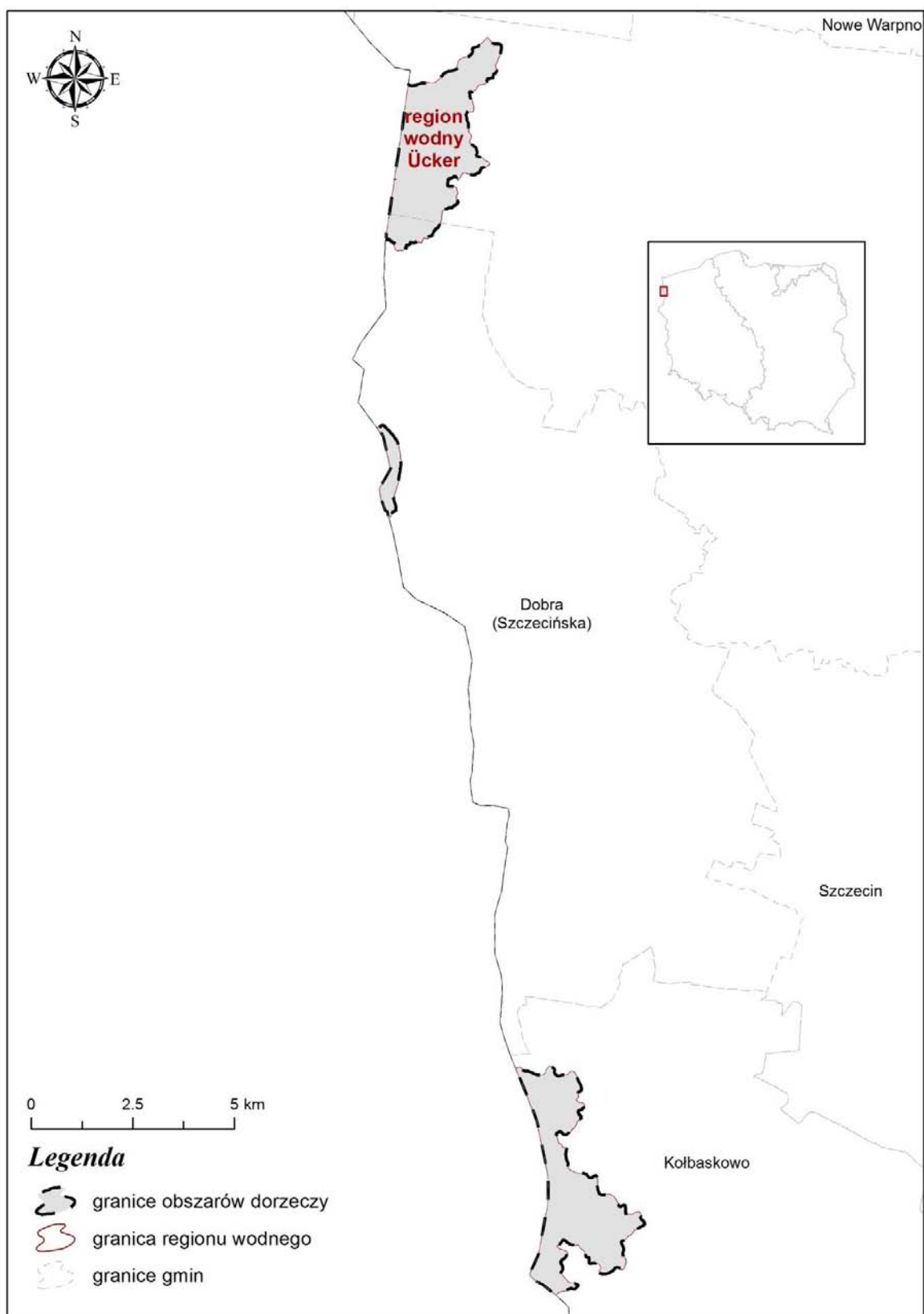
Z danych projektu Corine Land Cover¹⁾ wynika, iż na obszarze dorzecza występują dwie formy użytkowania terenu – lasy i systemy seminaturalne, które zajmują około 52% powierzchni oraz użytki rolne, które zajmują około 48% powierzchni. W granicach obszaru dorzecza znajdują się dwie miejscowości Bobolin i Barnisław.

Tabela 1. Ogólny opis obszaru dorzecza

Nazwa obszaru dorzecza	Obszar dorzecza Ücker
powierzchnia obszaru dorzecza	14,7 km ²
długość głównego ciek	103 km (brak cieków w granicach Polski)
długość cieków istotnych (ciek lub kilka cieków, dla którego wyznaczono JCWP)	brak cieków istotnych w granicach Polski
główne dopływy	brak dopływów w granicach Polski
regiony wodne	region wodny Ücker
liczba JCW	nie wyznaczono JCWP 1 JCWPd o numerze 3 i kodzie PLGW60003

¹ Właścicielem danych powstałych w ramach projektu Corine Land Cover 2012 jest UE. Jednostką odpowiedzialną za rozpowszechnianie danych krajowych jest GIOŚ.

Rysunek 1. Graficzne odwzorowanie granic obszaru dorzecza Ücker

KLIMAT

Z uwagi na dostępną skalę opracowań prognoz zmienności i zmian klimatu, modelowanych w odniesieniu do terytorium kraju, zdecydowano o przedstawieniu cech klimatu dorzecza na tle klimatu Polski. Zabieg ten umożliwia wyróżnienie swoistych cech klimatu dorzecza, w tym cech wspólnych z innymi regionami kraju. Jednocześnie ułatwiona jest percepcja analizy przestrzennej zmienności i zmian klimatu prognozowanych dla dorzecza w aspekcie presji wynikającej ze zróżnicowania warunków prognozowanych dla kraju.

Polska położona jest w strefie klimatu umiarkowanego o charakterze przejściowym pomiędzy klimatem lądowym i morskim, co jest efektem ścierania się mas wilgotnego powietrza znad Atlantyku z suchym powietrzem z głębi kontynentu euroazjatyckiego. W konsekwencji klimat charakteryzuje się dużą zmiennością pogody i zróżnicowaniem przebiegu pór roku w następujących po sobie latach. Pogoda kształtowana jest przez stałe układy baryczne – niż islandzki i wyż azorski oraz sezonowo zmieniające się ciśnienia baryczne znad Azji - wyż wschodnioazjatycki (zima) i niż południowoazjatycki (lato). Ilościowym przejawem przejściowości klimatu jest zachmurzenie sięgające 60-70% dni w roku. Największe zachmurzenie notowane jest w listopadzie, najmniejsze w sierpniu i wrześniu. Średnia liczba dni pochmurnych (zachmurzenie powyżej 80%) wynosi 120-160 dni w roku, zaś dni pogodnych jest 30-50 w roku (zachmurzenie poniżej 20%).

Obszar Polski położony jest w strefie przeważających wiatrów zachodnich (60% wszystkich dni wietrznych), ku wschodowi zwiększa się odsetek wiatrów wschodnich, a w górach – południowych. Wiatry zachodnie przeważają latem, to jest od lipca do września, natomiast zimą, zwłaszcza w grudniu i styczniu, ich przewaga się zmniejsza na rzecz wiatrów wschodnich.

Obszar dorzecza Ücker zajmuje niewielką powierzchnię północno-zachodniej części kraju, na zachód od strefy dolnego, ujściowego odcinka Odry. Pod względem warunków klimatycznych znajduje się jednocześnie pod wpływem oceanicznych i morskich mas powietrza. Warunki pogodowe oraz zachmurzenie charakteryzuje duża stabilność sezonowa i wieloletnia. Stabilne są również przeważające zachodnie i północno-zachodnie kierunki wiatru.

Średnia roczna temperatura powietrza waha się od 5°C (Zakopane) do 9°C (Kotlina Sandomierska, Nizina Śląska, Nizina Wielkopolska, Pojezierze Wielkopolskie oraz zachodnia część Pojezierza Pomorskiego i Pobrzeża). Najcieplejszym obszarem jest południowo-zachodnia część Polski, najchłodniejszym – północno-wschodnia część kraju i obszary górskie. Średnia roczna amplituda temperatury jest zmienna od 19°C (wybrzeże) do 23°C (północny-wschód kraju). Przejawem zróżnicowania klimatu jest liczba dni mroźnych (temp. maks. poniżej 0°C), wzrastająca z zachodu (poniżej 20 dni w roku nad dolną Odrą i wzdłuż wybrzeża) na północny wschód (do ponad 50 dni na Pojezierzu Suwalskim), w górach do 192 na Śnieżce i 146 na Kasprowym Wierchu. Najniższe w Polsce temperatury zanotowano w Siedlcach -41°C (1940) i w Kotlinie Żywieckiej -40,6°C (1929). Liczba dni z przymrozkami (temp. min poniżej 0°C) waha się od 80 (nad morzem) do 120 na północno-wschodnich obszarach, w górach ponad 200. Typowe dla przejściowości klimatu Polski jest zróżnicowanie przestrzenne średniej temperatury miesięcznej w wieloleciu. Obszar dorzecza Ücker położony jest w jednym z najcieplejszych regionów kraju, w sąsiedztwie Niziny Szczecińskiej, co znajduje swoje odzwierciedlenie w rocznym rozkładzie temperatury.

Na podstawie analizy średniej wieloletniej temperatury powietrza na obszarze Polski, w II połowie XX w. wyróżnia się wyraźne ocieplenie, poczynwszy od lat 80-tych. Wskazują na to dane dla 28 wybranych stacji meteorologicznych, znajduje to również oddźwięk na obszarze dorzecza Ücker. Warunki termiczne zmieniają się przestrzennie z różną intensywnością w poszczególnych częściach kraju względem pór roku, ale co istotne – roczne trendy wzrostu temperatury są istotne dla całego państwa. Przyrost temperatury powietrza jest intensywniejszy dla pory chłodnej, słabiej zaznacza się w porze letniej, ale nie przekracza 1°C. Ponadto, w tym samym okresie stwierdzono przyrost częstości występowania ekstremalnych warunków termicznych, zarówno skrajnie wysokiej temperatury maksymalnej i minimalnej dobowej, skrajnie niskiej temperatury dobowej, występowanie dób tropikalnych.

Obserwuje się nasilenie dynamiki zmian termicznych w kraju. Niekorzystne zjawiska termiczne ujawniające się od lat 90-tych XX w. (uciążliwe dla ludności, środowiska i gospodarki) to: dotkliwe fale upałów (dni z maksymalną temperaturą dobową powietrza $\geq 30^{\circ}\text{C}$ utrzymującą się przez co najmniej 3 dni), dni upalne (z temperaturą maksymalną $\geq 30^{\circ}\text{C}$), z najdłuższymi ciągami dni upalnych trwającymi ≥ 17 dni (Nowy Sącz, Opole, Racibórz). Na większości obszaru Polski obserwuje się tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych, ale długość trwania okresów mroźnych na przeważającym obszarze kraju wykazuje niewielką tendencję wzrostową. Najdłużej trwające okresy bardzo mroźne typowe są w północno-wschodniej i

wschodniej Polsce (10-20 w ostatnim 40-leciu). Na obszarze dorzecza Ücker skrajności termiczne łagodzi lokalny wpływ Morza Bałtyckiego.

Współczesne rozchwanie klimatu, polegające na wzroście częstości występowania skrajnych wartości elementów pogody nawet w sąsiadujących latach i sezonach, potwierdzone jest wynikami badań instrumentalnych od początku lat 80-tych. XX w. Prognozy krótkoterminowe, o horyzoncie czasowym 5-10 lat, zawierają z reguły 2 rodzaje wniosków: globalnie – następuje proces ocieplenia klimatu o zróżnicowanej intensywności zmian regionalnych, regionalnie – narasta rozchwanie klimatu przejawiające się wzrostem częstości występowania stanów ekstremalnych. Lokalnie, niejednokrotnie trudności sprawia rozdzielenie trendu zmiany klimatu, który jest maskowany jego narastającą zmiennością – rozchwanie klimatu.

W ramach prognozowanych w Polsce w ostatnich latach zmian klimatu za podstawę rozważań przyjęto trzy scenariusze rozwojowe: A1B, A2 i B1:

- 1) scenariusz A2: zakłada rozwój na podstawie kryteriów ekonomicznych, zwiększenia różnic między biednymi i bogatymi krajami, szybki wzrost ludności, szczególnie w krajach rozwijających się, brak zaangażowania w kwestiach ekologicznych i postęp technologiczny najslabszy w porównaniu do innych scenariuszy;
- 2) scenariusz B1: zakłada wysoki poziom świadomości ekologicznej i społecznej, odejście od postaw konsumpcyjnych, czysto ekonomicznych na rzecz zrównoważonego rozwoju; świadomie i intensywnie inwestuje się w technologie, efektywność, ekologię;
- 3) scenariusz A1B (wariant pośredni): zakłada bardzo szybki wzrost gospodarczy; populacja rośnie do roku 2050 a następnie zmniejsza się, szybko są wdrażane nowe i efektywne technologie, zwiększona współpraca gospodarcza i migracja ludności powodują wyrównywanie poziomu cywilizacyjnego i poziomu dochodów między regionami świata – wariant ten zakłada zrównoważony układ systemów energetycznych, powstały w wyniku równomiernego rozwoju wszystkich form wytwarzania energii.

Dla obszaru Polski prognozy krótkoterminowe modeli klimatycznych scenariusza A1B wskazują między innymi na:

- 1) powolny przyrost średniej rocznej temperatury powietrza, ale zmiana ta nie będzie istotnie wyższa w stosunku do okresu referencyjnego;
- 2) wzrost liczby dni z temperaturą $>25^{\circ}\text{C}$;
- 3) spadek liczby dni z temperaturą $<0^{\circ}\text{C}$;
- 4) wydłużanie się czasu trwania okresu wegetacyjnego;
- 5) regionalnie i lokalnie wzrost czasu trwania ekstremalnie wysokiej temperatury $>25^{\circ}\text{C}$;
- 6) regionalnie i lokalnie wzrost czasu trwania ekstremalnie niskiej temperatury $<-10^{\circ}\text{C}$;
- 7) wzrost częstości występowania wiatru o dużych prędkościach (trąby powietrzne);
- 8) sumy roczne opadów nie będą się znacząco różniły w stosunku do warunków historycznych (przewidywany wzrost jest spodziewany poniżej 5% dotychczasowej średniej sumy rocznej);
- 9) przyrost letniej sumy opadów na niekorzyść opadów zimowych;
- 10) spadek liczby dni z opadami śniegu oraz czasu trwania pokrywy śnieżnej;
- 11) wzrost częstości występowania krótkotrwałych intensywnych opadów (opady konwekcyjne), skrócenie czasu trwania okresów mokrych (opad $>10\text{ mm/doba}$);
- 12) przyrost natężenia opadów;
- 13) wzrost częstości występowania suszy atmosferycznej;
- 14) wydłużanie czasu trwania suszy atmosferycznej;
- 15) wzrost częstości występowania oraz przyrost czasu trwania suszy glebowej (deficyt wody w glebie) i hydrologicznej (obniżanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych).

Wzrost częstości występowania oraz przyrost czasu trwania suszy glebowej (deficyt wody w glebie) i hydrologicznej (obniżanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych).

Modele zmienności i zmian klimatu o dużej rozdzielczości (czyli przybliżające zmienność przestrzenną parametrów klimatu dla powierzchni kilkusetkilometrowych, rozdzielczość $15^{\circ}\times 15^{\circ}$, rozdzielczość $25\text{ km} \times 25\text{ km}$) wskazują na znaczące zróżnicowanie przestrzenne wymienionych powyżej parametrów. Należy jednak

pamiętać, iż w krótkim okresie gradient zmienności przestrzennej nie odbiega od współczesnej zmienności elementów klimatycznych. Istotą różnicy dla krótkiego okresu prognozy jest wzrost prawdopodobieństwa wystąpienia zjawisk i procesów wymienionych w tej krótkiej liście w najbliższej przyszłości.

Obszar dorzecza Ücker zajmuje niewielką powierzchnię w obrębie zachodniej części pobraża południowobałtyckiego. Pod względem warunków klimatycznych obszar położony jest w strefie lokalnego, ocieplającego oddziaływania Morza Bałtyckiego. Pobrzeże jest termicznie najcieplejszym obszarem, ze stwierdzonym, istotnym statystycznie i najsilniejszym w skali kraju wzrostem temperatury powietrza: średniej rocznej oraz poszczególnych pór roku. Na obszarze dorzecza prognozowane jest zwiększenie liczby dni gorących. Położenie w północno-zachodniej części kraju ekspozuje obszar dorzecza dodatkowo na wpływ ciepłych, morskich mas powietrza atlantyckiego, co skutkuje tendencją do zmniejszania w czasie liczby dni zimnych. Generalnie, liczba dni z temperaturą poniżej 0°C jest tu regionalnie najmniejsza w Polsce. Prognozy na najbliższe lata wskazują na sukcesywne wydłużanie się czasu trwania okresu wegetacyjnego.

Wpływ Morza Bałtyckiego zaznacza się również w postaci wzrostu średniej rocznej sumy opadu w obszarze w porównaniu do obszarów południowych. Wyraźną granicą strefy podwyższonej sumy opadów jest wał morenowy Pojezierza Pomorskiego, wymuszający lokalne opady orograficzne. Prognozy nie stwierdzają istotnych zmian w rozkładzie opadów w regionie ani dla czasu trwania suszy atmosferycznej, ani długości trwania okresów mokrych.

W najbliższych latach, w związku z prognozowanymi zmianami klimatu, nie należy oczekiwać istotnych zmian w funkcjonowaniu obszaru dorzecza w porównaniu do ostatniego 30-lecia. Decyduje o tym stabilizujące oddziaływanie oceanicznych mas powietrza oraz bliskość Bałtyku.

Należy podkreślić konsekwentną politykę prowadzoną przez rzgwm w Szczecinie w zakresie identyfikacji zmian zasobów wodnych, które będą prawdopodobnie istotnie odczuwalne w konsekwencji prognozowanych zmian klimatu. Wyniki przeprowadzonych badań dowodzą, iż w najbliższym horyzoncie nie należy spodziewać się istotnego zagrożenia niedoborów zasobów wodnych czy obniżenia ich jakości w stosunku do warunków współczesnych. Wyjątek w tym zakresie stanowi strefa wybrzeża Bałtyku w rejonie wysp Wolin oraz Uznam, gdzie stwierdzono w horyzoncie do 2030 r. zagrożenie zmiany warunków hydrodynamicznych potencjalnie skutkujące zasoleniem wód. W działaniach zaplanowanych uwzględnia się współpracę między obszarami dorzeczy Ücker oraz Odry.

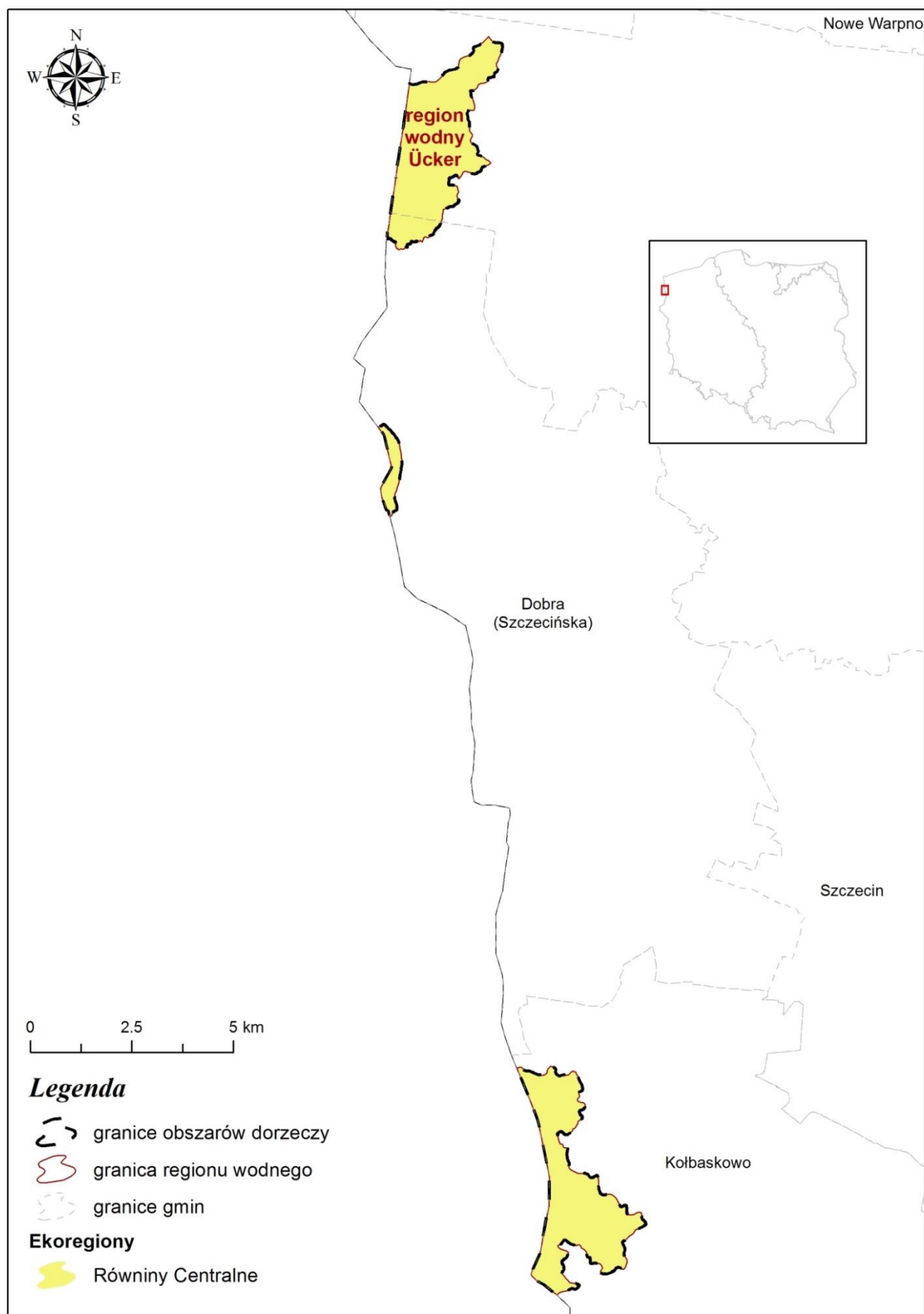
Prognozowana zmiana klimatu będzie postępować ewolucyjnie. Prognozy krótkoterminowe na obszarze dorzecza Ücker wskazują na ewolucyjne narastanie zmienności klimatu. Dla obszaru dorzecza Ücker prognozowany jest w rozpatrywanej skali czasu przyrost względny temperatury powietrza, pociągający za sobą wielorakie konsekwencje środowiskowe, w inwazji nowych gatunków flory i fauny, intensyfikacji działalności rolniczej w wyniku wydłużania się okresu wegetacyjnego.

1.1. Wykaz JCWP wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych

Na międzynarodowym obszarze dorzecza Ücker, w granicach Polski nie wyznaczono żadnej JCWP.

Obszar dorzecza Ücker leży w obrębie ekoregionu Równin Centralnych. Odzworowanie położenia granic ekoregionów przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Ekoregiony na obszarze dorzecza Ücker

1.2. Wykaz JCWPd

Zgodnie z PGW na obszarach dorzeczy przyjętymi w 2011 r. w Polsce obowiązywał podział na 161 JCWPd. Na potrzeby aPGW opracowano nowy podział na 172 JCWPd związany z przyjętą (według PIG-PIB) definicją modelu pojęciowego systemu hydrogeologicznego. W myśl tej definicji model pojęciowy opisuje strukturę systemu i wskazuje zależności istniejące w jego obrębie (oddziaływanie – proces) i zachodzące pomiędzy poszczególnymi składowymi systemu oraz interakcję systemu z otoczeniem. W tym ujęciu model pojęciowy zbudowany jest z danych:

- 1) budowa geologiczna;
- 2) wykształcenie litologiczne, rozmieszczenie i rozprzestrzenienie oraz parametry hydrogeologiczne warstw wodonośnych;
- 3) elementy środowiskowe – presje antropogeniczne;
- 4) czynniki wpływające na przebieg poszczególnych procesów w obrębie systemu.

W nowym podziale przyjęto generalną zasadę ograniczenia liczby uwzględnionych w modelu poziomów wodonośnych (przez łączenie ich w kompleksy wodonośne) do maksymalnie trzech wydzieleń. Jest to zgodne z przyjętą w Programie monitoringu JCWPd² na terenie Polski zasadą, że w monitoringu obserwowane są następujące poziomy lub kompleksy poziomów wodonośnych:

- 1) pierwszy od powierzchni terenu poziom wodonośny o zwierciadle swobodnym, najsilniej narażony na oddziaływanie presji z powierzchni terenu;
- 2) użytkowe poziomy wodonośny o zwierciadle napiętym, stanowiące główne źródło zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi;
- 3) wgłębny poziom wód zwykłych, narażony na ascensję wód słonych.

Według podziału na 172 JCWPd, pierwszy kompleks wodonośny stanowią wody pierwszego poziomu wodonośnego bądź, w przypadku jego braku, głównego użytkowego poziomu wodonośnego. Są to przeważnie poziomy wodonośny o zwierciadle swobodnym, lokalnie napiętym. Ich główną cechą jest zwiększona podatność (duża wrażliwość) na oddziaływanie antropopresji na chemizm i stany wód podziemnych.

Drugi kompleks wodonośny tworzą głębsze poziomy wodonośne, posiadające zwierciadło naporowe. Są one izolowane od wpływu presji antropogenicznych warstwami słabo-, pół- i nieprzepuszczalnymi. W skali regionalnej mogą być powiązane hydrodynamicznie z pierwszym kompleksem wodonośnym.

Trzeci kompleks wodonośny to wody położonego najgłębiej w strukturze krążenia użytkowego poziomu wodonośnego. Zazwyczaj jest on zagrożony potencjalną ascensją zmineralizowanych wód głębszych.

Dodatkowo, w celu nawiązania do istniejących scwp oraz zlewni poszczególnych rzek, zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski, weryfikowano przebieg poszczególnych JCWPd w celu unifikacji granic.

Obszar dorzecza Ücker znajduje się na terenie przygranicznej JCWPd o numerze 3 (pełne kody JCWPd przedstawiono w tabeli 2).

Tabela 2. Wykaz JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

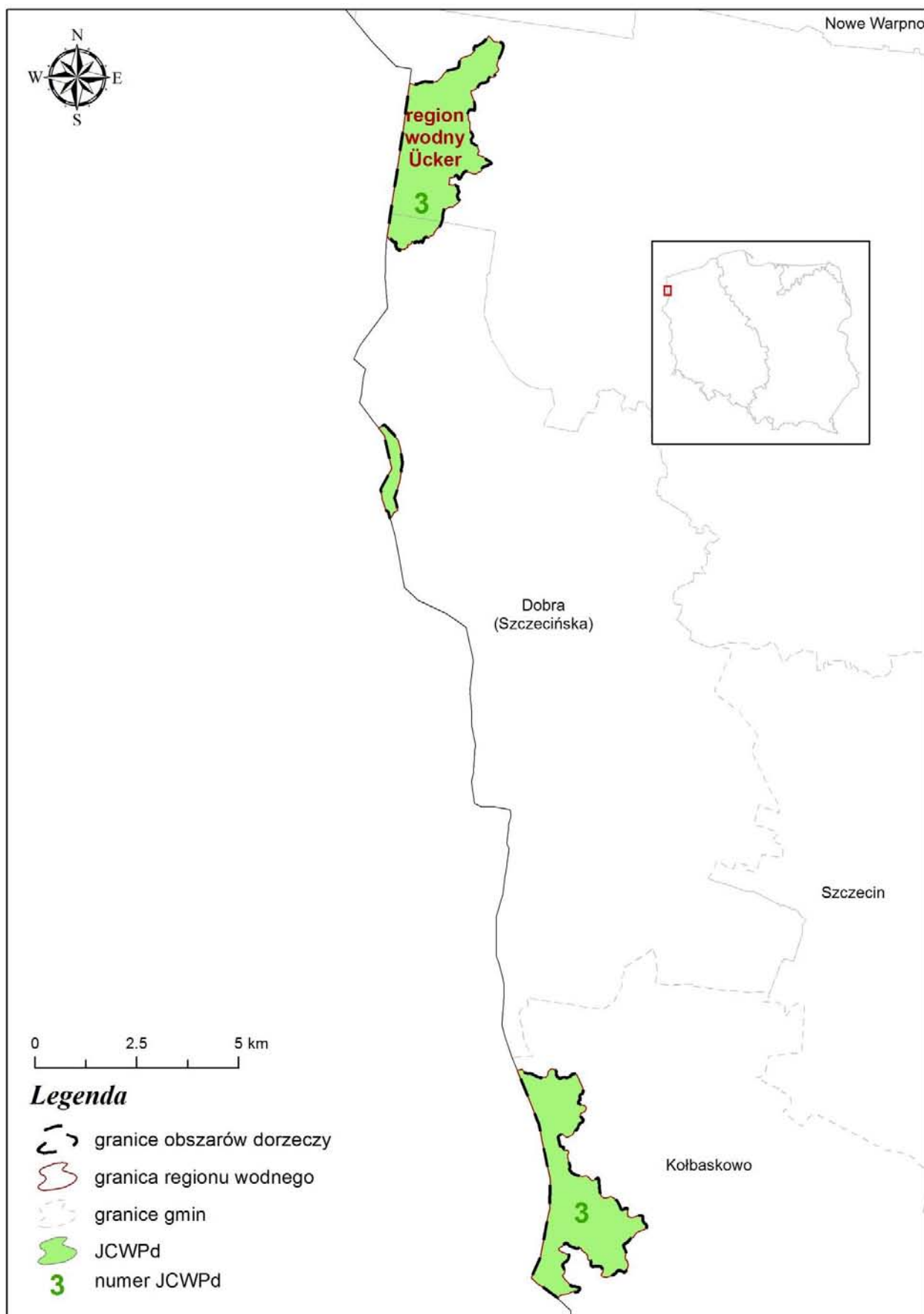
lp.	kod JCWPd
1	PLGW60003

Odwzorowanie położenia granic JCWPd przedstawiono na rysunku 3.

Na obszarze dorzecza Ücker zlokalizowany jest 1 nieudokumentowany GZWP o numerze 122. GZWP to zbiorniki o określonych parametrach, charakteryzujące się dobrymi na tle innych struktur hydrogeologicznych parametrami ilościowymi i jakościowymi. W opracowywanym obecnie dokumencie aPWŚK przewidziano katalog działań, mający na celu osiągnięcie wymaganego stanu JCWP, które jednocześnie będą przyczyniać się do poprawy stanu chemicznego i ilościowego JCWPd. Ponadto dla części wód podziemnych zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych zaproponowano szereg działań uzupełniających wraz z szczegółowym harmonogramem ich realizacji.

² Dane dostępne na stronie <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

Rysunek 3. JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

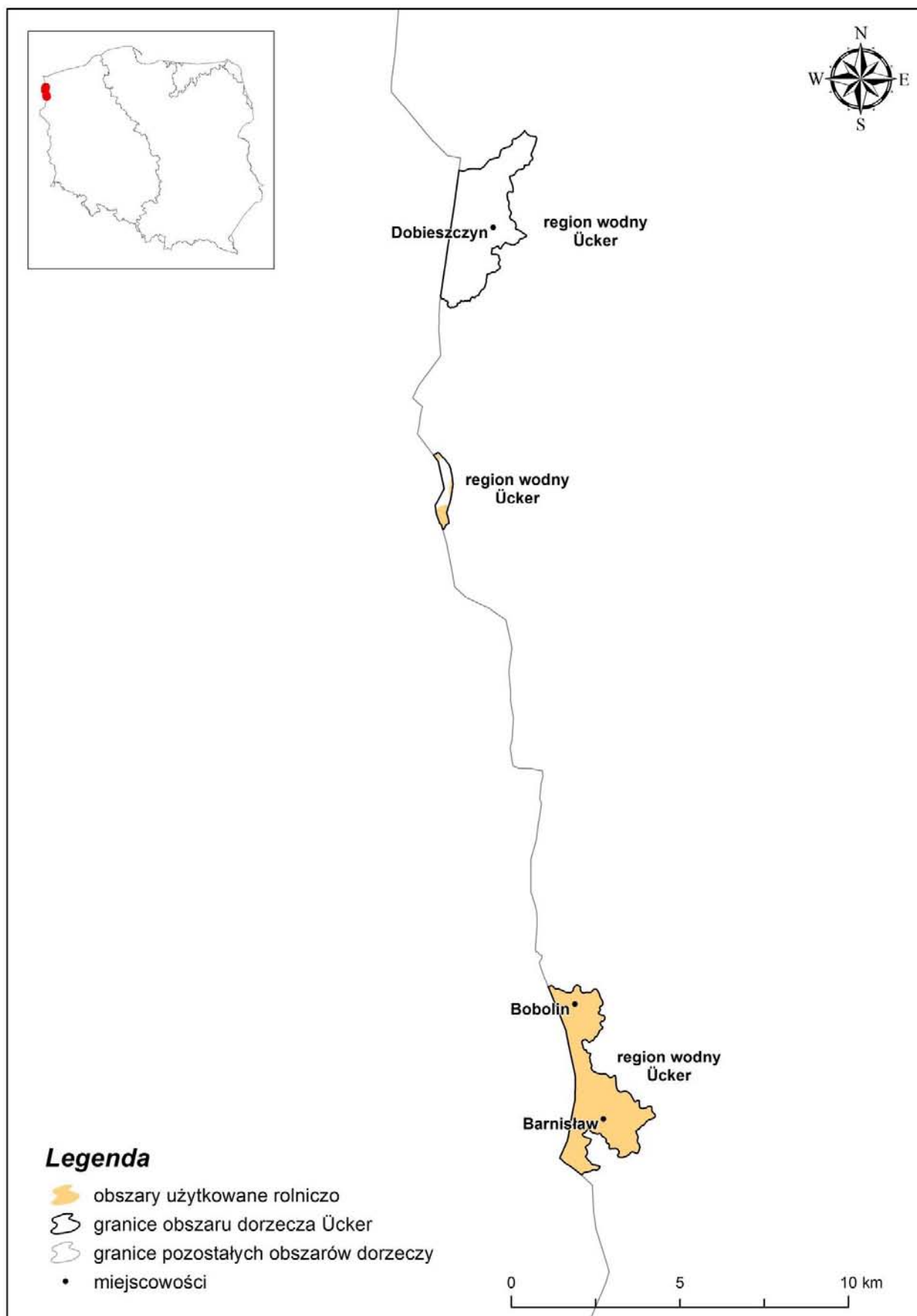

2. PODSUMOWANIE IDENTYFIKACJI ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ ANTROPOGENICZNYCH I OCENY ICH WPŁYWU NA STAN WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

2.1. Podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych na stan wód powierzchniowych

Na międzynarodowym obszarze dorzecza Ücker, w granicach Polski, nie wyznaczono żadnych JCWP. Z tego względu nie wskazano presji antropogenicznych oddziałujących na te części wód. Na rysunku 4 przedstawiono informacyjnie obszary użytkowane rolniczo.

Rysunek 4. Obszary użytkowane rolniczo na obszarze dorzecza Ücker

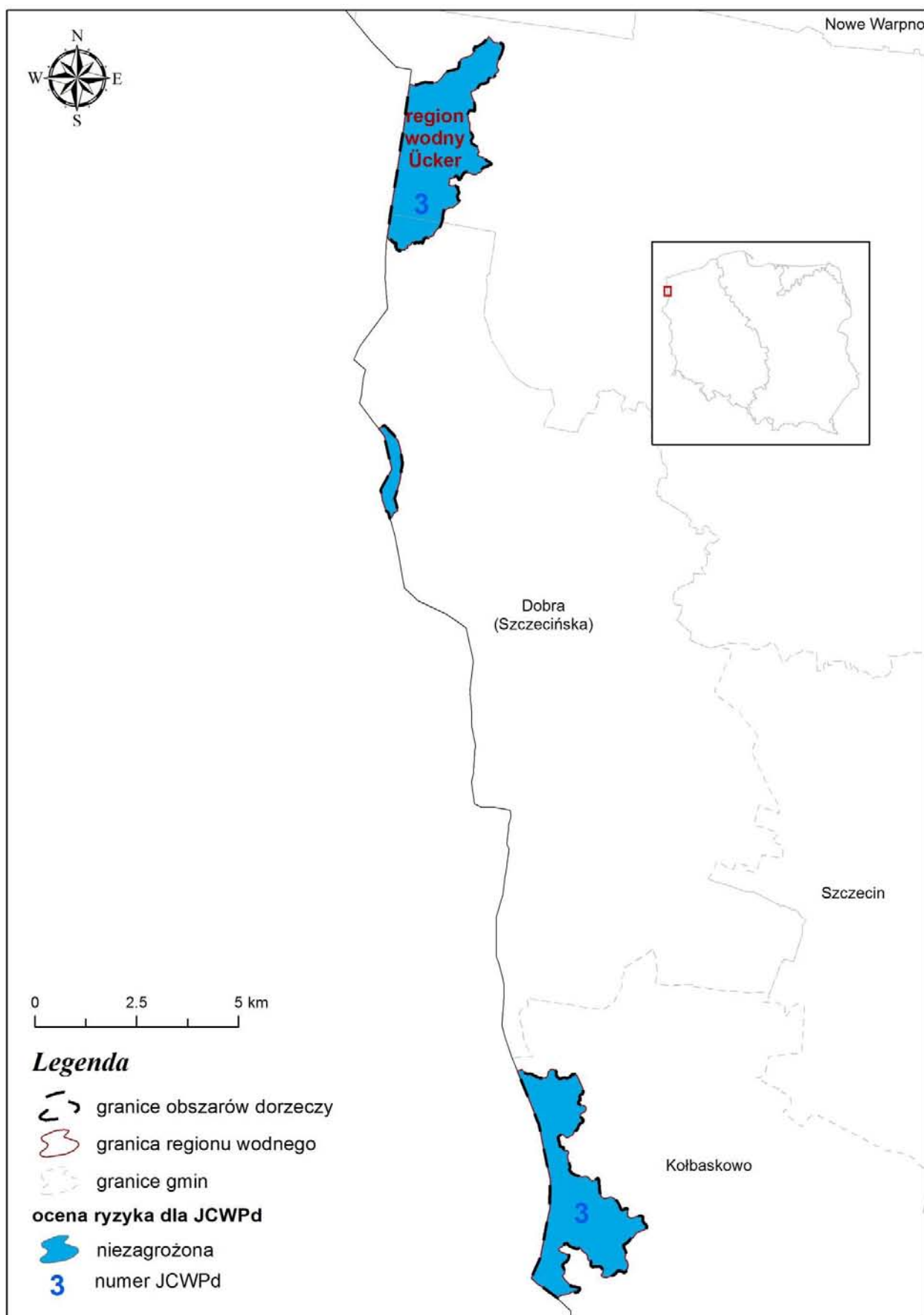
2.2. Podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych na stan wód podziemnych

Na obszarze dorzecza Ücker nie zidentyfikowano znaczących presji antropogenicznych mających wpływ na JCWPd. Obszar dorzecza Ücker obejmuje niewielki fragment jednej JCWPd o numerze 3, której stan ilościowy i chemiczny został określony jako dobry. W ocenie analizy wpływu identyfikacji presji, nie wykazano znaczących oddziaływań na omawianym obszarze dorzecza. Pod względem ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWPd na obszarze dorzecza Ücker określono jako niezagrożoną. Wyniki oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker zostały przedstawione w tabeli 3 i w sposób graficzny na rysunku 5.

Tabela 3. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

lp.	kod JCWPd	dorzecze	M – monitorowana;	stan ilościowy	stan chemiczny	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	cel dodatkowy
1	PLGW60003	Odra, Ücker	M	dobry	dobry	niezagrożona	jakość wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu

Rysunek 5. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

3. WYKAZ OBSZARÓW CHRONIONYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 113 UST. 4 USTAWY – PRAWO WODNE, WRAZ Z GRAFICZNYM PRZEDSTAWIENIEM PRZEBIEGU ICH GRANIC ORAZ OKREŚLENIEM PODSTAW PRAWNYCH ICH UTWORZENIA

Rejestr wykazów obszarów chronionych tworzony jest na podstawie art. 113 ust.4 ustawy – Prawo wodne. Artykuł ten obliguje do utworzenia rejestru wykazów obszarów chronionych zawierających wykazy:

- 1) JCW przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, o których mowa w art. 49b ust. 3 ustawy – Prawo wodne;
- 2) obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym;
- 3) JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych;
- 4) obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- 5) obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- 6) obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

W Polsce pierwszy rejestr wykazów obszarów chronionych został sporządzony w 2003 r. Od tego czasu jest on poddawany przeglądowi i uaktualniany. Jego ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2013 r. Rodzaje obszarów chronionych zostały opisane poniżej

JCW, PRZEZNACZONE DO POBORU WODY NA POTRZEBY ZAOPATRZENIA LUDNOŚCI W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA, O KTÓRYCH MOWA W ART. 49B UST. 3 USTAWY – PRAWO WODNE

Wody, które są wykorzystywane do zaopatrywania ludności w wodę do spożycia lub wody, które mogą być wykorzystywane w tym celu, muszą spełniać wymagania dotyczące jakości wody wyznaczone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. poz. 1728) oraz określone w rozporządzeniu o wodzie do spożycia. Jako obszary przeznaczone do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia wyznaczane są obszary obejmujące JCWP i JCWPd. Wytypowane obszary objęte są ochroną w celu zapobieżenia pogarszaniu się jakości pobieranej wody i co za tym idzie zminimalizowania potrzeby jej uzdatniania. Do ochrony wyznaczane są JCW wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia, dostarczające średnio więcej niż 10 m³ wody na dobę lub służące więcej niż 50 osobom, a także JCW, które są przewidywane do poboru w przyszłości. Sporządzenie wykazu tych obszarów leży w kompetencjach dyrektorów rzgw.

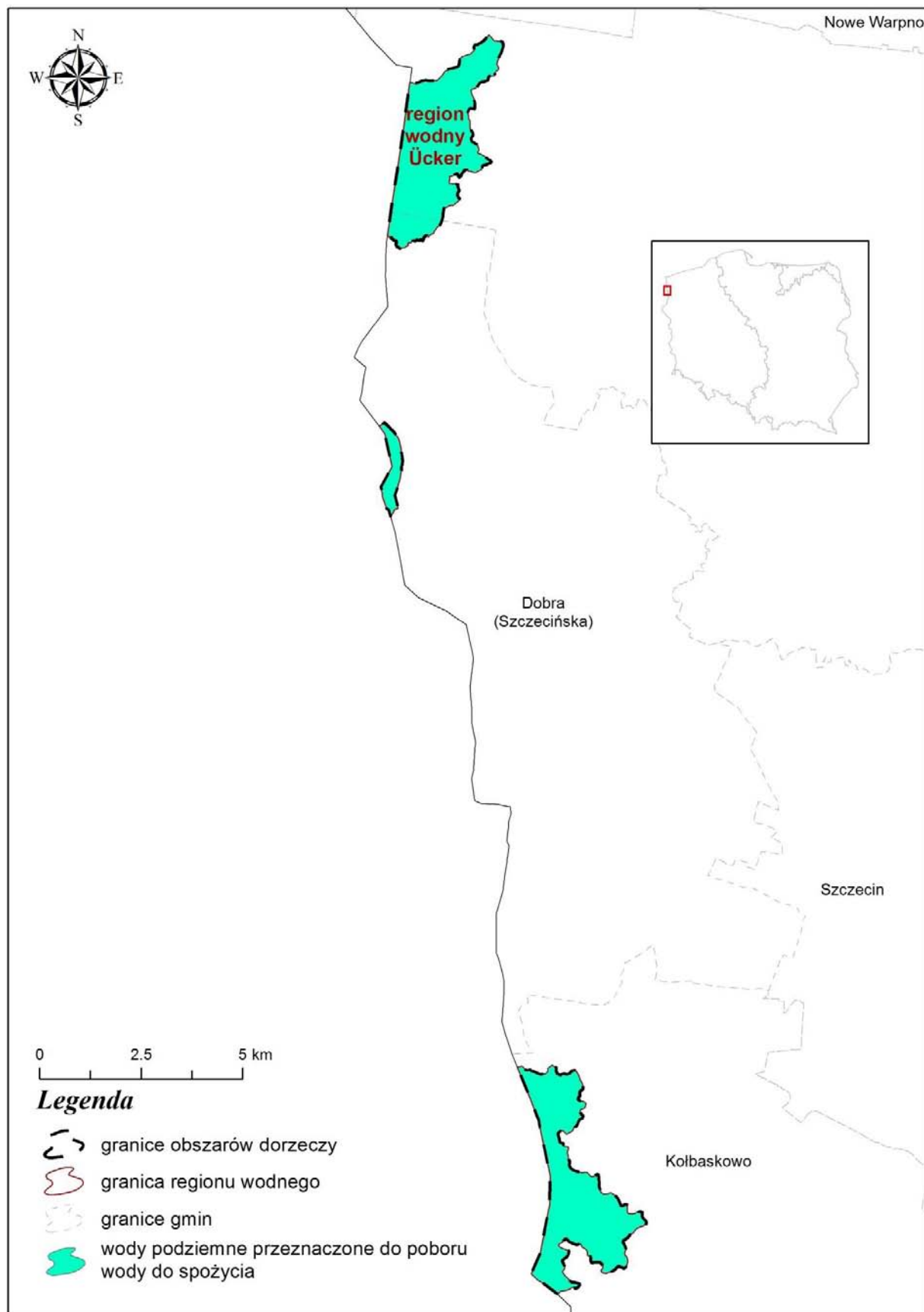
Na obszarze dorzecza Ücker wytypowano i umieszczono w rejestrze wykazów obszarów chronionych 1 JCWPd przeznaczoną do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

Graficzne przedstawienie wykazu JCWPd przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia zaprezentowano na rysunku 6, zaś ich zestawienie w tabeli 4.

Tabela 4. Wykaz JCWPd przeznaczonych do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze dorzecza

Na podstawie art.113 ust. 4 pkt 1 ustawy - Prawo wodne					
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	obszar dorzecza	region wodny	zlewnia bilansowa	kod JCWPd	JCW dostarczająca średnio powyżej 100 m ³ wody na dobę (tak/nie)
Szczecin	Odra, Ücker	Dolna Odra i Przymorze Zachodnie, Ücker	Lewobrzeżna zlewnia dolnej Odry	PLGW60003	tak

Rysunek 6. Graficzne przedstawienie JCWPd przeznaczonych do poboru wody w celu zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia na obszarze dorzecza Źcker

OBSZARY PRZEZNACZONE DO OCHRONY GATUNKÓW ZWIERZĄT WODNYCH O ZNACZENIU GOSPODARCZYM

W ramach rejestru wykazów obszarów chronionych zawierających wykazy, o których mowa w art. 113 ust. 4 ustawy – Prawo wodne, w Polsce nie wyznaczono obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym. Brak jest szczegółowych regulacji w zakresie ustalania sposobu wyznaczania przedmiotowych obszarów.

JCW PRZEZNACZONE DO CELÓW REKREACYJNYCH, W TYM KĄPIELISKOWYCH

Zgodnie z ustawą - Prawo wodne, przez kąpielisko rozumie się wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się. Kąpielisko musi być ujęte w uchwale rady gminy w sprawie wykazu kąpielisk. Ustawa - Prawo wodne wymienia również inną formę przeznaczoną do celów rekreacyjnych – miejsce wykorzystywane do kąpeli. W odróżnieniu od kąpieliska jest to wydzielony i oznakowany fragment wód wykorzystywany do kąpeli jednak niewyznaczony formalnie poprzez uchwałę rady gminy. Do rejestru wykazów obszarów chronionych włączane są wyłącznie kąpieliska. Ewidencję kąpielisk oraz jej aktualizację prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta w zależności od jednostki rejestrującej kąpielisko.

Na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono żadnych JCW przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych.

OBSZARY WRAŻLIWE NA EUTROFIZACJĘ WYWOŁANĄ ZANIECZYSZCZENIAMI POCHODZĄCYMI ZE ŹRÓDEŁ KOMUNALNYCH

W związku z podpisaniem Traktatu między Królestwem Belgii, Królestwem Danii, Republiką Federalną Niemiec, Republiką Grecką, Królestwem Hiszpanii, Republiką Francuską, Irlandią, Republiką Włoską, Wielkim Księstwem Luksemburga, Królestwem Niderlandów, Republiką Austrii, Republiką Portugalską, Republiką Finlandii, Królestwem Szwecji, Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Państwami Członkowskimi Unii Europejskiej) a Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii, Republiką Słowacką dotyczącego przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii, Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej podpisanego w Atenach w dniu 16 kwietnia 2003 r. (Dz. Urz. UE L 236 z 23.09.2003, str. 17, z późn. zm.) konieczne było wyznaczenie na terytorium kraju obszarów wrażliwych na eutrofizację spowodowaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych. Ze względu na położenie w 99,7% w zlewisku Morza Bałtyckiego, całe terytorium Polski zostało uznane za obszar wrażliwy na eutrofizację.

Działania w zakresie gospodarki komunalnej wdrażane są za pomocą KPOŚK opracowanego w 2003 r. i jego kolejnych aktualizacjach:

- 1) KPOŚK zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r.;
- 2) aKPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 7 czerwca 2005 r.;
- 3) aKPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. (obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie ogłoszenia krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz jego dwóch aktualizacji (M.P. poz. 775));
- 4) aKPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r. (obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. poz. 589));
- 5) aKPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 21 kwietnia 2016 r.

KPOŚK służy realizacji i monitoringowi osiągania celów ustalonych w zakresie gospodarki komunalnej. KPOŚK ma na celu identyfikację faktycznych potrzeb w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregowanie ich realizacji w taki sposób, aby Polska wywiązała się ze zobowiązań traktatowych wynikających z wdrażania przepisów wspólnotowych dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych.

W związku z tym, że zasięg obszarów wrażliwych na substancje biogenne pochodzenia komunalnego obejmuje terytorium całej Polski, mapa wykazu obszarów wrażliwych na substancje biogenne pochodzenia komunalnego nie została załączona.

OBSZARY NARAŻONE NA ZANIECZYSZCZENIA ZWIĄZKAMI AZOTU, POCHODZĄCYMI ZE ŹRÓDEŁ ROLNICZYCH

OSN stanowią obszary, z których mają miejsce spływy do wód powierzchniowych lub podziemnych uznanych za wody wrażliwe. Według rozporządzenia OSN za wody wrażliwe na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, uznaje się wody zagrożone zanieczyszczeniem (których zawartość azotanów wynosi od 40 do 50 mg/l i wykazuje tendencję wzrostową) oraz wody zanieczyszczone (zawierające lub mogące zawierać ponad 50 mg/l azotanów).

Przepisy dotyczące ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego znajdują się w:

- 1) ustawie – Prawo wodne;
- 2) ustawie – POŚ;
- 3) ustawie o nawozach i nawożeniu;
- 4) rozporządzeniu OSN;
- 5) rozporządzeniu o programach działań na OSN;
- 6) rozporządzeniu o nawozach;
- 7) 9 rozporządzeniach dyrektorów rzgw dotyczących określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć;
- 8) 10 rozporządzeniach dyrektorów rzgw dotyczących wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego.

W Polsce wyznaczono dla pierwszego okresu wdrażania prawa UE (2004-2007) 21 obszarów OSN, obejmujących 2% powierzchni kraju, a dla drugiego okresu (2008-2011) – 19 OSN obejmujących 1,49% powierzchni kraju.

Podstawą wyznaczenia OSN była:

- 1) ocena zanieczyszczenia wód azotanami, dokonana na podstawie wyników monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, realizowanego zgodnie z PMŚ;
- 2) ustalenia zakresu wpływu działalności rolniczej na jakość wód dokonane na podstawie rozpoznania i oszacowania wielkości i rodzaju produkcji rolniczej oraz na podstawie analizy warunków środowiskowych, obejmujących: klimat, warunki hydrogeologiczne, rodzaj i zasobność gleb w składniki pokarmowe (azot i fosfor), ukształtowanie terenu, uwarunkowania charakteryzujące zlewnię, z której spływają zanieczyszczenia do wód.

OSN umocowane zostały prawnie za pomocą 11 rozporządzeń dyrektorów poszczególnych rzgw, wydanych w większości w końcu 2003 r. i w I kwartale 2004 r., które w drugim okresie zastąpione zostały 12 rozporządzeniami, wydanymi na początku 2008 r. Rozporządzenia dyrektorów rzgw dotyczące określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód należy ograniczyć jako akty prawa miejscowego ogłoszone zostały w dziennikach urzędowych poszczególnych województw. Dla wszystkich OSN opracowane zostały programy działań, wprowadzone w życie również rozporządzeniami dyrektorów rzgw. Rozporządzenia opublikowane zostały w dziennikach urzędowych poszczególnych województw. Do najistotniejszych działań planowanych do realizacji w ramach programów, w okresie 4 lat, należą przede wszystkim: działania wynikające z zasad dobrej praktyki rolniczej oraz zadań inwestycyjnych (np. budowa zbiorników i płyt do gromadzenia i przechowywania nawozów naturalnych), edukacja osób prowadzących działalność rolniczą ma OSN w zakresie obowiązywania prawa i zasad dobrej praktyki rolniczej, pomoc organizacyjna i techniczna w realizacji inwestycji ochrony wód w gospodarstwach, doradztwo rolne w tworzeniu planów nawozowych w gospodarstwach, kontrola realizacji zadań wynikających z programów działania, monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych w obszarach szczególnie narażonych, w celu oceny efektów realizacji programów działań.

W okresie styczeń-czerwiec 2012 r. wszystkie rzgwy dokonały kolejnej weryfikacji OSN, między innymi na podstawie sporządzonej oceny presji rolniczej na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Konsekwencją weryfikacji było zwiększenie powierzchni OSN z 4 630,47 km² (1,48% powierzchni Polski) do 13 935,06 km² (4,46% powierzchni Polski). Na obszarze kraju ustanowionych zostało 48 obszarów OSN.

Następnie w latach 2015 – 2016 realizując zobowiązanie stopniowego zwiększania powierzchni OSN w Polsce, mając na uwadze konieczność uwzględnienia zasady przezorności w procesie wyznaczania wód wrażliwych i OSN, pierwotnie wyznaczone OSN zostały rozszerzone o dodatkowe obszary o zidentyfikowanej presji rolniczej.

Ostatecznie w okresie 2012-2016 w Polsce wyznaczono 94 OSN o łącznej powierzchni 21756,10 km² co stanowi 6,96% powierzchni kraju.

OBSZARY PRZEZNACZONE DO OCHRONY SIEDLISK LUB GATUNKÓW, USTANOWIONYCH W USTAWIE O OCHRONIE PRZYRODY, DLA KTÓRYCH UTRZYMANIE LUB POPRAWA STANU WÓD JEST WAŻNYM CZYNNIKIEM W ICH OCHRONIE

Analizowany rejestr wykazów obszarów chronionych obejmuje wyłącznie obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków silnie związanych z wodami. Tereny te objęte są formami ochrony wynikającymi z ustawy o ochronie przyrody. Spośród tych obszarów wyróżnia się należące do sieci Natura 2000: OSO oraz OZW, utworzone na mocy:

- 1) rozporządzenia OSO;
- 2) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. z 2014 r. poz.1713).

Na obszarze dorzecza Ücker występują OZW oraz OSO: Ostoja Wkrzańska (PLB 320014) i Jezioro Świdwie (PLB 320006) zajmujące ponad 50% powierzchni obszaru dorzecza Ücker (787 hektarów).

Oprócz obszarów należących do sieci Natura 2000 rejestr obejmuje obszary, których utworzenie reguluje ustawa o ochronie przyrody. Są to: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe oraz obszary chronionego krajobrazu. Podstawą do wskazania obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie w obrębie danego obszaru dorzecza, było przyporządkowanie do danego obszaru chronionego JCW. Wobec faktu, iż na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono żadnej JCW, nie wskazuje się występowania w jego granicach obszarów chronionych, pomimo, iż terytorialnie (przestrzennie) istnieją obszary chronione (wspomniane powyżej obszary Natura 2000) zależne od wód zlokalizowane w obrębie analizowanego obszaru dorzecza.

3.1. Wykazy, o których mowa w art. 113 ust 3 pkt. 1a ustawy – Prawo wodne

Substancje priorytetowe są to substancje, stanowiące szczególne zagrożenie dla środowiska wodnego. Wśród nich wyróżniono grupę substancji niebezpiecznych, czyli substancji, które powodują znaczne ryzyko ze względu na trwałość, toksyczność, bioakumulację, małą podatność na degradację i ryzyko dla zdrowia ludzi. Jako jeden z celów środowiskowych dla wszystkich JCW wskazuje się dążenie przez wszystkie państwa członkowskie UE do stopniowego redukcji zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestania lub stopniowego eliminowania emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych. Zgodnie z art. 113 ust. 3 pkt 1a ustawy – Prawo wodne podczas opracowania dokumentacji planistycznej, uwzględnia się, sporządzane przez dyrektorów rzgwy dla poszczególnych regionów wodnych wykazy wielkości emisji i stężeń:

- 1) substancji priorytetowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 38l ust. 2 ustawy – Prawo wodne,
- 2) innych substancji, niż wskazane w pkt 1., powodujących zanieczyszczenie
- dla których zostały określone środowiskowe normy jakości.

Celem sporządzenia takich wykazów jest zidentyfikowanie przedmiotowych substancji, wskazanie źródeł ich emisji do środowiska oraz określenie obszarów, na których ich występowanie jest największe i gdzie mogą przyczynić się do wystąpienia zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych.

W dorzeczu Ücker w latach 2010-2011 nie odnotowano występowania substancji priorytetowych oraz nie zidentyfikowano zakładów odprowadzających takie substancje do wód lub ziemi. W związku z powyższym nie opracowano wykazów wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych oraz innych zanieczyszczeń dla których zostały określone środowiskowe normy jakości dla tego dorzecza.

4. MAPA SIECI MONITORINGU WRAZ Z PREZENTACJĄ PROGRAMÓW MONITORINGOWYCH

Polska jest zobligowana do utworzenia programów monitoringu, mających na celu ustalenie spójnego i całościowego przeglądu stanu wód na każdym obszarze dorzecza.

Monitoring stanu wód prowadzony jest zgodnie z następującymi formami:

- 1) monitoring diagnostyczny, który pozwala między innymi na zebranie informacji w celu:
 - a) uzupełnienia i zatwierdzenia oceny wpływu oddziaływań antropogenicznych na stan wód,
 - b) zaprojektowania przyszłych programów monitorowania,
 - c) oceny długoterminowych zmian w warunkach naturalnych oraz zmian spowodowanych działalnością człowieka;
- 2) monitoring operacyjny, który ma na celu ustalenie stanu części wód zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych oraz ocenę zmian w zakresie stanu tej części wód w wyniku podjętych programów działań;
- 3) monitoring badawczy, który prowadzony jest w przypadkach wystąpienia przekroczeń norm parametrów jakości wody, dla których nie zidentyfikowano źródła zanieczyszczeń lub do określenia wielkości i oceny wpływu incydentalnych zanieczyszczeń oraz tam gdzie monitoring diagnostyczny wykazuje, że cele środowiskowe mogą nie zostać osiągnięte, a nie został ustanowiony tam monitoring operacyjny;
- 4) monitoring obszarów chronionych, który ma charakter uzupełniający do monitoringu stanu JCWP.

W przypadku wód podziemnych wyróżniamy następujące formy:

- 1) monitoring stanu chemicznego:
 - a) monitoring diagnostyczny stanu chemicznego,
 - b) monitoring operacyjny stanu chemicznego,
 - c) monitoring badawczy stanu chemicznego;
- 2) monitoring stanu ilościowego.

W ustawie – Prawo wodne i rozporządzeniach wykonawczych zawarto odpowiednie postanowienia dotyczące monitoringu i oceny stanu wód. Przedstawione w niniejszym rozdziale informacje dotyczące zasad projektowania monitoringu i wykonywania oceny stanu wód bazują na stanie prawnym obowiązującym na koniec cyklu planistycznego 2010–2015, wraz ze wskazaniem zmian prawnych w tym okresie. Dodatkowo w rozdziale zawarto syntetyczny opis sieci monitoringu na lata 2016–2021.

Monitoring wód jest częścią monitoringu środowiska, a zasady jego organizacji i funkcjonowania są zawarte w Programie PMŚ opracowywanym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanym przez Ministra Środowiska. Program ten jest wypełnieniem przepisu art. 23 ust. 3 pkt 1 ustawy o IOŚ, zgodnie z którym Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest odpowiedzialny za opracowanie wieloletnich PMŚ. Programy PMŚ były uchwalane od 1991 r. na okresy trzyletnie. Aktualny Program PMŚ obowiązuje w latach 2016-2020. Za wdrażanie PMŚ odpowiedzialni są: Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 155a ust. 2, 4, 4a i 5 ustawy - Prawo wodne, badania wód powierzchniowych w zakresie elementów hydrologicznych i morfologicznych wykonuje państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna i przekazuje wyniki tych badań właściwym wojewódzkim inspektorom ochrony środowiska. Każdy z wioś prowadzi obserwację elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu lub potencjału ekologicznego oraz wykonuje badania wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych. Badania i ocena stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonywane są przez PSH (PIG-PIB).

4.1. Wody powierzchniowe

Podstawowym celem prowadzenia monitoringu jest:

- 1) uzyskanie spójnego i kompletnego obrazu stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego na każdym obszarze dorzecza;
- 2) ocena stanu JCWP;
- 3) zakwalifikowanie JCWP do jednej z pięciu klas;
- 4) ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności elementów jakości i parametrów wskaźnikowych dla elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Sieć ppk ustalana jest na podstawie aktualnego wykazu JCWP wraz z ich charakterystyką obejmującą status, typ, cele środowiskowe oraz zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych, a także rodzaj presji oddziałującej na JCWP. Przy projektowaniu sieci monitoringu wykorzystuje się także aktualne wykazy obszarów chronionych. Nową sieć monitoringu tworzy się poprzez weryfikację sieci istniejącej w poprzednim cyklu gospodarowania wodami.

Sieć ppk, na którą składają się reprezentatywne diagnostyczne i operacyjne ppk, stanowi podstawę oceny stanu JCW.

System monitoringu i oceny jakości wód powierzchniowych w cyklu 2016-2021 różni się od systemu z poprzedniego cyklu (2010-2015) nie tylko pod względem sieci punktów monitoringowych, lecz również pod względem przyjętych wskaźników oceny stanu lub potencjału ekologicznego. Różnice te nie są fundamentalne, gdyż już w cyklu 2010-2015 dokonano znaczącej aktualizacji tego systemu.

Na koniec I cyklu (w Polsce to lata 2007-2009) obowiązywały przepisy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 162, poz. 1008). Uwzględniały one ocenę fitoplanktonu we wszystkich kategoriach wód powierzchniowych, przy czym ograniczała się ona do oceny stężenia chlorofilu a. Uwzględniały one również ocenę pozostałej flory, to jest fitobentosu i makrofitów w wodach śródlądowych. Ocenie nie podlegały natomiast takie elementy, jak makroglony i okrytozależkowe w wodach przejściowych i przybrzeżnych, oraz makrobezkęrowce bentosowe, jak również ryby, we wszystkich kategoriach wód.

W 2011 r. opublikowano rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545). Ujęto w nim multimetryczny wskaźnik oceny fitoplanktonu i rozszerzono stosowalność wskaźnika makrofitowego w rzekach. Następnie w miarę finalizowania wyników ćwiczeń interkalibracyjnych uwzględniano je w systemie oceny na mocy wytycznych GIOŚ, jeszcze przed wydaniem decyzji Komisji 2013/480/UE z dnia 20 września 2013 r. 213/480/UE ustanawiającej, na podstawie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, wartości liczbowe do celów klasyfikacji w systemach monitorowania państw członkowskich będące wynikiem ćwiczenia interkalibracyjnego, i uchylającą decyzję 2008/915/WE (tekst mający znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego) (Dz. Urz. UE L 266 z dnia 08.10.2013 Nr 266, str. 1), zwanej dalej „decyzją interkalibracyjną”.

Oznacza to bądź wprowadzenie nowych wskaźników, jak multimetrycznego wskaźnika fitoplanktonowego w jeziorach, wskaźników ichtiologicznych i zoobentosowych we wszystkich kategoriach wód, bądź aktualizację już stosowanych wskaźników, jak wskaźniki fitobentosowe i makrofitowe. W miarę tych zmian dokonywano ponownej oceny stanu lub potencjału ekologicznego JCW powierzchniowych za minione lata cyklu 2010–2015, tak aby ostateczna ocena uwzględniała wszystkie aktualne wskaźniki.

Na koniec cyklu 2010–2015 i z początkiem cyklu 2016–2021 wszystkie elementy biologiczne są uwzględniane w ocenie stanu lub potencjału ekologicznego. Elementy te znalazły się już w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu ekologicznego oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1482), zwanym dalej „rozporządzeniem klasyfikacyjnym z 2014 r.” jednak w obowiązującym rozporządzeniu klasyfikacyjnym zmieniono zapisy w zakresie parametrów fizykochemicznych (zmiany wartości progowych) i substancji priorytetowych (dodanie 11 nowych oraz zaostreżenie wymagań dla części już badanych). Zmiany w zakresie substancji priorytetowych dokonano również w rozporządzeniu monitoringowym. W stosunku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia

monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. Nr 258, poz. 1550, z późn. zm.), w którym, w stosunku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. nr 258, poz. 1550) – zwanego dalej „rozporządzeniem monitoringowym z 2011 r.”, dodano nowe substancje priorytetowe.

W zakresie elementów biologicznych jedynie wskaźnik makrobezkręgowców bentosowych w jeziorach, mimo monitorowania, nie jest jeszcze uwzględniany w ocenie, co będzie możliwe po potwierdzeniu jego statystycznej wiarygodności. Spośród wskaźników, które przeszły interkalibrację w skali europejskiej, prawie wszystkie stosowane obecnie w Polsce wskaźniki również przeszły ten proces. Pozostałe wskaźniki poddane zostaną procesowi samointerkalibracji – dotyczy to wskaźnika ichtiologicznego w rzekach. W niektórych szczególnych przypadkach możliwa jest jeszcze zmiana wartości wskaźników w bliskim czasie w związku z trwaniem procesu interkalibracji wskaźników oceny stanu lub potencjału ekologicznego bardzo dużych rzek, czy ichtiofauny jeziornej, czy poszczególnych JCWP przejściowych i przybrzeżnych. Planowane jest również uzupełnienie brakujących wskaźników dla niektórych typów wód powierzchniowych, jak makrofity w jeziorach przybrzeżnych, jak również rezygnacja z niewiarygodnych wskaźników, jak makrofity w rzekach o dużej zmienności przepływu (bardzo dużych rzekach nizinnych i niektórych rzekach wyżynnych). Wprowadzono również wskaźniki oceny elementów hydromorfologicznych, w zakresie wspierania oceny elementów biologicznych.

Wszystkie obecnie stosowane metodyki monitoringu i oceny jakości elementów biologicznych i hydromorfologicznych wód powierzchniowych opracowano zgodnie z wytycznymi KE. Granice klas stanu bardzo dobrego i dobrego oraz dobrego i umiarkowanego są zgodne z decyzją interkalibracyjną.

Monitoring diagnostyczny JCWP prowadzi się w celu:

- 1) ustalenia stanu JCWP, tak aby:
 - a) uzupełnić informacje na temat rodzajów i wielkości znaczących oddziaływań antropogenicznych, na które narażone są JCWP na danym obszarze dorzecza,
 - b) potwierdzić ocenę wpływu znaczących oddziaływań, w tym antropogenicznych;
- 2) zaprojektowania przyszłych programów monitoringu;
- 3) dokonania oceny długoterminowych zmian stanu JCWP w warunkach naturalnych;
- 4) dokonania oceny długoterminowych zmian stanu JCWP z powodu szeroko rozumianych oddziaływań antropogenicznych;
- 5) określenia długoterminowych trendów zmian stężeń substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń ulegających bioakumulacji w osadach lub faunie i florze.

Rozporządzenie monitoringowe z 2011 r. określało kryteria wyboru JCWP do monitorowania w ramach monitoringu diagnostycznego. Monitoring ten prowadzono w JCWP, gdy spełnione było przynajmniej jedno z poniższych kryteriów:

- 1) w ciekach występuje znaczna zmienność przepływu wód;
- 2) powierzchnia zlewni, którą zamyka JCWP płynących, w tym wyznaczonych jako SZCW lub SCW, przekracza 2500 km²;
- 3) powierzchnia JCWP, takiej jak jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, w tym wyznaczone jako SZCW, przekracza 50 ha;
- 4) pojemność maksymalna JCWP, takiej jak sztuczny zbiornik wodny lub SZCW będąca zbiornikiem zaporowym, przekracza 10 mln m³;
- 5) dana JCWP przekracza granicę państwa lub jest zlokalizowana przy granicy państwa;
- 6) JCWP uznana jest za referencyjną;
- 7) JCWP występuje na obszarze chronionym, przeznaczonym do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Monitoring operacyjny JCWP prowadzi się w celu:

- 1) ustalenia stanu JCWP, które uznano za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych;

2) dokonania oceny zmian stanu JCWP uznanych za zagrożone niespełnieniem celów środowiskowych, wynikających z działań realizowanych w ramach programów mających na celu poprawę jakości JCWP;

3) obserwacji zmian objętości i natężenia przepływu w zakresie odpowiednim dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego.

Wyżej wymienione rozporządzenie określało kryteria wyboru JCWP do monitorowania w ramach monitoringu operacyjnego. Monitoring ten prowadzi się dla JCWP, gdy zostało spełnione przynajmniej jedno z poniższych kryteriów:

- 1) JCWP została uznana na podstawie oceny wpływu znaczących oddziaływań na stan wód powierzchniowych lub monitoringu diagnostycznego za zagrożoną niespełnieniem określonych dla niej celów środowiskowych;
- 2) JCWP jest zagrożona znacznym oddziaływaniem ze strony źródła punktowego lub rozproszonego;
- 3) w JCWP występują zagrożenia wynikające ze zmian hydromorfologicznych;
- 4) do JCWP odprowadzane są substancje z listy substancji priorytetowych;
- 5) w JCWP występują źródła zanieczyszczeń pochodzących z odpadów i emisji przemysłowych;
- 6) JCWP jest zlokalizowana na OSN;
- 7) JCWP jest zlokalizowana na obszarze wrażliwym na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych;
- 8) JCWP powinna być objęta monitoringiem zgodnie z zaleceniami wynikającymi z PGW i PWŚK;
- 9) JCWP na podstawie oceny wpływu znaczących oddziaływań antropogenicznych na stan wód powierzchniowych i monitoringu diagnostycznego uznana jest za zagrożoną niespełnieniem celów środowiskowych, a występuje na obszarze chronionym przeznaczonym do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Monitoring operacyjny realizowany był w odniesieniu do wszystkich JCWP, w przypadku których uznano, w wyniku przeglądu wpływu działalności człowieka lub na podstawie wyników monitoringu diagnostycznego, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych. Ponadto monitoringiem operacyjnym obejmowano JCW, dla których monitoring diagnostyczny wykazał przekroczenie środowiskowych norm jakości lub granic dobrego stanu dla substancji priorytetowych (grupa 4.1.) i dla substancji z grup 3.6 i 4.2.

Monitoring badawczy JCWP prowadzi się w celu:

- 1) wyjaśnienia przyczyn przekroczeń wskaźników jakości i nieosiągnięcia celów środowiskowych określonych dla JCWP, jeżeli wyjaśnienie tych przyczyn jest niemożliwe na podstawie danych monitoringu diagnostycznego i operacyjnego;
- 2) wyjaśnienia przyczyn niespełnienia celów środowiskowych przez daną JCWP, jeżeli z monitoringu diagnostycznego wynika, że cele środowiskowe wyznaczone dla danej JCWP nie zostaną osiągnięte, i gdy nie rozpoczęto realizacji monitoringu operacyjnego dla tej JCWP;
- 3) określenia wielkości i wpływów przypadkowego zanieczyszczenia;
- 4) ustalenia przyczyn wyraźnych rozbieżności między wynikami oceny stanu ekologicznego na podstawie biologicznych i fizykochemicznych elementów jakości;
- 5) zebrania dodatkowych informacji o stanie wód w związku z uwarunkowaniami lokalnymi lub umowami międzynarodowymi.

Dodatkowo monitoring badawczy może być wykorzystywany do optymalizacji sieci monitoringu, weryfikacji presji oraz ich oddziaływania na JCW, a także na potrzeby działań kontrolnych i inne potrzeby lokalne.

Wyniki monitoringu badawczego są wykorzystywane do opracowania programu działań naprawczych (PWŚK) oraz realizowania konkretnych przedsięwzięć koniecznych do usunięcia skutków przypadkowego zanieczyszczenia oraz do wypełnienia zobowiązań międzynarodowych. Monitoring badawczy nie służy ocenie stanu wód, jednak dane pochodzące z tego monitoringu mogą być wykorzystane w procedurze oceny, jeśli badawczy ppk zlokalizowany był w tym samym miejscu, co punkt reprezentatywny, a zakres badanych parametrów był zgodny z wymogami dla oceny.

Monitoring obszarów chronionych prowadzi się w celu:

- 1) ustalenia stanu JCWP występujących na obszarach chronionych;
- 2) ustalenia stopnia spełniania dodatkowych wymagań określonych dla obszarów chronionych w odrębnych przepisach;
- 3) oceny wielkości i wpływu odpowiednich znaczących oddziaływań na JCWP należące do obszarów chronionych bądź z nimi powiązane;
- 4) oceny zmian stanu JCWP występujących na obszarach chronionych, a uznanych za zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, które to zmiany wynikają z działań realizowanych w ramach programów mających na celu poprawę jakości JCWP.

Rozporządzenie monitoringowe z 2011 r. określało kryteria wyboru JCWP do monitorowania w ramach monitoringu obszarów chronionych. Monitoring ten prowadzono dla JCWP, gdy:

- 1) JCWP przeznaczona jest do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, jeżeli dostarcza średnio powyżej 100 m³ na dobę wody przeznaczonej do spożycia,
- 2) JCWP przeznaczona jest do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych;
- 3) JCWP zlokalizowana jest na obszarze przeznaczonym do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym;
- 4) JCWP zlokalizowana jest na obszarze narażonym na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych;
- 5) JCWP zlokalizowana jest na obszarze wrażliwym na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych i jest odbiornikiem zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych;
- 6) JCWP zlokalizowana jest na obszarze chronionym, przeznaczonym do ochrony siedlisk lub gatunków, dla którego utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w jego ochronie.

Obecnie nie wyznaczono w Polsce obszarów ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, więc monitoring takich obszarów nie jest prowadzony.

Na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono żadnej JCWP, więc monitoring wód powierzchniowych nie jest prowadzony.

4.2. Wody podziemne

Zgodnie z rozporządzeniem monitoringowym z 2011 r. monitoring JCWPd prowadzono w sposób umożliwiający:

- 1) ocenę stanu JCWPd, w tym określenie zasobów dostępnych;
- 2) wykrycie znaczących i utrzymujących się trendów wzrostu stężeń zanieczyszczeń spowodowanych oddziaływaniami antropogenicznymi;
- 3) ustalenie wpływu stanu JCWPd na obszary chronione bezpośrednio zależne od wód podziemnych.

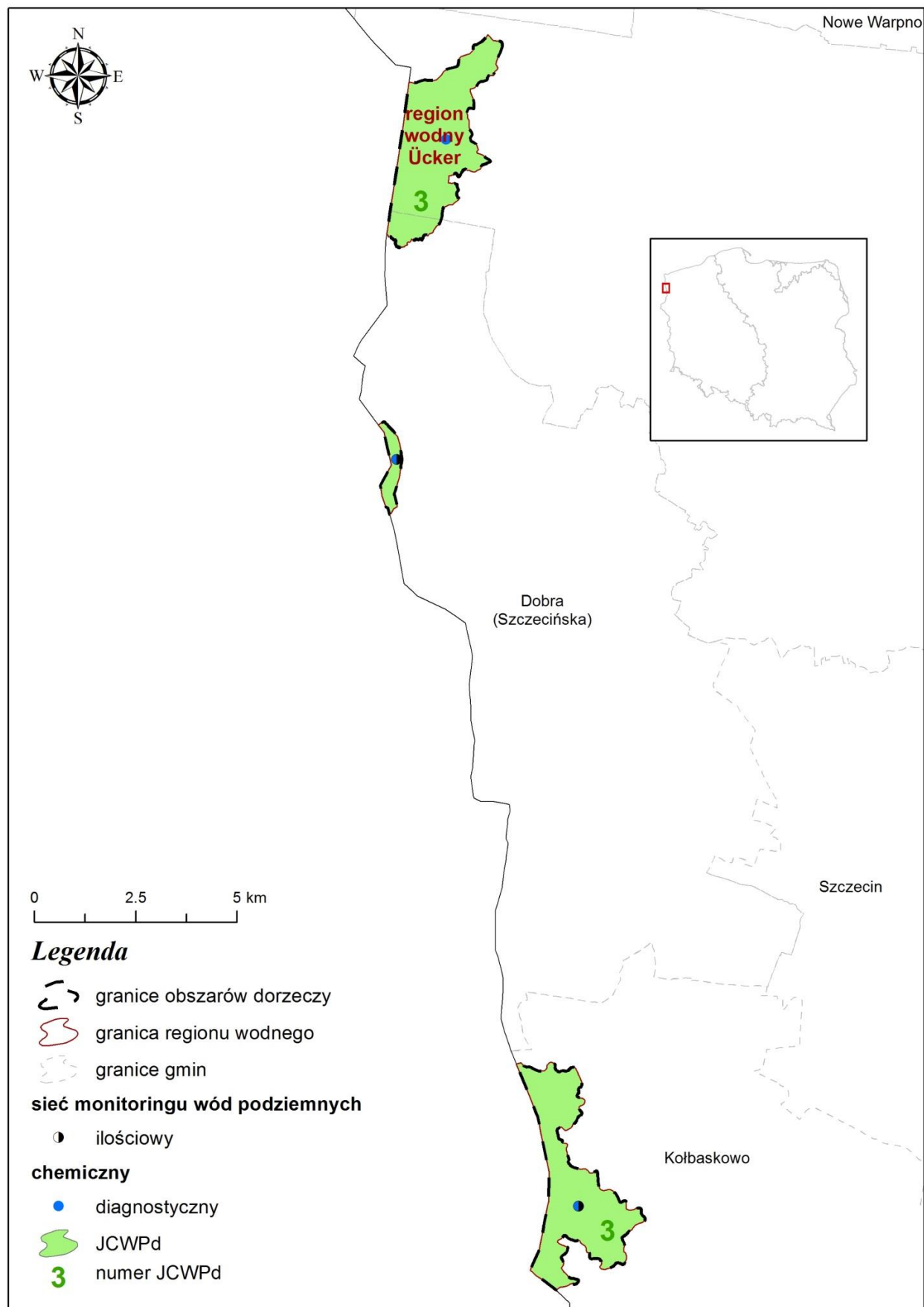
Metodyka oceny stanu wód podziemnych obejmuje ocenę stanu chemicznego i ilościowego. Ostateczna ocena stanu JCWPd przyjmuje gorszy wynik z tych dwóch ocen. W ramach oceny wykonuje się 5 testów klasyfikacyjnych określających stan chemiczny wód podziemnych i 4 testy określające stan ilościowy. Testy przeprowadza się w odniesieniu do wszystkich JCWPd. Powinny być one wykonane niezależnie od siebie, a jako wartość końcową mogą przyjąć wynik „dobry” lub „słaby”. Ocena stanu JCWPd wykonywana jest na podstawie wyników monitoringu wód podziemnych i przeprowadzana jest z uwzględnieniem budowy geologicznej, warunków krążenia wód podziemnych i siły oddziaływania presji.

Rozporządzenie monitoringowe z 2011 określało:

- 1) rodzaje monitoringu i cele ich ustanowienia;
- 2) kryteria wyboru JCW do monitorowania;
- 3) kryteria wyznaczania punktów pomiarowych;
- 4) zakres i częstotliwość monitoringu;
- 5) metodyki referencyjne oraz warunki zapewnienia jakości monitoringu.

Sieć monitoringu wód podziemnych na obszarze dorzecza Ücker zaprezentowano na rysunku 7.

Rysunek 7. Sieć monitoringu wód podziemnych na obszarze dorzecza Ücker

Monitoring diagnostyczny stanu chemicznego JCWPd prowadzi się w celu:

- 1) uzupełnienia i sprawdzenia procedury oceny wpływu oddziaływań wynikających z warunków naturalnych oraz wpływu oddziaływań antropogenicznych;
- 2) dokonania oceny znaczących i utrzymujących się trendów wynikających z warunków naturalnych jak i oddziaływań antropogenicznych.

Monitoring ten prowadzi się dla JCWPd, które dostarczają średniorocznie powyżej 100 m³ na dobę wody przeznaczonej do spożycia.

Obowiązkowy zakres diagnostycznego monitoringu stanu chemicznego podany był w zał. 4 do rozporządzenia monitoringowego z 2011 r. i obejmował 33 parametry fizykochemiczne, wskazane spośród 55 parametrów dla których określono wartości progowe dobrego stanu chemicznego. Badania wykonuje się co najmniej raz na 3 lata dla wód od zwierciadła swobodnym i co najmniej raz na 6 lat dla wód o zwierciadła napiętym.

Istnieje także możliwość uzupełnienia zakresu monitoringu o inne elementy fizykochemiczne charakteryzujące rodzaj oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na badane wody podziemne.

Monitoring operacyjny stanu chemicznego JCWPd prowadzi się w celu:

- 1) ustalenia stanu chemicznego wszystkich JCWPd uznanych za zagrożone niespełnieniem celów środowiskowych;
- 2) stwierdzenia znaczących i utrzymujących się trendów wzrostu stężenia wszelkich zanieczyszczeń spowodowanych oddziaływaniami antropogenicznymi.

Monitoring ten prowadzi się dla JCWPd, które na podstawie monitoringu diagnostycznego oraz oceny wpływu oddziaływań uznane są za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych.

Zakres monitoringu operacyjnego jest ustalany dla poszczególnych JCWP i JCWPd w zależności od rodzaju zidentyfikowanych oddziaływań antropogenicznych mających wpływ na badane wody podziemne oraz uwzględnia te elementy fizykochemiczne, których wartości stwierdzone na podstawie monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego JCWPd są wyższe od wartości progowych stanu dobrego. W ramach monitoringu operacyjnego pomiary wykonuje się co najmniej 2 razy w roku z wyłączeniem roku, gdy jest prowadzony monitoring diagnostyczny, w którym to przypadku monitoring operacyjny wykonywany jest raz w roku.

Monitoring badawczy stanu chemicznego JCWPd może być ustanowiony w odniesieniu do danej JCWPd lub jej fragmentów. Monitoring ten prowadzi się w celu:

- 1) wyjaśnienia przyczyn nieosiągnięcia celów środowiskowych przez JCWPd, jeżeli wyjaśnienie tych przyczyn jest niemożliwe na podstawie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego stanu chemicznego JCWPd;
- 2) wyjaśnienia przyczyn niespełnienia celów środowiskowych przez daną JCWPd, jeżeli z monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wynika, że cele środowiskowe wyznaczone dla danej JCWPd nie zostaną osiągnięte, i gdy nie rozpoczęto realizacji monitoringu operacyjnego stanu chemicznego dla tej JCWPd;
- 3) określenia zasięgu i stężeń zanieczyszczeń jeżeli wystąpiło przypadkowe zanieczyszczenie zanieczyszczenie JCWPd.

Zakres i częstotliwość monitoringu badawczego nie były ściśle regulowane rozporządzeniem monitoringowym z 2011 r. Uznaje się, że zmienne te zależą od lokalnych przyczyn prowadzenia monitoringu badawczego.

Monitoring stanu ilościowego JCWPd prowadzi się w celu oceny wpływu poboru wód podziemnych między innymi na:

- 1) położenie zwierciadła wód podziemnych;
- 2) skład chemiczny wód podziemnych;
- 3) stan ekosystemów lądowych bezpośrednio zależnych od wód podziemnych.

Monitoring stanu ilościowego prowadzi się dla JCWPd, które dostarczają średniorocznie powyżej 100 m³ na dobę wody przeznaczonej do spożycia.

W monitoringu stanu ilościowego wyżej wymienione rozporządzenie określa dwa mierzone elementy:

- 1) pomiary położenia zwierciadła wody;
- 2) ustalenie wielkości zasobów dostępnych i pobory rzeczywiste.

Częstotliwość pomiarów dla wód o zwierciadle swobodnym wynosi – jeden raz w tygodniu; dla wód o zwierciadle naporowym – raz w miesiącu. Zasoby określa się raz w roku.

Europejskie regulacje prawne podają definicje i kryteria, jakie muszą być spełnione, aby stan JCWPd można było uznać za dobry. Wartości progowe wskaźników oceny dobrego stanu chemicznego oraz metodykę oceny stanu JCWPd każdy kraj może ustalić indywidualnie. Podobną swobodę pozostawiono krajom członkowskim w odniesieniu do oceny stanu ilościowego JCWPd.

W ramach oceny wykonuje się łącznie 9 testów klasyfikacyjnych, które przeprowadza się w odniesieniu do wszystkich JCWPd, niezależnie od wyników pozostałych testów klasyfikacyjnych. W ramach oceny wykonuje się 5 testów klasyfikacyjnych określających stan chemiczny wód podziemnych i 4 testy określające stan ilościowy. Oprócz testów klasyfikacyjnych wykonuje się również dwie analizy wspierające. Obydwie analizy włączane są w obręb testów klasyfikacyjnych, wykonuje się je więc na początku procedury oceny stanu chemicznego i ilościowego. Wyniki tych analiz wspierają pozostałe testy ilościowe i chemiczne, zwłaszcza końcową ocenę stanu JCWPd. Ważnym elementem procedury oceny stanu JCWPd jest ekspercka analiza wyników, przeprowadzona we wszystkich testach klasyfikacyjnych.

Klasyfikacji elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych, która obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych, dokonuje się na podstawie wartości granicznych następujących elementów fizykochemicznych:

- 1) elementy ogólne: odczyn, ogólny węgiel organiczny, przewodność elektrolityczna, temperatura, tlen rozpuszczony;
- 2) elementy nieorganiczne: jon amonowy, azotany, azotyny, chlorki, fluorki, fosforany, magnez, ołów, rtęć, wodorowęglany;
- 3) elementy organiczne: benzen, fenole (indeks fenolowy), substancje ropopochodne, pestycydy, WWA.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. nr 143 poz. 896) – zwane dalej „rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych z 2008 r.”, określało następujące definicje klasyfikacji stanu chemicznego wód podziemnych:

- 1) dobry stan chemiczny wód podziemnych (dla I, II i III klasy jakości wód podziemnych);
- 2) słaby stan chemiczny wód podziemnych (dla IV i V klasy jakości wód podziemnych).

Stan chemiczny wód podziemnych w JCWPd uznaje się za dobry także w przypadku, gdy przekroczenia wartości progowych dla dobrego stanu chemicznego występują, ale są one związane z naturalnie podwyższonym tłem niektórych jonów lub ich wskaźników, lub nie stanowią ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Stan chemiczny wód podziemnych w JCWPd uznaje się za dobry także w przypadku, gdy występują przekroczenia wartości progowych dla dobrego stanu chemicznego, ale są one związane z naturalnie podwyższonym tłem niektórych jonów lub ich wskaźników lub nie stanowią ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Klasyfikacji elementów ilościowych stanu wód podziemnych dokonuje się porównania wielkości dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych ze średnim wieloletnim poborem rzeczywistym z ujęć wód podziemnych w danej JCWPd.

Stan ilościowy określa się jako dobry, gdy dostępne do zagospodarowania zasoby są wyższe niż średni wieloletni pobór rzeczywisty z ujęć wód podziemnych oraz zwierciadło wód podziemnych nie podlega wahaniom wynikającym z działalności człowieka, które powodowałyby: niespełnienie celów środowiskowych określonych dla wód powierzchniowych związanych z JCWPd, wystąpienie znacznych szkód w ekosystemach lądowych bezpośrednio od nich zależnych lub znaczne obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

Stan ilościowy określany jest jako słaby, gdy dostępne do zagospodarowania zasoby są niższe niż średni wieloletni pobór rzeczywisty z ujęć wód podziemnych lub kiedy wystąpią wymienione wyżej negatywne skutki wahań zwierciadła wód podziemnych.

Zarówno ocena stanu chemicznego jak i ilościowego JCWPd jest tak samo ważna, a za ostateczny stan JCWPd przyjmuje się gorszą z tych dwóch ocen.

Zgodnie z rozporządzeniem o PGW w planach należy zamieścić także dane o wartościach progowych elementów fizykochemicznych dla oceny stanu chemicznego JCWPd i ich zmianach. W przypadku ocen prezentowanych poniżej wartości progowe elementów fizykochemicznych ustalono zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych z 2008 r., wydanym na podstawie art. 38a ust. 1 ustawy – Prawo wodne.

Przyjęta do oceny stanu JCWPd w 2012 r. metodyka zakładała wykonanie 9 testów klasyfikacyjnych pozwalających ocenić stan ilościowy i chemiczny, a ostatecznie stan JCWPd, dla każdej JCWPd. Dodatkowo, na początku procedury oceny stanu wykonano 2 analizy wspomagające – analizę tendencji zmian wartości wskaźników fizykochemicznych oraz analizę położenia zwierciadła wody w punktach monitoringu ilościowego.

Celem analizy tendencji stężeń i wartości pomiarów wskaźników fizykochemicznych jest identyfikacja znaczących i utrzymujących się trendów wzrostowych stężeń zanieczyszczeń. Zgodnie z przepisami prawa unijnego w zakresie wód podziemnych, punktem początkowym inicjowania działań mających odwrócić znaczące i utrzymujące się trendy wzrostowe jest stan, gdy stężenie zanieczyszczenia osiąga 75% wartości parametrów norm jakości wód podziemnych określonych w załączniku 1 i wartości progowych określonych w rozporządzeniu o ocenie wód podziemnych z 2008 roku. Jako znaczące trendy wzrostowe uznano istotne statystycznie trendy rosnące, dla których stwierdzono przekroczenie 75% wartości progowej dobrego stanu chemicznego.

Analizę trendów wykrytych zanieczyszczeń prowadzi się na obszarze JCWPd, w obrębie których znajdują się punktowe źródła zanieczyszczeń lub skażenia powierzchni terenu stanowiące zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych. Analiza prowadzona jest w celu ustalenia, że zanieczyszczenia ze skażonych miejsc:

- 1) nie rozprzestrzeniają się;
- 2) nie powodują pogarszania stanu chemicznego dla JCWPd lub grupy takich części;
- 3) nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska.

Konieczność wykonania analizy wynika z zapisów rozporządzenia o PGW.

Analiza położenia zwierciadła wody jest opisem sytuacji hydrogeologicznej w punktach monitoringu stanu ilościowego i traktuje się ją jako analizę wstępną, wspierającą pozostałe testy klasyfikacyjne oceny stanu ilościowego wód podziemnych. Polega ona na ustaleniu czy w wyniku działań antropogenicznych nie doszło do niekorzystnych zmian położenia zwierciadła lub do zmian kierunków przepływu wód podziemnych prowadzących do ich zanieczyszczenia lub pogorszenia warunków bytowania powiązanych z wodami podziemnymi ekosystemów. Podstawą przeprowadzenia analizy powinny być długoletnie nieprzerwane ciągi obserwacyjne, kilkunastoletnie, a najlepiej liczące ponad trzydziestoletnie. Pozwoli to odróżnić ewentualne trendy zmian położenia zwierciadła wody od jego cyklicznych sezonowych lub wieloletnich zmian cyklicznych.

Do przeprowadzenia analizy trendów wartości wskaźników fizykochemicznych w punktach wykorzystano wyniki 11868 analiz oznaczeń składu fizykochemicznego próbek wód podziemnych, pobranych z 1505 punktów pomiarowych monitoringu stanu chemicznego, zgromadzonych w bazie danych Monitoring Wód Podziemnych PIG-PIB.

Analizę trendów przeprowadzono dla wszystkich punktów pomiarowych i wszystkich wskaźników, dla których były dostępne wyniki. Dla wszystkich punktów i wskaźników sporządzono wykresy zmian wartości wskaźników fizykochemicznych w latach 2005–2012 wraz z naniesioną linią regresji i ekstrapolacją funkcji trendu wartości stężeń do końca 2021 r.

W skali całego kraju spośród łącznie 75250 pojedynczych przypadków szeregów czasowych, jedynie w 15003 przypadkach dane zbiory spełniały przyjęte kryteria i możliwe było przeprowadzenie analizy tendencji. Ostatecznie ocena tendencji wartości wskaźników fizykochemicznych była możliwa w 1532 przypadkach.

Łącznie zidentyfikowano 175 znaczących trendów rosnących dla wskaźników fizykochemicznych. Ponadto w 590 przypadkach trendy określono jako rosnące, ale na podstawie ekstrapolacji funkcji trendu, do końca 2021 r. nie przewiduje się w tych przypadkach przekroczenia wartości 75% wartości parametrów norm jakości wód podziemnych. W 767 przypadkach trendy określono jako malejące.

Znaczące trendy rosnące zidentyfikowano łącznie w 103 punktach pomiarowych. W poszczególnych punktach stwierdzono występowanie od 1 do 7 znaczących trendów rosnących.

Spośród 172 JCWPd analizie poddano 122 JCWPd, z których dla 12 stwierdzono, że istnieją przesłanki dla stanu ilościowego słabego, ale jedynie dla 5 z dostateczną wiarygodnością. Natomiast w przypadku pozostałych siedmiu z tych JCWPd ocena została dokonana na podstawie rozpoznania o niskiej wiarygodności. W 110 JCWPd stwierdzono przesłanki dla dobrego ich stanu ilościowego, w tym w 76 JCWPd wiarygodność tej oceny uznano za dostateczną, co przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Wyniki analizy położenia zwierciadła wody w podziale na 172 JCWPd

Wskazania do oceny stanu ilościowego JCWPd wg analizy położenia zwierciadła wody	Wiarygodność oceny	Liczba JCWPd	Uwagi
wskazanie dla stanu dobrego	dostateczna – DW	76	
	niska – NW	34	
wskazanie dla stanu słabego	dostateczna – DW	5	JCWPd nr 39, 47, 88, 101, 125
	niska – NW	7	JCWPd nr 95, 130, 134, 150, 151, 160, 161
brak danych	brak danych	50	

Wyniki tego testu wspierającego ocenę, nie stanowiły w przypadku żadnej z JCWPd samodzielnej podstawy dla oceny stanu. Były traktowane jako dane dodatkowe, które ewentualnie pomagały rozstrzygać problemy interpretacyjne w pozostałych testach.

- 1) test C.1.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu chemicznego wód podziemnych co zobrazowano w tabeli 6.

Tabela 6. Ocena stanu chemicznego JCWPd według testu C.1 na obszarze dorzecza Ücker w podziale na 172 JCWPd

obszar dorzecza		numer JCWPd w granicach obszaru dorzecza (pogrubieniem zaznaczono JCWPd o stanie słabym)	ocena stanu chemicznego JCWPd wg testu C.1		
numer	nazwa powierzchnia [km ²]		liczba JCWPd % powierzchni obszaru dorzecza		
			stan dobry	stan słaby	brak danych
PL-10	Ücker 4,71	3	1 100%	0 0%	0 0%

2) test C.2./I.2.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu chemicznego wód podziemnych;

3) test C.3.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu chemicznego wód podziemnych;

4) test C.4.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu chemicznego wód podziemnych;

5) test C.5.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu chemicznego wód podziemnych.

Wyniki poszczególnych testów klasyfikacyjnych oceny stanu ilościowego dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker:

- 1) test i.1.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu ilościowego wód podziemnych;
- 2) test i.3.: Na obszarze dorzecza nie stwierdzono przekroczenia wartości progowych dobrego stanu ilościowego wód podziemnych;
- 3) test i.4.: Testu nie wykonano ze względu na brak danych dotyczących przepływów nienaruszalnych dla rzek, które są niezbędne do wykonania testu.

Na obszarze dorzecza Ücker znajduje się fragment jednej JCWPd o numerze 3. Jednostka ta położona jest na terenie dwóch obszarów dorzeczy. Przeważająca większość – 97,66% powierzchni jednostki znajduje się w obrębie obszaru dorzecza Odry, zaś 2,34% w obrębie obszaru dorzecza Ücker.

W 2012 r. na obszarze dorzecza Ücker nie było możliwe pobranie próbek wód podziemnych z żadnego punktu pomiarowego.

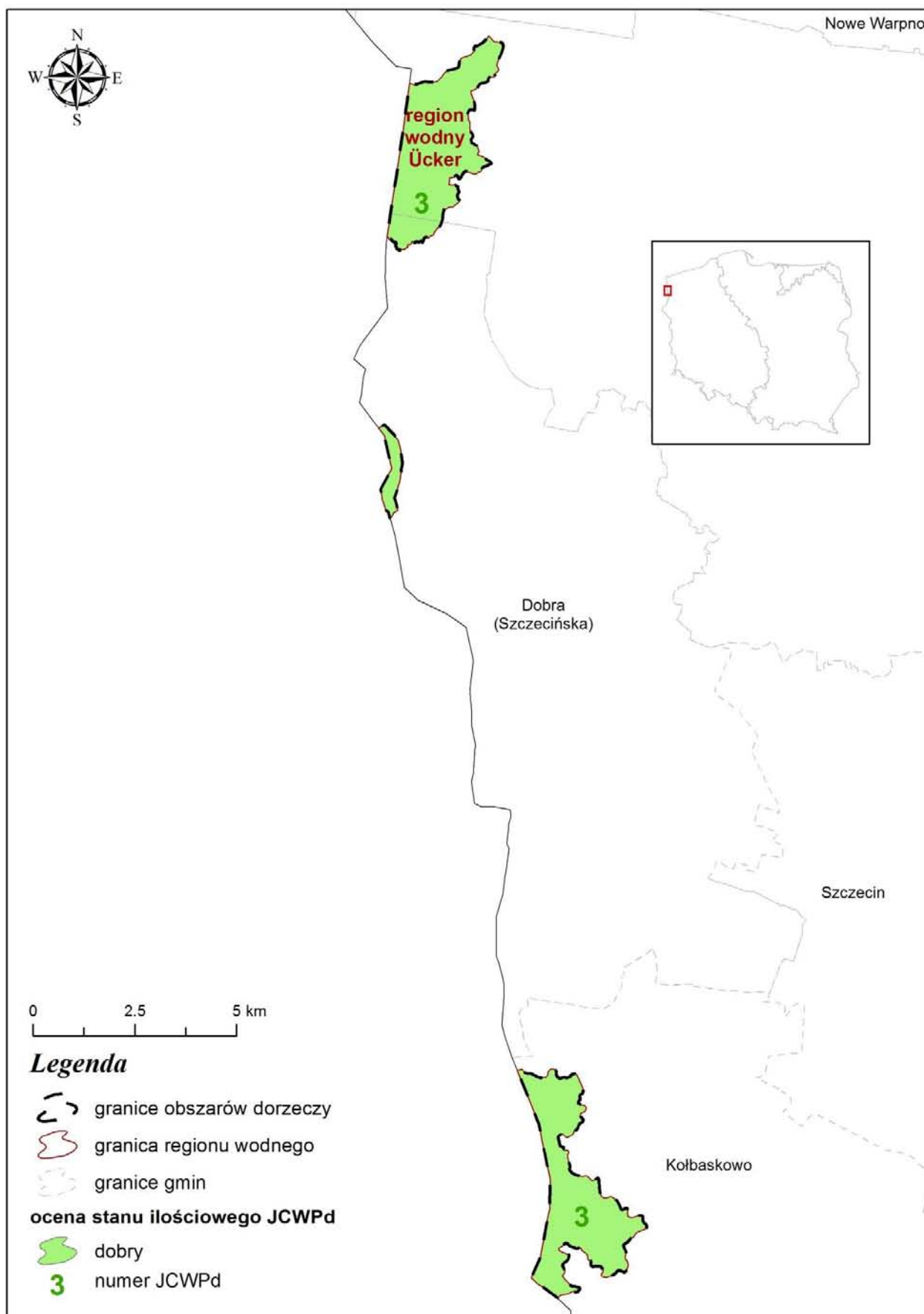
Ze względu na małą powierzchnię obszaru dorzecza Ücker, uwzględnienie punktu monitoringu wód podziemnych w jego obszarze nie było możliwe w pierwszej kolejności prac monitoringowych, a ocenę stanu chemicznego JCWPd nr 3 przeprowadzono na podstawie punktów pomiarowych, położonych na obszarze dorzecza Odry. Stan chemiczny JCWPd nr 3 określono jako dobry.

Stan ilościowy JCWPd nr 3 określono jako dobry.

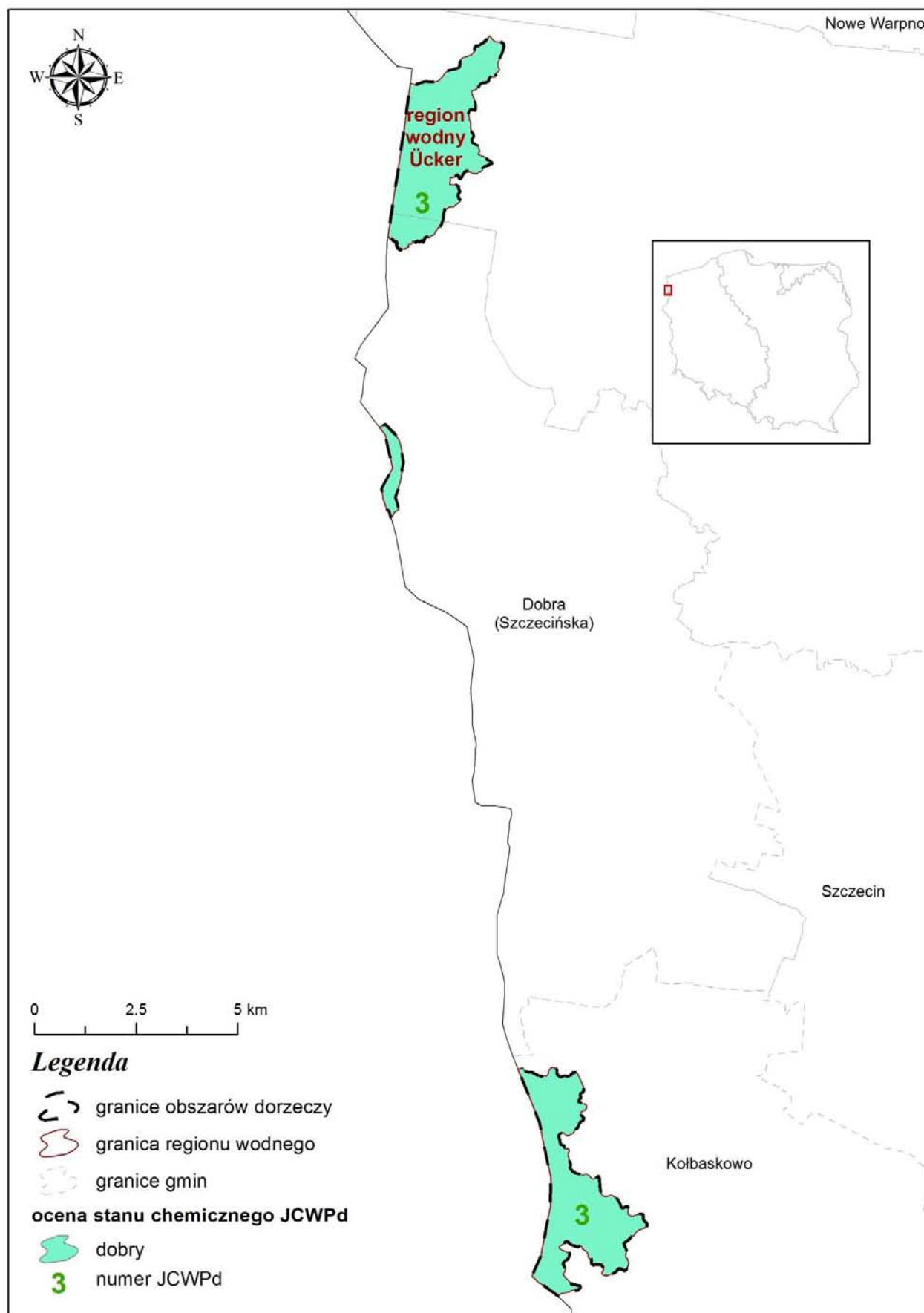
Wyniki oceny stanu JCWPd na obszarze dorzecza Ücker przedstawiono na rysunkach 8 i 9.

Monitoring i ocena stanu w cyklu 2016-2020 będą prowadzone na podstawie nowych rozporządzeń, to jest rozporządzenia monitoringowego oraz rozporządzenia o ocenie wód podziemnych.

Rysunek 8. Ocena stanu ilościowego JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

Rysunek 9. Ocena stanu chemicznego JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

5. USTALENIE CELÓW ŚRODOWISKOWYCH DLA JCW I OBSZARÓW CHRONIONYCH

5.1. Cele środowiskowe dla JCWP

Na obszarze dorzecza Ücker, w granicach kraju, nie zostały wyznaczone części wód powierzchniowych, dlatego nie ustalono dla nich celów środowiskowych.

5.2. Cele środowiskowe dla JCWPd

Zgodnie z art. 38e ust. 1 ustawy - Prawo wodne celem środowiskowym dla JCWPd jest:

- 1) zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- 2) zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- 3) ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na JCWPd. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie).

Określenie celów środowiskowych dla wód podziemnych zostało wykonane na podstawie corocznych wyników oceny stanu obejmujących stan chemiczny i ilościowy opracowany w ramach PMŚ.

W tabeli 7 przedstawiono zbiorcze zestawienie liczby JCWPd z wyszczególnieniem celów środowiskowych dla stanu jakościowego jak i stanu ilościowego.

Tabela 7. Cele środowiskowe dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

lp.	kod JCWPd	dorzecze	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	cel środowiskowy – stan chemiczny	cel środowiskowy – stan ilościowy	cel dodatkowy
1	PLGW60003	Odra, Ucker	w Szczecinie	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	jakość wody do spożycia nie powinna ulegać pogorszeniu

5.3. Cele środowiskowe dla obszarów chronionych

Artykuł 38f ustawy - Prawo wodne określa, iż celem środowiskowym dla obszarów chronionych wskazanych w art. 113 ust. 4 jest osiągnięcie norm i celów wynikających z przepisów szczególnych, na podstawie których zostały utworzone.

Poniżej scharakteryzowano cele dla poszczególnych rodzajów obszarów chronionych.

Na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono JCWP, a tym samym brak jest JCWP przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę.

Dla JCWPd ujmowanych na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przypisano dodatkowy cel środowiskowy, którym jest utrzymanie stałych wartości wskaźników fizykochemicznych wód przeznaczonych do spożycia, aby zapobiec konieczności modyfikacji procesów uzdatniania wód lub konieczności wprowadzenia uzdatniania wód podziemnych na ujęciach wód podziemnych. Wody zagrożone pogorszeniem stanu, należy chronić przez ustanowienie strefy ochronnej ujęcia na podstawie aktu prawa miejscowego. Z uwagi na brak obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków wodnych o znaczeniu ekonomicznym nie wyznaczono elementów, dla których cele środowiskowe mogłyby być zastosowane.

Na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono JCWP przeznaczonych do celów rekreacyjnych.

Osiągnięcie dobrego stanu JCW zapewnia dotrzymanie wymagań dla tych obszarów, w związku z czym nie został wskazany dodatkowy cel.

Na obszarze dorzecza Ücker nie wyznaczono OSN.

Normy i cele w przypadku obszarów chronionych przeznaczonych do ochrony dla gatunków i siedlisk wskazują, które cele określone są w akcie tworzącym daną formę ochrony przyrody. Dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych, cele określone są na podstawie ustawy, zaś w przypadku obszarów Natura 2000 cel wynika z ustawy i prawa Unii Europejskiej. Cele mogą być uszczegółowione w procesie planowania ochrony danego obszaru.

Dla obszarów Natura 2000 celem jest właściwy stan ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków przyrodniczych. Oznacza to zachowanie warunków wodnych, które są niezbędne do osiągnięcia lub utrzymania w obszarze Natura 2000 właściwego stanu ochrony dla siedlisk występujących w obszarze siedliskowym oraz ptaków w obszarze ptasim. Dla parku narodowego celem jest zachowanie różnorodności biologicznej, właściwego stanu zasobów i składników przyrody, odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin i zwierząt oraz grzybów. W parku krajobrazowym istotne jest zachowanie wartości przyrodniczych w warunkach zrównoważonego rozwoju. Dla rezerwatu przyrody i obszaru chronionego krajobrazu cel określony jest indywidualnie w akcie tworzącym dany obszar.

Cele dla gatunków i siedlisk, dla których ważnym czynnikiem w ich ochronie jest dobry stan wód znajdują się w aktualnych PZO. Jest to dokument planistyczny, który sporządza się i realizuje dla obszaru Natura 2000. Sporządza się go w terminie 6 lat od ustanowienia OSO lub zatwierdzenia przez KE OZW. Można sporządzać go także dla obszaru zaproponowanego KE jako OZW, lecz jeszcze niezatwierdzonego. Nie sporządza się tylko dla:

- 1) terenu dla którego ustanowiono PO obszaru Natura 2000 lub uwzględniający zakres Natury 2000;
- 2) obszarów morskich.

Projekt planu sporządza sprawujący nadzór nad obszarem (zwykle rdoś, niekiedy dyrektor parku narodowego). W procesie sporządzenia planu musi być zapewniony udział osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, a także możliwość wnoszenia uwag i wniosków ze strony ogółu społeczeństwa.

Plan ustanawia rdoś na okres 10 lat, w drodze aktu prawa miejscowego - zarządzenia, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. PZO może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

PZO dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, PO dla części lub całości obszaru.

Szczegółowy tryb sporządzania i zakres prac określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.).

5.4. Przedłużenie terminu osiągnięcia celu środowiskowego i cel mniej rygorystyczny

Cele środowiskowe powinny zostać osiągnięte w możliwie najkrótszym terminie. Jednakże przewiduje się możliwość wprowadzenia odstępstwa od założonych celów środowiskowych, jeżeli ich osiągnięcie nie będzie możliwe z określonych przyczyn. Integralną częścią celów środowiskowych są tak zwane wyłączenia obejmujące:

- 1) przedłużenie terminu – dobry stan musi zostać osiągnięty najpóźniej do 2021 r. lub 2027 r. albo w najkrótszym terminie po 2027 r., na jaki pozwalają warunki naturalne;
- 2) osiągnięcie mniej rygorystycznych celów;
- 3) tymczasowe pogorszenie się stanu z przyczyn naturalnych lub w wyniku działania siły wyższej;
- 4) nowe zmiany charakterystyki fizycznej części wód powierzchniowych lub zmiany poziomu części wód podziemnych, lub też niezapobieżenie pogorszeniu się stanu części wód powierzchniowych (z bardzo dobrego do dobrego) w wyniku nowych form zrównoważonej działalności gospodarczej człowieka.

W ramach aktualizacji PGW konieczna była analiza odstępstw dla JCWPd. Odstępstwa proponowane były dla JCWPd w poprzednim podziale na 161 jednostek, o czym należało pamiętać rozpatrując je w podziale na 172 jednostki.

Metodyka identyfikacji odstępstw od celów środowiskowych powinna mieć charakter planowania cyklicznego, który polega na takim zaplanowaniu działań aby osiągnąć dobry stan wód w skali JCWPd w czasie możliwie jak najkrótszym (do 2021 r. lub w trakcie kolejnych cykli obowiązywania PGW).

W uzasadnionym przypadku, jeżeli nie istnieje możliwość osiągnięcia stanu dobrego w wyniku zaproponowanych działań zalecane jest rozpatrzenie ustalenia celów mniej rygorystycznych

Zgodnie z przyjętymi założeniami (PIG-PIB 2013 r.) na obszarze całego kraju analizą objęto 39 JCWPd zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, którym zostały przypisane odstępstwa w PGW z 2010 r., jednak żaden z tych przypadków nie dotyczył obszaru dorzecza Ücker.

5.5. Cele środowiskowe a czasowe pogorszenie stanu JCW w wyniku zjawisk o charakterze naturalnym lub na skutek siły wyższej lub w przypadku realizacji inwestycji

Po szczegółowej analizie, na obszarze dorzecza Ücker nie wskazano JCW dla których czasowe pogorszenie stanu JCW jest wynikiem zjawisk o charakterze naturalnym lub skutkiem siły wyższej, nadzwyczajnych lub niemożliwych do przewidzenia oraz nie zaplanowano inwestycji mogącej spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych.

6. PODSUMOWANIE WYNIKÓW ANALIZY EKONOMICZNEJ ZWIĄZANEJ Z KORZYSTANIEM Z WÓD

Jednym z celów analizy ekonomicznej korzystania z wód jest określenie stopnia zwrotu kosztów za usługi wodne. Zasady zwrotu kosztów za usługi wodne muszą uwzględniać nie tylko koszty finansowe, ale również koszty środowiskowe i zasobowe. Kształtowanie instrumentów ekonomicznych w gospodarowaniu wodami powinno być oparte na zasadzie „zanieczyszczający płaci”. Zasada ta oznacza, że całkowite koszty działań mających na celu usunięcie skutków zanieczyszczenia powinien ponosić ich sprawca. Zasada „zanieczyszczający płaci” znajduje swoje odzwierciedlenie w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2014 r. poz. 1789, z późn. zm.).

Przedstawione podsumowanie analizy ekonomicznej korzystania z wód zostało sporządzone na podstawie analizy przeprowadzonych na potrzeby aPGW.

6.1. Charakterystyka ekonomiczna obszaru dorzecza Ücker

W granicach kraju obszar dorzecza Ücker zajmuje powierzchnię jedynie około 15 km² i zamieszkiwany jest przez 1498 mieszkańców. W 2010 r. stopa bezrobocia wynosiła 0,3%.

6.2. Zwrot kosztów usług wodnych w sektorze komunalnym

Gospodarka komunalna w ujęciu gospodarowania wodami dotyczy dostarczania wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych. Są to dwie główne kategorie, które określone są jako usługi wodne w sektorze komunalnym. Analizę ekonomiczną dla sektora komunalnego opracowano z uwzględnieniem tego podziału. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. z 2016 r. poz. 573, z późn.zm.), gospodarka komunalna może być prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego, w szczególności w formach samorządowego zakładu budżetowego lub spółek prawa handlowego.

6.2.1. Zakres przeprowadzonych analiz

Za podstawowy cel analizy postawiono określenie stopnia zwrotu kosztów usług dotyczących dostarczania wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków. Analizę przeprowadzono również pod kątem:

- 1) związku jednostkowego kosztu dostarczania wody w powiązaniu do wielkości produkcji;
- 2) roli dotacji w stopie zwrotu kosztów;
- 3) powiązania wysokości opłat za korzystanie ze środowiska z jednostkowym kosztem dostarczania wody;
- 4) zależności pomiędzy formą prawną operatora a kosztami świadczonych usług;
- 5) finansowania skrótnego;
- 6) wpływu odpisów amortyzacyjnych, podatku od nieruchomości i opłat za dzierżawę na koszty.

W innych opracowaniach wykonywanych w cyklu planistycznym przeprowadzono analizę ekonomicznej stopy zwrotu kosztów usług w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odbioru i oczyszczania ścieków.

6.2.2. Zwrot kosztów w sektorze komunalnym – zaopatrzenie w wodę

Rynkowa wartość usług w zakresie zaopatrzenia w wodę na terenie Polski w roku 2010 sięgała 4868,8 mln zł.

Obliczenie finansowej stopy zwrotu kosztów polega na porównaniu kosztów i przychodów ze świadczenia usług zaopatrzenia w wodę. Finansowa stopa zwrotu kosztów dla całego kraju wynosi 103,3%, co oznacza pełny zwrot kosztów w tym sektorze. Wartości te wskazują, że większość operatorów ma wyższe przychody z działalności polegającej na dostarczaniu wody, niż koszty jakie ponosi na tę działalność. Należy wziąć pod uwagę, że wynik ten jest zawyżony przez kilku największych operatorów, a finansowa stopa zwrotu małych operatorów jest znacznie niższa.

Dodatkowo należy uwzględnić wpływ dopłat bezpośrednich na finansową stopę zwrotu kosztu. W analizie wpływu dotacji wzięto pod uwagę próbę 194 operatorów, którzy otrzymują dotacje od gminy na cele operacyjne. Otrzymane dotacje w 71 przeanalizowanych przypadkach pozwoliły na pełne zrównoważenie lub

nadwyżkę przychodów nad kosztami. Po przeprowadzeniu analizy bez ich uwzględniania finansowa stopa zwrotu spadła o 1,6 punktów procentowych – do 101,7%. Po obliczeniu tego wskaźnika tylko dla operatorów otrzymujących dotację okazało się, że wynosi on 100,9%.

Przeprowadzona analiza nie wykazała związku między kosztem produkcji wody a wielkością sprzedaży.

Analiza została przeprowadzona stopniowo – najpierw sprawdzono, jak opłaty za korzystanie ze środowiska wpływają na koszt (co jest bardziej miarodajnym wskaźnikiem), a następnie jak wpływają na cenę (wpływ ten jest trudny do oceny ze względu na zniekształcenie ceny przez dopłaty gmin). Opłaty pobierane za korzystanie ze środowiska powodują wzrost kosztów dostawy wody o około 2,5%. Istotny statystycznie związek pomiędzy jednostkowym kosztem produkcji, a jednostkowymi płatnościami za pobór wód nie został wykazany.

Porównanie operatorów jest trudne ze względu na różnice w skali działania poszczególnych jednostek. W wyniku przeprowadzonych analiz wykazano duże podobieństwo cen między grupami odbiorców. Większe zróżnicowanie wykazują ceny operatorów mających różne formy prawne. Rozbieżności są jednak na tyle duże, że trudno mówić o jakiś prawidłowościach.

Analizę związku jednostkowego kosztu usług z wysokością odpisów amortyzacyjnych, opłat za dzierżawę infrastruktury oraz podatku od nieruchomości przeprowadzono łącznie dla odpisów amortyzacyjnych i opłat za dzierżawę lub użyczenie infrastruktury. Stwierdzono, że udział amortyzacji i opłat za dzierżawę w całkowitych kosztach wynosi około 18%.

Analiza zróżnicowania cen według poszczególnych grup taryfowych – subwencje krzyżowe (skrośne) miała na celu wykazanie, czy operatorzy ustalają różne ceny dla poszczególnych grup odbiorców na poziomie odbiegającym od uzasadnionych kosztów realizacji dostaw do poszczególnych grup. Badanie nie wykazało istnienia zjawiska subsydiowania skrośnego jako zjawiska masowego w tym sektorze.

6.2.3. Zwrot kosztów w sektorze komunalnym – odbiór i oczyszczanie ścieków

Rynkowa wartość usług w zakresie odbioru i oczyszczania ścieków na terytorium Polski w 2010r. sięgała około 5681,1 mln zł.

Obliczenie finansowej stopy zwrotu kosztów polega na porównaniu kosztów i przychodów odbioru i oczyszczania ścieków. Finansowa stopa zwrotu kosztów dla Polski wynosi 105,9%, co oznacza pełny zwrot kosztów w tym sektorze. Analiza ta uwzględnia wpływy dotacji gmin, a wartości wskaźników są zawyżone przez największych operatorów, podobnie jak w przypadku zaopatrzenia w wodę.

Jak wspomniano wyżej pogłębionym elementem analizy zwrotu kosztów na poziomie finansowym była eliminacja dopłat bezpośrednich, udzielanych przez gminy. W analizie wpływu dotacji wzięto pod uwagę próbę 194 operatorów, którzy otrzymują od gmin dotacje na cele operacyjne. Otrzymane dotacje w 71 przeanalizowanych przypadkach pozwoliły na pełne zrównoważenie lub nadwyżkę przychodów nad kosztami. Analiza nieuwzględniająca wpływu dopłat bezpośrednich wskazała finansową stopę zwrotu kosztu niższą o 0,4 punktu procentowego – 104,5%.

Przeprowadzona analiza nie wykazała związku między kosztem rocznym związanym z wielkością odbieranych lub oczyszczanych ścieków a kosztem jednostkowym tych działań.

Wynik przeprowadzonej analizy jest analogiczny do wyników analizy dla poboru wód. Opłaty za korzystanie ze środowiska dla odprowadzania ścieków oczyszczonych nie mają znaczącego wpływu na jednostkowy koszt odbioru i oczyszczania ścieków (stanowią około 2% ceny).

W przypadku usług tego typu zróżnicowanie cen dla grup odbiorców jest większe – sięga nawet 45%. Porównanie operatorów jest trudne ze względu na różną skalę ich działań.

Analizę przeprowadzono łącznie dla odpisów amortyzacyjnych i opłat za dzierżawę lub użyczenie infrastruktury. Stwierdzono, że udział amortyzacji i opłat za dzierżawę w całkowitych kosztach wynosi około 30%.

Analiza miała na celu wykazanie, czy operatorzy ustalają różne ceny dla poszczególnych grup odbiorców na poziomie odbiegającym od uzasadnionych kosztów realizacji dostaw do poszczególnych grup. Wykazano, że skala zjawiska jest umiarkowana, a jedyną subsydiowaną grupą odbiorców są gospodarstwa domowe.

6.3. Zwrot kosztów usług wodnych w przemyśle

Podmioty prowadzące działalność w przemyśle, posiadające własne ujęcia wód i oczyszczalnie ścieków, korzystają z dóbr i usług związanych z zasobami wodnymi na własny koszt. Obecnie nie występują zwolnienia z opłat za korzystanie ze środowiska dla przemysłu, jak również nieudzielane są dopłaty do działalności operacyjnej związanej z poborem wody oraz odbiorem ścieków w przemyśle. Można więc uznać, że zwrot kosztów finansowych usług wodnych w tym sektorze wynosi 100%.

Koszty korzystania ze środowiska przez przemysł są częściowo zwracane poprzez opłaty za korzystanie ze środowiska, jednak internalizacja ta nie jest pełna. Obliczona ekonomiczna stopa zwrotu jest na poziomie około 92%.

6.4. Zwrot kosztów usług wodnych w rolnictwie i leśnictwie

W sferze poboru wody powierzchniowej do nawodnień rolniczych i leśnych oraz przeznaczonych do hodowli ryb obowiązuje w Polsce zwolnienie z opłat. Usługi wodne występujące w sektorze rolnictwa i leśnictwa to między innymi nawadnianie oraz odwadnianie, a także pobór wody na potrzeby hodowli ryb. Funkcjonujący w Polsce system nawodnień wodami powierzchniowymi (przede wszystkim nawodnień podsiąkowych lub grawitacyjnych), przyczynia się do realizacji celów środowiskowych oraz zwiększa efektywność użytkowania zasobów wodnych. Rolnicy wykonując nawodnienia (np. podsiąkowe, z regulowanym odpływem) z użyciem wód powierzchniowych wnoszą wkład w retencjonowanie wody, ochronę ekosystemów zależnych od wód oraz przyczyniają się do wymiernych korzyści dla środowiska przyrodniczego. Natomiast pobór wód na potrzeby zaopatrzenia stawów rybnych może mieć wpływ na ograniczenie wielkości fal wezbraniowych poprzez jej retencję, a także na zachowanie na tych terenach bioróżnorodności.

W sektorze związanym z rolnictwem korzystanie z wód dotyczy: poboru wody (zarówno na cele zaopatrzenia ludności w wodę, jak i na cele nawodnień rolniczych i w celach prowadzenia szeroko pojętej gospodarki rybackiej) oraz zrzutu ładunków zanieczyszczeń. Pobory wód odbywają się na kilka sposobów:

- 1) poprzez sieci wodociągowe – pobór ten jest uwzględniony w obliczeniach dotyczących sektora komunalnego;
- 2) w sposób indywidualny - w ramach zwykłego lub powszechnego korzystania z wód;
- 3) w sposób indywidualny - w ramach szczególnego korzystania z wód – wymagane jest wtedy pozwolenie wodnoprawne.

Pobór wody do nawodnień rolniczych oraz na cele hodowli ryb wymaga pozwoleń wodno-prawnych (o ile wykracza poza korzystanie zwykłe lub powszechne), ale w przypadku poboru wód powierzchniowych jest zwolniony z opłat. Zrzut ładunków zanieczyszczeń do sieci komunalnych oraz w ramach szczególnego korzystania z wód jest rejestrowany. W pozostałych przypadkach praktycznie nie jest możliwe określenie wielkości zarówno poborów jak i zrzutów, a co za tym idzie, kosztów.

6.5. Oszacowanie kosztów zasobowych i środowiskowych

Ocena kosztów środowiskowych i zasobowych jest niezbędnym elementem dla przeprowadzenia pełnej analizy ekonomicznej korzystania z wód. Analiza ta przeprowadzona została w pierwszym cyklu planistycznym, zaś na potrzeby obecnej aPGW została ona uaktualniona.

Koszty zasobowe – koszt alternatywny – koszt utraconych korzyści. Koszty te występują wtedy, gdy istnieje alternatywny sposób (sposoby) wykorzystania danego dobra, wykluczający się z innymi. Koszt utraconych korzyści równy jest korzyściom z najlepszego alternatywnego wykorzystania danego zasobu.

Koszty zasobowe można podzielić na zinternalizowane (za które wniesiono opłaty za pobór wód) oraz niezinternalizowane. Dane na temat kosztów zinternalizowanych pochodzą bezpośrednio z bazy dotyczącej opłat za korzystanie ze środowiska, natomiast koszty niezinternalizowane (koszty utraconych korzyści) przyjęto w sposób bardzo przybliżony z uwagi na brak w Polsce mechanizmu rejestrującego niezaspokojony popyt na wodę w sektorze przemysłowym i rolniczym oraz brak systemowo gromadzonych informacji o faktycznych deficytach zasobów wodnych.

Koszt środowiskowy – pieniężna wartość strat spowodowanych w środowisku (wodnym) przez użytkowników. Niekorzyści te związane są ze spadkiem wszystkich rodzajów użyteczności środowiska wodnego na skutek obniżenia jego jakości. Z uwagi na wiele użyteczności środowiska wodnego (na przykład:

surowiec, miejsce rekreacji, środek transportu, podtrzymanie ekosystemów) niekorzyści mogą mieć charakter rynkowy (posiadać ceny) lub nierynkowy.

Koszty środowiskowe, podobnie jak zasobowe, można podzielić na zinternalizowane (obciążające ich sprawcę) oraz niezinternalizowane. Koszty zinternalizowane uwzględnione są bezpośrednio w opłatach za korzystanie ze środowiska, natomiast niezinternalizowane oceniane są przy wykorzystaniu danych na temat tak zwanej skłonności do płacenia oraz dochodu rozporządzalnego na osobę.

6.5.1. Oszacowanie kosztów środowiskowych

Oszacowanie kosztów środowiskowych nastąpiło na podstawie aktualizacji kosztów oszacowanych w 2003 r. do 2010 r. i objęło następujące dane bazowe:

- 1) skłonność do poniesienia opłaty (WTP) za poprawę jakości wody pitnej i wód powierzchniowych, wartość średnia dla Polski – 130,92 zł na rok (w 2003 r.);
- 2) dochód rozporządzalny – 680,5 zł na osobę miesięcznie (w 2003 r.);
- 3) zależność, która nie podlegała aktualizacji to: wzrost dochodu o 1 zł na osobę miesięcznie skutkuje wzrostem gotowości do płacenia o 5 gr na osobę miesięcznie czyli o 0,6 zł na osobę rocznie.

Metoda WTP (ang. Willingness to Pay) polega na uzyskaniu odpowiedzi na pytanie, ile użytkownicy byliby gotowi zapłacić za określone dobro lub dany poziom usług dostarczanych przez środowisko. Metoda ta znajduje zastosowanie w wycenie całkowitej wartości ekonomicznej, a przede wszystkim wartości nieużytkowej, która jest trudno uchwytna w wypadku zasobów środowiska przyrodniczego.

Mając powyższe na uwadze, oszacowanie kosztów środowiskowych dla analizowanego obszaru wykonano w następujących po sobie kolejno krokach:

- 1) obliczono realny przyrost dochodu i towarzyszący mu przyrost skłonności do ponoszenia wydatków (WTP) pomiędzy rokiem 2003 a 2010, który dla obszaru Polski wyniósł:
 - a) przyrost dochodu wyniósł 360,4 zł na osobę miesięcznie,
 - b) przyrost WTP wyniósł 18,0 zł na osobę miesięcznie,
- 2) następnie skorygowano wartość WTP związaną z poprawą jakości wód na podstawie stopienia zaawansowania KPOŚK, w wyniku czego dla obszaru Polski otrzymano 86,9 zł na osobę rocznie.

Biorąc pod uwagę powyższe niezinternalizowane koszty środowiskowe za 2010 r. dla obszaru całej Polski oszacowano na poziomie 3423,7 mln zł. Dla podstawowych sektorów działalności koszty te dzielą się następująco: sektor komunalny: 2296,8 mln zł, przemysł: 266,2 mln zł, rolnictwo: 860,7 mln zł.

Zinternalizowane koszty środowiskowe w 2010 r., których sprawozdawczość opiera się na bazach danych gromadzonych przez urzędy marszałkowskie dla obszaru Polski wyniosły 252,08 mln zł. Koszty takie występują równolegle do kosztów niezinternalizowanych. Ich sprawozdawczość opiera się na bazach danych gromadzonych przez urzędy marszałkowskie, które to instytucje są odpowiedzialne za gromadzenie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian.

6.5.2. Oszacowanie kosztów zasobowych

Metodyka szacowania kosztów zasobowych różni się w zależności od rodzajów tych kosztów zasobowych: zinternalizowanych (koszty, za które wniesiono opłaty – uściślając opłaty za pobór wód) oraz niezinternalizowanych. Metodyka agregacji opłat bazuje na przeliczeniu informacji uzyskanych z urzędów marszałkowskich zajmujących się gromadzeniem wpłat od poszczególnych podmiotów pobierających wodę. Poszczególne rzgwm gromadzą te dane dla obszarów przez siebie administrowanych. Zupełnie inna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do niezinternalizowanych kosztów zasobowych – kosztów utraconych korzyści na wskutek niezaspokojenia popytu na wodę. Do chwili obecnej ich wiarygodne oszacowanie jest stosunkowo utrudnione z uwagi na to, że:

- 1) brak jest mechanizmu rejestrującego niezaspokojony popyt na wodę w przemyśle;
- 2) brak systemowo gromadzonych informacji o faktycznych deficytach zasobów wodnych, rozumianych jako odmowa lub ograniczenie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód;
- 3) wszystkie potrzeby związane z wykorzystaniem wód jako surowca są zaspokajane, niekiedy kosztem jakości wód powierzchniowych (przez obniżenie przepływu poniżej przepływu nienaruszalnego) lub kosztem przyszłych pokoleń (trwałe zmniejszenie zasobów wód podziemnych);

- 4) straty związane z obniżeniem przepływów poniżej poziomu nienaruszalnego zostały wycenione w kosztach środowiskowych;
- 5) istnieją poważne problemy metodologiczne z wyceną strat dla przyszłych pokoleń (obecnie przyjęto wartość równą 0);
- 6) przyjęcie założenia zaspokajania wszystkich bieżących potrzeb prowadzi do braku alternatywnych kosztów wykorzystania wód traktowanych jako surowiec;
- 7) alternatywne wykorzystanie wód w innych celach (na przykład do rekreacji) ujęte zostało w szacunku kosztów środowiskowych.

Niezinternalizowane koszty zasobowe były weryfikowane na obszarach administrowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

W przypadku szacowania zinternalizowanych kosztów zasobowych z uwagi na fakt, że szczególne korzystanie z wód objęte jest opłatami za pobór – można mówić o istniejących, zinternalizowanych kosztach zasobowych widocznych w formie uiszczonych opłat za pobór wód.

7. PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE WODNO-ŚRODOWISKOWYM KRAJU, Z UWZGLĘDNIENIEM SPOSOBÓW OSIĄGANIA USTANAWIANYCH CELÓW ŚRODOWISKOWYCH

7.1. Charakterystyka aPWŚK

Program działań zawarty w aPWŚK dla JCWP oraz dla JCWPd obejmuje, zgodnie z art. 113b ustawy - Prawo wodne, działania podstawowe i uzupełniające.

Działania podstawowe wskazane są do realizacji we wszystkich JCW niezależnie od ich aktualnego stanu i wyników oceny ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Działania te stanowią minimalne wymogi jakie należy podjąć w celu utrzymania wpływu presji na tym samym poziomie i niepogarszania stanu JCW, a obowiązek ich realizacji wynika z innych postanowień UE oraz przepisów prawa krajowego. Realizacja działań podstawowych zgodnie z przepisami art. 113b ustawy – Prawo wodne nie powinna powodować wzrostu zanieczyszczenia wód morskich oraz nie powinna przyczyniać się bezpośrednio ani pośrednio do wzrostu zanieczyszczenia śródlądowych wód powierzchniowych, chyba że byłoby to z korzyścią dla środowiska jako całości. Biorąc pod uwagę charakter części działań podstawowych wskazujący na ogólnokrajowy zakres ich realizacji, wyodrębniono grupę działań realizowanych na poziomie krajowym, co przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Katalog działań krajowych zgodnie z aPWŚK

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
Działania powiązane z przepisami unijnymi				
1	Obowiązek przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko	art. 59 ust. 1 pkt 1 ustawy o informacji o środowisku oraz rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć oddziałujących na środowisko	inwestor	działanie ciągłe
2	Obowiązek przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zależnie od postanowienia organu właściwego do wydania decyzji środowiskowej	art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o informacji o środowisku oraz rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć oddziałujących na środowisko	inwestor	działanie ciągłe
3	Obowiązek przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000	art. 59 ust. 2 pkt 1 ustawy o informacji o środowisku	inwestor	działanie ciągłe
4	Obowiązek przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 dla przedsięwzięcia wskazanego przez organ	art. 59 ust. 2 pkt 2 ustawy o informacji o środowisku	inwestor	działanie ciągłe
5	Obowiązek przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć, dla których stwierdzono możliwość znaczącego transgranicznego	art. 104 ust. 1 pkt 1 ustawy o informacji o środowisku	inwestor	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
	oddziaływania na środowisko			
6	Obowiązek uzyskania zatwierdzenia substancji czynnej środka ochrony roślin, sejfnerów i synergetyków	art. 4 ust. 1, art. 25 ust. 1 rozporządzenia PE o środkach ochrony roślin, art. 3 i art. 4 ustawy o środkach ochrony roślin	producenci środków ochrony roślin	działanie ciągłe
7	Obowiązek uzyskania zezwolenia na wprowadzenie do obrotu środka ochrony roślin	art. 28 ust. 1 rozporządzenia PE o środkach ochrony roślin, art. 3 i art. 4 ustawy o środkach ochrony roślin	podmiot zamierzający wprowadzić do obrotu środek ochrony roślin	działanie ciągłe
8	Udostępnianie do publicznej wiadomości wykazu środków ochrony roślin posiadających zezwolenie oraz wycofanych z obrotu	art. 57 ust. 1 rozporządzenia PE o środkach ochrony roślin, art. 16 ustawy o środkach ochrony roślin	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	działanie ciągłe
9	Odpowiednie stosowanie środków ochrony roślin dla zapewnienia ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem	art. 35 ustawy o środkach ochrony roślin, rozporządzenie PE o środkach ochrony roślin, §3-6 rozporządzenia o stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin, rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 516), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie rozwiązań technicznych, jakie powinny być zastosowane podczas wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu agrolotniczego (Dz. U. poz. 504)	podmiot stosujący środki ochrony roślin	działanie ciągłe
10	Obowiązek czyszczenia sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, przygotowywania ich do zastosowania oraz przechowywania środków ochrony roślin z zachowaniem stref buforowych od ujęć wód, zbiorników wodnych, cieków	§ 3-6 rozporządzenia o stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin	podmiot stosujący środki ochrony roślin	działanie ciągłe
11	Przegląd „Krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony	art. 47 ust. 6 pkt 2 ustawy o środkach ochrony roślin	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
	roślin"			
12	Udostępnianie informacji dotyczących środków ograniczających ryzyko związane ze stosowaniem środków ochrony roślin dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska na stronie internetowej	art. 57 rozporządzenia PE o środkach ochrony roślin, art. 74 ustawy o środkach ochrony roślin	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	działanie ciągłe
13	Prowadzenie urzędowych kontroli w celu zapewnienia zgodności z przepisami rozporządzenia	art. 68 rozporządzenia PE o środkach ochrony roślin, art. 80 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o ochronie roślin (Dz. U. z 2016 r. poz. 17, z późn. zm.)	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa	działanie ciągłe
14	Obowiązek uzyskania zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie komunalnych osadów ściekowych	art. 41 w związku z art. 45 ust. 1 pkt 3 i art. 96 ust. 1 ustawy o odpadach	podmiot władający powierzchnią ziemi, na której stosowane są komunalne osady ściekowe do celów innych niż rolnictwo i uprawa roślin	działanie ciągłe
15	Obowiązek ewidencjonowania wytworzonych komunalnych osadów ściekowych i raportowania do marszałka województwa	art. 66, art. 75 i art. 76 ustawy o odpadach	podmiot wytwarzający osady ściekowe	działanie ciągłe
16	Obowiązek stosowania komunalnych osadów ściekowych zgodnie z wytycznymi, obejmującymi obowiązek zapewnienia by były one ustabilizowane oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu stosowania, spełniały określone wymagania fizyczne, chemiczne i biologiczne oraz nie były stosowane na terenach i gruntach o wskazanym przeznaczeniu, położeniu i właściwościach	art. 96 ust. 1, 4 i 12 ustawy o odpadach, rozporządzenie osadowe	podmiot stosujący komunalne osady ściekowe lub ich wytwórca (przy osadach stosowanych w rolnictwie i uprawie roślin)	działanie ciągłe
17	Obowiązek badania komunalnych osadów ściekowych przeznaczonych do rolniczego wykorzystania lub przetworzenia oraz gruntów, na których będą stosowane	art. 96 ust. 6 ustawy o odpadach, rozporządzenie osadowe	podmiot wytwarzający osady ściekowe	działanie ciągłe
18	Obowiązek zgłoszenia zakładu o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej	art. 250 ustawy – POŚ	prowadzący zakład	działanie ciągłe
19	Sporządzanie i wdrażanie dokumentów precyzujących polityki przeciwdziałania poważnym awariom	art. 251 i art. 252 ustawy – POŚ	prowadzący zakład	działanie ciągłe
20	Zapobieganie efektowi domina	art. 264d ustawy – POŚ	komendant wojewódzki	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
			Państwowej Straży Pożarnej (na podstawie informacji podanych przez prowadzących zakłady w zgłoszeniu)	
21	Składanie sprawozdań o bezpieczeństwie	art. 253, art. 254 i art. 256 ustawy – POŚ, rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie raportu o bezpieczeństwie zakładu o dużym ryzyku (Dz. U. poz. 287)	prowadzący zakład	działanie ciągłe
22	Sporządzanie wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych	art. 260 i art. 261 ustawy POŚ, rozporządzenie o planach operacyjno-ratowniczych	prowadzący zakład	działanie ciągłe
23	Sporządzanie zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych	art. 260 i art. 265 ustawy POŚ, rozporządzenie o planach operacyjno-ratowniczych	komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej (na podstawie informacji przedstawionych przez prowadzącego zakład o dużym ryzyku)	działanie ciągłe
24	Obowiązki informacyjne względem społeczeństwa	art. 267 ustawy – POŚ, rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 2 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji wymaganych do podania do publicznej wiadomości przez właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. poz. 2145)	właściwe organy Państwowej Straży Pożarnej	działanie ciągłe
25	Obowiązki kontrolno-rozpoznawcze	art. 269 ustawy – POŚ, rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia	komendant powiatowy lub wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
		poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. poz. 138)		
26	Obowiązki informacyjne w razie wystąpienia awarii	art. 264 pkt 2 i 3 ustawy – POŚ	prowadzący zakład	działanie ciągłe
27	Uwzględnienie problematyki awarii przemysłowych w planowaniu przestrzennym	art. 11 pkt 6 lit. I, art. 17 pkt 6 lit. a ustawy PIZP	wójt, burmistrz lub prezydent miasta	działanie ciągłe
28	Obowiązek uzyskania pozwoleń zintegrowanych dla instalacji	art. 201-204 ustawy – POŚ, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. poz. 1169)	prowadzący instalację	działanie ciągłe
29	aKPOŚK	art. 43 ust. 3 i 4c ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW	działanie ciągłe
30	Kontrola przestrzegania warunków wprowadzania ścieków komunalnych do wód lub do ziemi	art. 45 ust. 1 pkt 1, 3 i 4 w związku z art. 156 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne, art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o IOŚ, rozporządzenie ściekowe	IOŚ	działanie ciągłe
31	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków przemysłowych do systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych	art. 122 ust. 1 pkt 11 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (Dz. U. poz. 1988, z późn. zm.)	użytkownik wód	działanie ciągłe
32	Kontrola dopuszczalnych mas substancji w odprowadzanych ściekach przemysłowych	art. 45 ust. 2 w związku z art. 156 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne, art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o IOŚ, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być	IOŚ	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
		odprowadzane w ściekach przemysłowych (Dz. U. poz. 1867, z późn zm.)		
33	Zakaz zrzutu ścieków ze statków do wód powierzchniowych	art. 48 ust. 1 ustawy – Prawo wodne	kapitan lub armator	działanie ciągłe
34	Kontrola jakości wody pitnej	art. 12 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIS, rozporządzenie o wodzie do spożycia	PIS	działanie ciągłe
35	Informowanie o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	art. 12 ust. 5 ustawy o zaopatrzeniu w wodę	wójt, burmistrz lub prezydent miasta	działanie ciągłe
36	Nadzór nad materiałami i wyrobami stosowanymi w procesach uzdatniania i dystrybucji wody oraz laboratoriami wykonującymi badania	art. 12 ust. 2 – 4 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIS, rozporządzenie o wodzie do spożycia	PIS	działanie ciągłe
37	Obowiązek uchwalenia wykazu kąpielisk w gminie	art. 34a ust. 1 ustawy – Prawo wodne	rada gminy	działanie ciągłe
38	Obowiązek prowadzenia ewidencji kąpielisk i jej aktualizacji	art. 34b ust. 1 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o ewidencji kąpielisk	wójt, burmistrz lub prezydent miasta	działanie ciągłe
39	Obowiązek sporządzania profilu wody w kąpielisku	art. 38 ust. 4a pkt 1 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie profilu wody w kąpielisku (Dz. U. poz. 191)	organizator kąpieliska	działanie ciągłe
40	Obowiązek oznakowania kąpieliska	art. 34c ust. 1 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o ewidencji kąpielisk	organizator kąpieliska	działanie ciągłe
41	Obowiązek badania jakości wody w kąpielisku	art. 34d ust. 1 ustawy – Prawo wodne	organizator kąpieliska	działanie ciągłe
42	Obowiązek oceny stanu wody w kąpielisku	art. 34d ust. 5 ustawy – Prawo wodne	państwowy powiatowy inspektor sanitarny	działanie ciągłe
43	Zakaz wprowadzania ścieków do ziemi w odległości do 1 km od granic kąpieliska	art. 39 ust. 1 pkt 3 lit. e ustawy – Prawo wodne	użytkownik wód	działanie ciągłe
44	Obowiązki związane z informowaniem ludności	art. 163c ust. 3 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o ewidencji kąpielisk	PIS	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
45	Obowiązek kontroli korzystania z wód wykorzystywanych do kąpeli	art.156 ust. 1 pkt 8 w związku z art. 163 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o nadzorze nad jakością wody w kąpielisku	państwowy powiatowy inspektor sanitarny	działanie ciągłe
46	Zakaz wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych w obrębie kąpielisk oraz w odległości mniejszej niż 1 kilometr od ich granic	art. 39 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy – Prawo wodne	użytkownik wód	działanie ciągłe
47	Wyznaczanie specjalnych obszarów ochrony siedlisk	art. 27a ustawy o ochronie przyrody	Minister Środowiska	działanie ciągłe
48	Opracowanie projektu PZO dla obszaru Natura 2000	art. 28 ustawy o ochronie przyrody	sprawujący nadzór nad obszarem	działanie ciągłe
49	Opracowanie projektu PO dla obszaru Natura 2000	art. 29 ustawy o ochronie przyrody	sprawujący nadzór nad obszarem	działanie ciągłe
50	Opracowanie projektu listy obszarów Natura 2000, zgodnie z przepisami prawa UE wraz z szacunkiem finansowania przez Wspólnotę	art. 27 ustawy o ochronie przyrody	GDOŚ	działanie ciągłe
51	Kontrola przestrzegania wymogów systemu ścisłej ochrony gatunkowej	art. 123 w związku z art. 48 i art. 49 ustawy o ochronie przyrody, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 1348), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. poz. 1409)	rdoś	działanie ciągłe
52	Regulacja możliwości realizacji planów i przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natury 2000 przez zobowiązanie do wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000	art. 34 ustawy o ochronie przyrody	rdoś, dyrektor urzędu morskiego	działanie ciągłe
53	Ocena skutków planów i programów mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natury 2000 przy uwzględnieniu obowiązku kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i	art. 46 pkt 3 ustawy o informacji o środowisku, art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody	organ opracowujący projekt dokumentu	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
	właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000			
54	Regulacja wprowadzania do środowiska przyrodniczego gatunków obcych (wydawanie zezwoleń)	art. 120 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody	GDOŚ, rdoś	działanie ciągłe
55	Wyznaczenie OSO	art. 27a ustawy o ochronie przyrody, rozporządzenie OSO	Minister Środowiska	działanie ciągłe
56	Określenie wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu do wód wrażliwych należy ograniczyć	art. 47 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o programach działań na OSN	dyrektor rzgw	co 4 lata
57	Weryfikacja wyznaczonych wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych i obszarów szczególnie narażonych co 4 lata	art. 47 ust. 4 ustawy – Prawo wodne	dyrektor rzgw	co 4 lata
58	Opracowanie programu działań dla każdego wyznaczonego obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych	art. 47 ust. 4 i 7 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o programach działań na OSN	dyrektor rzgw	co 4 lata
59	Opracowanie zbioru zasad dobrej praktyki rolniczej (z uwzględnieniem zmian zachodzących w sektorze rolniczym)	art. 47 ust. 2 ustawy – Prawo wodne	Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Minister Środowiska	działanie ciągłe
60	Ocena stopnia eutrofizacji wód	art. 47 ust. 6 ustawy – Prawo wodne	Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska	co 4 lata
61	Kontrola stężeń azotanów w wodach wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych	art. 156 ust. 1 pkt 10 i ust. 2 ustawy – Prawo wodne	IOŚ, PIS, Prezes KZGW, dyrektorzy rzgw	działanie ciągłe
62	Zakaz stosowania nawozów w określonej odległości od jezior, zbiorników wodnych o wskazanej powierzchni, cieków wodnych, rowów, kanałów, stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego	§ 3 ust 4 – 4b rozporządzenia o nawozach	podmiot stosujący nawozy	działanie ciągłe
63	Zakaz stosowania nawozów naturalnych w okresie od 1 grudnia do końca lutego	§ 2 ust. 4 rozporządzenia o nawozach	podmiot stosujący nawozy	działanie ciągłe
64	Wyposażenie gospodarstw w szczelne zbiorniki do przechowywania nawozów naturalnych płynnych	art. 25 ust. 1 ustawy o nawozach i nawożeniu	podmiot stosujący nawozy	działanie ciągłe
65	Ograniczenie dawki nawozu naturalnego zastosowanej w ciągu roku – nie może	art. 17 ust. 3 ustawy o	podmiot stosujący	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
	ona zawierać więcej niż 170 kg N w czystym składniku na ha użytków rolnych	nawozach i nawożeniu	nawozy	
66	Zakazy stosowania nawozów: na glebach zalanych wodą, przykrytych śniegiem, zamarzniętych do głębokości 30 cm oraz podczas opadów deszczu; nawozów naturalnych w postaci płynnej oraz azotowych – na glebach bez okrywy roślinnej, położonych na stokach o nachyleniu większym niż 10 %; nawozów w postaci płynnej – podczas wegetacji roślin przeznaczonych do bezpośredniego spożycia przez ludzi. Zakaz używania sprzętu agrolotniczego we wskazanych warunkach klimatycznych oraz w odległości 500 m od cieków i zbiorników wodnych	art. 19 i art. 20 ustawy o nawozach i nawożeniu	podmiot stosujący nawozy	działanie ciągłe
67	Wdrożenie i stosowanie ustalonych w bezpośrednio w dyrektywie lub na podstawie jej zapisów norm jakości wód podziemnych oraz wartości progowych stężenia zanieczyszczeń, grup zanieczyszczeń i wskaźników zanieczyszczeń	art. 38a ust. 1, 5 i 5b ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o ocenie wód podziemnych	IOŚ, PSH-PIG-PIB	działanie ciągłe
68	Wdrożenie i stosowanie procedury oceny stanu chemicznego JCWPd (lub grupy JCWPd)	art. 38a ust. 1, 5 i 5b ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o ocenie wód podziemnych	Minister Środowiska IOŚ, PSH-PIG-PIB	działanie ciągłe
69	Publikacja wyników oceny stanu chemicznego JCWPd w PGW na obszarach dorzeczy	art. 114 ust. 4 ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie o PGW	Prezes KZGW	działanie ciągłe
70	Ustanowienie zasad monitoringu wód podziemnych	art. 155a i art. 155b ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie monitoringowe	Minister Środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska	działanie ciągłe
71	Prowadzenie monitoringu JCWPd i analiza jego wyników	art. 105 i art. 155a ust. 5 ustawy – Prawo wodne	PSH-PIG-PIB	działanie ciągłe
72	Obowiązek właściwego projektowania pomiarów monitoringowych i prowadzenia sprawozdawczości	art. 105 i art. 155b ustawy – Prawo wodne, rozporządzenie monitoringowe	PSH-PIG-PIB, Prezes KZGW, dyrektor rzgww	działanie ciągłe
73	Zapewnienie środków zapobiegania lub ograniczania wprowadzaniu zanieczyszczeń do wód podziemnych	art. 38e ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW	działanie ciągłe
Działania służące wdrożeniu zasady zwrotu kosztów usług wodnych, uwzględniającej wkład wniesiony przez użytkowników wód oraz koszty środowiskowe i koszty zasobowe				

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
74	Ustalanie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków z uwzględnieniem: - kosztów związanych ze świadczeniem usług, - zmian warunków ekonomicznych oraz wielkości usług i warunków ich świadczenia, - kosztów wynikających z planowanych wydatków inwestycyjnych	art. 20 ust. 1-3 ustawy o zaopatrzeniu w wodę	przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne	działanie ciągłe
75	Uwzględnienie zasady zwrotu kosztów w stosunku do administrowanych rzek i obiektów	art. 1 ust. 5 ustawy – Prawo wodne	administrator cieków	działanie ciągłe
Działania służące propagowaniu skutecznego i zrównoważonego korzystania z wody w celu niedopuszczenia do zagrożenia realizacji celów środowiskowych				
76	Obowiązek opracowania i weryfikacji warunków korzystania z wód regionu, jako aktu prawa miejscowego wspomagającego osiągnięcie celów środowiskowych	art. 92 ust. 3 pkt 2 i art. 120 ust. 1 ustawy – Prawo wodne	dyrektor rzgw	do końca IV kw. 2016 r.
77	Uwzględnienie problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół oraz kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych	art. 77 ustawy – POŚ	Minister Edukacji Narodowej, organizatorzy kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych	działanie ciągłe
78	Obowiązek kształtowania pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzowania zasad tej ochrony	art. 78 ustawy – POŚ	środki masowego przekazu	działanie ciągłe
79	Obowiązek prowadzenia działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody	art. 4 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody	organy administracji publicznej, instytucje naukowe i oświatowe, publiczne środki masowego przekazu	działanie ciągłe
80	Edukacja w zakresie zrównoważonego wykorzystania wody	art. 113b ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo wodne	Minister Środowiska, Prezes KZGW	działanie ciągłe
81	Kampania edukacyjna dotycząca gospodarowania wodami	art. 113b ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW	działanie ciągłe
82	Obowiązek uwzględniania w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagań ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych	art. 1 ust. 2 pkt 3 ustawy PIZP	organy administracji rządowej i samorządowej	działanie ciągłe
83	Promowanie rozwiązań mających na celu oszczędne gospodarowanie zasobami wodnymi	art. 113b ust. 2 pkt 3 ustawy – Prawo wodne	Minister Środowiska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Minister Rozwoju, Minister	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
			Infrastruktury i Budownictwa, Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Minister Energii, Minister Skarbu Państwa, Prezes KZGW	
Działania służące zaspokajaniu obecnych i przyszłych potrzeb wodnych w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi w rozumieniu ustawy o zaopatrzeniu w wodę				
84	Zakaz odprowadzania ścieków do wód i do ziemi w granicach stref ochronnych ujęć wód, jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami ochrony	art. 39 ust. 1 pkt 2 lit. a i pkt 3 lit. a ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód, organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
85	Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód	art. 51 – 58 ustawy – Prawo wodne	właściciel ujęcia, dyrektor rzgw, organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
Kontrola poboru powierzchniowych i podziemnych wód słodkich i piętrzenia słodkich wód powierzchniowych, w tym prowadzenie rejestru lub rejestrów poboru wody i obowiązek uprzedniego uzyskania zezwolenia na pobór lub piętrzenie wód. Kontrole te są systematycznie poddawane przeglądowi i w miarę potrzeby uaktualniane. Możliwe jest zwolnienie z tych kontroli dla poboru lub piętrzenia, które nie mają znaczącego wpływu na stan wód				
86	Prowadzenie kontroli gospodarowania wodami	art. 156 – 162 ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW, dyrektor rzgw	działanie ciągłe
87	Kontrola dotycząca przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska	art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o IOŚ, art. 156 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo wodne	IOŚ, dyrektor rzgw	działanie ciągłe
88	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w ramach szczególnego korzystania z wód	art. 37 pkt 1 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot prowadzący pobór wody	działanie ciągłe
89	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie wód	art. 37 pkt 4 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot prowadzący piętrzenie wody	działanie ciągłe
90	Przegląd ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz realizacji tych pozwoleń, co najmniej raz na 4 lata	art. 136 ust. 2 ustawy – Prawo wodne	organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
Kontrole, obejmujące wymóg uzyskania uprzedniego zezwolenia na sztuczne zasilanie lub uzupełnienie części wód podziemnych. Woda może być pobrana z każdego wód powierzchniowych lub podziemnych, pod warunkiem, że wykorzystanie tego źródła nie naraża osiągnięcia celów środowiskowych, ustalonych dla tego źródła lub zasilanej lub uzupełnianej części wód podziemnych. Kontrole te są okresowo przeglądane i w miarę potrzeby uaktualniane				
91	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na sztuczne zasilanie wód podziemnych	art. 37 pkt 3 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot prowadzący sztuczne zasilanie wód podziemnych	działanie ciągłe
Wymóg uzyskania uprzedniej regulacji, takiej jak zakaz wprowadzania zanieczyszczeń do wody dla zrzutów ze źródeł punktowych mogących spowodować zanieczyszczenie lub uprzedniego zezwolenia lub rejestracji opartej na				

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
ogólnie wiążących zasadach, ustanawiającego kontrole emisji dla danych zanieczyszczeń. Kontrole te są okresowo przeglądane i w miarę potrzeby uaktualniane				
92	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków w ramach szczególnego korzystania z wód	art. 37 pkt 2 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot wprowadzający ścieki	działanie ciągłe
93	Obowiązek zapewnienia, iż nie są przekroczone wartości dopuszczalne zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do wód i do ziemi	rozporządzenie ściekowe	podmiot wprowadzający ścieki	działanie ciągłe
94	Kontrola dotycząca przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska oraz przestrzegania zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska	art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o IOŚ	IOŚ	działanie ciągłe
95	Przegląd ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie ścieków oraz realizacji tych pozwoleń co najmniej raz na 4 lata	art. 136 ust. 2 ustawy – Prawo wodne	organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
96	Zakaz wprowadzania ścieków do jezior i ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż 24 godziny	art. 39 ust. 1 pkt 2 lit. d ustawy – Prawo wodne	podmiot wprowadzający ścieki, organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
Środki zapobiegające lub kontrolujące wprowadzenie zanieczyszczeń, dla rozproszonych źródeł mogących spowodować zanieczyszczenie. Kontrole mogą przyjmować formę wymogu uzyskania uprzedniej regulacji, takiej jak zakaz wprowadzania zanieczyszczeń do wody, uprzedniego zezwolenia lub rejestracji opartej na ogólnie wiążących zasadach, gdzie taki wymóg nie jest inaczej przewidziany przez prawodawstwo wspólnotowe. Kontrole te są okresowo przeglądane i w miarę potrzeby uaktualniane				
97	Ewidencja zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej	art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o czystości w gminach	gmina	działanie ciągłe
98	Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków w celu kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych oraz w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej	art. 3 ust. 3 pkt 2 ustawy o czystości w gminach	gmina	działanie ciągłe
99	Ewidencja umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania przez właścicieli nieruchomości i przedsiębiorców obowiązków wynikających z ustawy	art. 3 ust. 3 pkt 3 ustawy o czystości w gminach	gmina	działanie ciągłe
100	Obowiązek przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej lub, w	art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o	właściciel	działanie ciągłe

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
	przypadku gdy budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona, wyposażenie nieruchomości w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych	czystości w gminach	nieruchomości	
101	Obowiązek zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy	art. 6c ust. 1 ustawy o czystości w gminach	gmina	działanie ciągłe
102	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na rolnicze wykorzystanie ścieków	art. 122 ust. 1 pkt 6 ustawy – Prawo wodne	właściciel lub użytkownik gruntu	działanie ciągłe
Środki dla każdego z innych szkodliwych wpływów na stan wód określonych, w szczególności dla zapewnienia, że warunki hydromorfologiczne części wód są zgodne z osiągnięciem wymaganego stanu ekologicznego czy dobrego potencjału ekologicznego dla części wód określonych jako SCW lub SZCW. Kontrole w tym celu mogą przyjąć formę wymogu uzyskania uprzedniego zezwolenia lub rejestracji opartej na ogólnie wiążących zasadach gdzie taki wymóg nie jest w inny sposób przewidziany przez prawodawstwo wspólnotowe. Kontrole takie są okresowo przeglądane i w miarę potrzeby uaktualniane				
103	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie oraz retencjonowanie wód	art. 37 pkt 4 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód	działanie ciągłe
104	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na korzystanie z wód do celów energetycznych	art. 37 pkt 5 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód	działanie ciągłe
105	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na regulację wód	art. 122 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód	działanie ciągłe
106	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych	art. 122 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód	działanie ciągłe
107	Utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych wód z uwzględnieniem cieków lub odcinków cieków szczególnie cennych przyrodniczo	art. 154 ust. 2 i 3 ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW, dyrektor rzgw	działanie ciągłe
108	Przeprowadzenie pogłębionej analizy oddziaływań antropogenicznych pod kątem zmian hydromorfologicznych	Art. 90 ust. 1 pkt 1a i art. 113 ust. 3 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW	działanie ciągłe
Zakaz bezpośrednich zrzutów zanieczyszczeń do wód podziemnych				
109	Zakaz odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych	art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot korzystający z wód, organ wydający pozwolenie wodnoprawne	działanie ciągłe
Środki dla wyeliminowania zanieczyszczenia wód powierzchniowych przez substancje określone w wykazie substancji priorytetowych oraz dla stopniowego ograniczania zanieczyszczenia przez inne substancje, które w innym				

Lp.	Działanie	Podstawa prawna	Jednostka odpowiedzialna	Harmonogram realizacji
przypadku mogłyby uniemożliwiać osiągnięcie celów środowiskowych				
110	Obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków	art. 37 pkt 2 oraz art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo wodne	podmiot wprowadzający ścieki	działanie ciągłe
111	Obowiązek zapewnienia, iż nie są przekroczone wartości dopuszczalne zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do wód i do ziemi	rozporządzenie ściekowe	podmiot wprowadzający ścieki	działanie ciągłe
112	Zakaz produkcji i stosowania substancji: aldryna, chlordan, chlordekon, dieldryna, endryna, endosulfan, heptachlor, heksachlorobenzen, mireks, toksafen, heksabromobifenyl, heksabromocyklododekan oraz DDT	art. 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 850/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. dotyczącego trwałych zanieczyszczeń organicznych i zmieniającego dyrektywę 79/117/EWG (Dz. Urz. UE L 158 z 30.04.2004, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 8, str. 465)	podmioty wytwarzające, wprowadzające do obrotu i stosujące substancje	działanie ciągłe
Wszelkie inne środki dla zapobiegania znacznym stratom zanieczyszczeń z instalacji technicznych oraz dla zapobiegania i/lub zredukowania wpływu przypadkowych zanieczyszczeń, na przykład na skutek powodzi, w tym bezpośrednich systemów wykrywania i wczesnego ostrzegania o takich przypadkach, włączając wszystkie właściwe działania redukujące ryzyko dla ekosystemów wodnych w przypadkach awarii, których nie można było przewidzieć				
113	Zakaz lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania	art. 40 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne	inwestor, właściciel lub użytkownik gruntu, gmina	działanie ciągłe
Działania mające na celu zapewnienie koordynacji osiągnięcia celów środowiskowych w całym obszarze międzynarodowego dorzecza				
114	W przypadku obszarów dorzeczy znajdujących się częściowo poza terytorium Polski, koordynowanie działań z właściwymi władzami państw członkowskich Unii Europejskiej oraz z właściwymi władzami państw leżących poza granicami Unii Europejskiej.	art. 3 ust. 5 ustawy – Prawo wodne	Prezes KZGW, dyrektor rzgw	działanie ciągłe

Działania uzupełniające obejmują pozostałe środki, które powinny zostać wdrożone dla osiągnięcia przez JCW celów środowiskowych. Nie są one obowiązkowe dla wszystkich części wód. Jeżeli jednak działanie to zostanie wpisane do programu działań, staje się ono obowiązkowe do realizacji dla tej części wód, dla której zostało ustanowione. Działania uzupełniające są opracowywane i wdrażane w uzupełnieniu do działań

podstawowych i wskazane dla JCW, w których istnieje zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych. Są one odpowiedzią na presję będącą przyczyną wystąpienia zagrożenia. Podstawę przy ocenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych stanowiła ocena stanu wód w latach 2010 – 2012 zweryfikowana dodatkowo o ocenę stanu i wyniki monitoringu wód z 2013 r. Szczegółowy opis oceny ryzyka znajduje się w rozdziale 4. Skuteczność niektórych działań uzupełniających wymaga wprowadzenia ich na terenie całego kraju, dlatego zostały one wpisane w katalog działań krajowych. Działania krajowe mające charakter działań uzupełniających w rozumieniu art. 113b ust. 5 ustawy – Prawo wodne to w szczególności:

- 1) uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi lub roztopowymi, przygotowanie opracowania dotyczącego zaostreżenia warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do jezior i zbiorników retencyjnych wód opadowych lub roztopowych w zakresie oczyszczania z substancji biogennych, celem przedłożenia Ministrowi Środowiska na potrzeby zmiany rozporządzenia ściekowego;
- 2) monitoring zgodności z przedstawionym operatem prac zarybieniowych w ramach racjonalnej gospodarki rybackiej;
- 3) opracowanie kodeksu dobrej praktyki wędkarskiej regulujących m.in. stosowanie zanęt;
- 4) wymóg każdorazowej analizy przez organ wydający pozwolenie wodnoprawne, w odniesieniu do wszystkich przypadków, w których korzystanie z wód objęte pozwoleniem wodnoprawnym wiąże się z problematyką zrzutu wody ze stawów hodowlanych, konieczności nałożenia obowiązku realizacji niezbędnych przedsięwzięć ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko;
- 5) przygotowanie dobrych praktyk dotyczących ochrony środowiska wodnego przy zrzucie wody ze stawów hodowlanych w celu wsparcia merytorycznego dla inwestorów oraz organów wydających decyzje administracyjne;
- 6) opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania;
- 7) opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych;
- 8) weryfikacja sposobu oceny potencjału ekologicznego dla SZCW i SCW;
- 9) wapnowanie gleb w celu ograniczenia odpływu biogenów z terenów rolniczych (źródło finansowania: wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

W aPWŚK wskazano także działania dla obszarów chronionych, wynikające z PZO i PO, przewidziane do wdrożenia w odniesieniu do siedlisk i gatunków zależnych od wód, których realizacja wpłynie pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych zarówno w zakresie celów dla obszarów chronionych jak i w JCW, w obrębie których zlokalizowane są te obszary. W aPWŚK uwzględniono wszystkie PZO, PO (dla parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu) oraz PZO (dla obszarów Natura 2000), które zostały zatwierdzone do lipca 2015 r.

W celu wskazania odpowiedniego programu działań, dla JCW przeanalizowano różne warianty zestawów działań. Przeprowadzona analiza skuteczności i realności wskazanych działań, a następnie przeprowadzenie analizy ekonomicznej, doprowadziło do wyboru optymalnego zestawu działań. W aPWŚK dla wszystkich działań w programie zostały wskazane jednostki odpowiedzialne za ich wdrażanie, harmonogram realizacji, koszty, wskaźniki stopnia realizacji oraz potencjalne źródła finansowania.

W aPWŚK przedstawiono także propozycje kierunków zmian umożliwiających finansowanie oraz powszechną realizację części działań. Przykładem takich zmian jest propozycja stworzenia mechanizmu pozwalającego na stworzenie programu porządkowania gospodarki ściekami na obszarach pozaaglomeracyjnych.

Poza programem działań, w aPWŚK opisano także dobre praktyki wspomagające osiągnięcie dobrego stanu wód w zakresie naturalnej i małej retencji, gospodarowania wodami na obszarach rolniczych, utrzymania cieków, ograniczenia wpływu skutków zmian klimatu na zasoby wodne oraz dobre praktyki na szczeblu lokalnym, mówiące o oszczędnym gospodarowaniu wodą oraz lokalnym retencjonowaniu wód opadowych. Rekomendowane w aPWŚK dobre praktyki mają charakter nieobligatoryjny i wspomagający wskazane w PWŚK działania obowiązkowe.

Zakłada się, że wszystkie działania, które są już wskazane w obowiązujących przepisach, są i będą realizowane przez jednostki zobligowane do tego ustawowo. Kluczowe dla skuteczności programu jest bowiem wdrożenie wszystkich działań, w szczególności tych, które powinny być realizowane w sposób ciągły.

SPRAWOZDANIE Z PODJĘTYCH KROKÓW I ŚRODKÓW W CELU ZASTOSOWANIA ZASADY ZWROTU KOSZTÓW UŻYTKOWANIA WÓD

Użytkownicy wód w Polsce zobowiązani są do ponoszenia kosztów korzystania z zasobów wodnych przez uiszczanie opłat za pobór wód i zrzut ładunków zanieczyszczeń, na podstawie ustalanych corocznie przez Radę Ministrów stawek opłat. W rolnictwie dodatkowo członkowie spółek wodnych oraz użytkownicy gruntów odnoszących korzyści z urządzeń spółek wodnych uiszczają składki na rzecz spółek wodnych. Spółki wodne przeznaczają te składki na wykonywanie zadań statutowych, to jest utrzymywania melioracji wodnych szczegółowych.

Należy jednak mieć na uwadze, iż w polskim systemie prawnym funkcjonuje również system zwolnień z opłat, wynikający z ustawy - POŚ. Zwolnienia dotyczą pewnej części sektora rolnictwa (zwolnienie z opłat wody pobieranej do nawodnień i napełniania stawów rybnych, przy czym wykorzystanie do celów rolniczych wody z sieci komunalnych podlega normalnym płatnościom zgodnie z zasadą pełnego zwrotu kosztów) oraz przemysłu (hydroenergetyka – zwolnienie dotyczy wyłącznie zwrotnych poborów wody; pobory bezzwrotne są objęte opłatami we wszystkich obszarach działalności przemysłowej, dotyczy to również wód chłodniczych; zrzut ładunków zanieczyszczeń - tutaj przyrost temperatury - jest również objęty opłatami).

Dla środków pochodzących z budżetu Wieloletnich Ram Finansowych UE 2014-2020 to jest dla:

- 1) polityki spójności;
- 2) Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

- zostały określone warunki udzielenia wsparcia (tak zwane warunki ex-ante). Spełnienie tych warunków umożliwi korzystanie ze środków budżetu UE w perspektywie finansowej 2014 - 2020. Niezbędne jest zapewnienie przez państwo członkowskie UE istnienia polityki w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych, a także zapewnienie odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w PGW w dorzeczu oraz aPGW. Brzmienie warunku jest powiązane z pełnym wdrożeniem wymagań wspólnotowych, które wymagają stosowania polityki w zakresie cen wody, zapewniającej odpowiedni wkład różnych użytkowników w zwrot kosztów usług wodnych (z wyodrębnieniem poszczególnych sektorów: przynajmniej komunalnego, rolnictwa i przemysłu) oraz przewidującej odpowiednie zachęty dla wszystkich użytkowników w celu efektywnego korzystania z wód. W związku z powyższym w treści przyjętego przez KE POLiŚ2014-2020 jako kryterium spełnienia wyżej wymienionego warunku zapisano między innymi przyjęcie nowej ustawy - Prawo wodne, mającej na celu zapewnienie komplementarności polityce opłat za wodę, z uwzględnieniem zwrotu kosztów za usługi wodne.

Zgodnie z informacją zawartą w POLiŚ 2014-2020 w odniesieniu do inwestycji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, to jest w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, zwrot kosztów za usługi wodne w sektorze komunalnym jest na odpowiednim poziomie, określonym w zatwierdzonych PGW na obszarach dorzeczy. Ten sam poziom zwrotu kosztów za usługi wodne, w tym sektorze został zachowany w aPGW.

PODSUMOWANIE ŚRODKÓW PODJĘTYCH W ZAKRESIE WÓD PRZEZNACZONYCH DO SPOŻYCIA.

Na każdym obszarze dorzecza wyznaczono wszystkie części wód wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, dostarczające średnio więcej niż 10 m³ na dobę lub służące więcej niż 50 osobom oraz części wód, które przewidywane są do takich celów w przyszłości.

Monitorowane są te części wód, które dostarczają średnio powyżej 100 m³ wody do spożycia na dobę. Dla każdej części wód przeznaczonej do spożycia poza osiągnięciem celów środowiskowych i spełnienia norm jakości, Polska jako państwo członkowskie UE zapewnia, że uzdatnione wody będą spełniały określone wymogi, zapewnia także konieczną ochronę części wód wyznaczonych w celu uniknięcia pogorszenia ich jakości. Dla tych JCW, które służą do poboru wody przeznaczonej do spożycia ustalono strefy ochronne. W programie działań dla JCW znajdują się działania ciągłe

- 1) kontrola jakości wody pitnej, której podstawą prawną jest art. 12 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIS, rozporządzenie o wodzie do spożycia, a za jego realizację odpowiedzialna jest PIS;
- 2) informowanie o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którego podstawą prawną jest art. 12 ust. 5 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, a odpowiedzialni za jego realizację są wójt, burmistrz lub prezydent miasta;

- 3) nadzór nad materiałami i wyrobami stosowanymi w procesach uzdatniania i dystrybucji wody oraz laboratoriami wykonującymi badania, którego podstawą prawną jest art. 12 ust. 2-4 ustawy o zaopatrzeniu w wodę, art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIS, rozporządzenie o wodzie do spożycia, a jednostką odpowiedzialną za realizację jest PIS.

Ponadto zaplanowane są działania w zakresie:

- 1) zakazu odprowadzania ścieków do wód i do ziemi w granicach stref ochronnych ujęć wód, jeżeli byłoby to sprzeczne z warunkami ochrony;
- 2) ustanawiania stref ochronnych ujęć wód.

Podsumowując działania w celu zabezpieczenia wody przeznaczonej do spożycia przed zanieczyszczeniami podejmowane są w trybie ciągłym na poziomie krajowym.

PODSUMOWANIE KONTROLI POBORÓW I MAGAZYNOWANIA WÓD

Kolejną kwestią są pobory powierzchniowych i podziemnych wód słodkich i piętrzenia słodkich wód powierzchniowych. W zakresie tych wód prowadzone są kontrole oraz prowadzony jest rejestr poboru wody, a ich użytkownicy mają obowiązek uprzedniego uzyskania zezwolenia na pobór lub piętrzenie wód. Realizacja działań wyznaczonych dla JCWPd w znacznej mierze spoczywa na podmiotach indywidualnych – właścicielach obiektów, gruntów, koncesji, w tym koncesji górniczych, systemu odwodnieniowego oraz na użytkownikach obiektów, jednostkach odpowiedzialnych za utrzymanie kopalń, wyłączonych z eksploatacji. Związane jest to przede wszystkim z faktem, że są to podmioty, które w wyniku prowadzonej działalności przyczyniają się do powstawania określonej presji. Działania te zostały zaliczone zarówno do działań podstawowych jak i uzupełniających, wyznaczonych do realizacji w JCWPd. Działania te obejmują między innymi ograniczenie poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej ascenzji i ingresji wód o podwyższonym zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych, realizację zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela lub użytkownika ujęcia, przekazywanie raz w roku przez zarządzających obiektami prowadzącymi odwodnienia w skali regionalnej i lokalnej (kopalnie wgłębne i odkrywkowe) danych dotyczących wielkości odwodnienia i zasięgu leja depresji, przekazywanie raz w roku przez zarządcę zakładu górniczego danych o stanie wyrobiska, w którym zaprzestano eksploatacji (prowadzone odwodnienia, stan rekultywacji, prowadzenie monitoringu), analizę wykorzystania wód z odwodnień i wód powierzchniowych, racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia i rekultywację odkrywek w sposób ograniczający zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Ich realizacja jest możliwa zgodnie z przepisami między innymi ustawy - Prawo wodne, ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2015 r. poz. 196, z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. poz. 523). W katalogu działań krajowych znajdują się działania ciągłe:

- 1) prowadzenie kontroli gospodarowania wodami;
- 2) kontrola dotycząca przestrzegania decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska;
- 3) obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód w ramach szczególnego korzystania z wód;
- 4) obowiązek uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na piętrzenie wód;
- 5) przegląd ustaleń pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody oraz realizacji tych pozwoleń co najmniej raz na 4 lata.

PODSUMOWANIE KONTROLI PRZYJĘTYCH DLA ZRZUTÓW ZE ŹRÓDEŁ PUNKTOWYCH I INNYCH DZIAŁAŃ WPLYWAJĄCYCH NA STAN WÓD

Działania związane z kontrolą zrzutów ze źródeł punktowych i inne działania wpływające na stan wód są ujęte wśród działań krajowych o charakterze ciągłym. Przypisanie działań do jednostek odpowiedzialnych takich jak instytucje, służb czy właściciele lub użytkownicy obiektów wynika również z obowiązujących przepisów. Do działań ukierunkowanych na kontrole zalicza się grupy działań związanych z przeglądem obowiązujących i wydawaniem nowych pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków, identyfikacja występowania przyczyn pojedynczych stwierdzonych zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego (konieczność reagowania na pojawiające się przypadki na bieżąco). Działania ciągłe przewidziane do realizacji w skali całego kraju stanowią około 47% wszystkich działań.

W zakresie wód podziemnych są to następujące działania:

- 1) weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód, zwłaszcza na terenach o znacznym rozdysponowaniu wód podziemnych;
- 2) monitoring dla potencjalnych ognisk zanieczyszczeń (zakładów przemysłowych, ferm chowu i hodowli zwierząt) oraz terenów zamkniętych, zdegradowanych i pogórnich;
- 3) określenie dodatkowych punktów monitoringu jakości oraz ilości wód podziemnych (nowe bądź adaptacja istniejących, np. przemysłowych);
- 4) składanie rocznych sprawozdań odnośnie do pomiarów ilości i jakości wód pobieranych, zrzucanych, włączanych i odwadnianych, wraz z zasięgiem leja depresji na terenach górniczych, jako warunek w pozwoleniach wodnoprawnych wydawanych na użytkowanie wód.

OKREŚLENIE PRZYPADKÓW, W KTÓRYCH UDZIELONO ZEZWOLENIA NA BEZPOŚREDNIE ZRZUTY DO WÓD PODZIEMNYCH

W zakresie bezpośrednich zrzutów ścieków do wód podziemnych w katalogu działań krajowych znajduje się działanie ciągłe polegające na zakazie odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych. Działanie to realizowane jest na bieżąco i odpowiadają za jego realizację podmioty korzystające z wód i organy wydające pozwolenia wodnoprawne.

PODSUMOWANIE ŚRODKÓW PODJĘTYCH W ODNIESIENIU DO SUBSTANCJI PRIORYTETOWYCH

Podstawowe działania w tym zakresie dotyczą wykonania przeglądu pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków w zakresie substancji dla których stwierdzono przekroczenia. Ponadto zaplanowano działania polegające na przeprowadzeniu pogłębionej analizy presji, dla tych JCWP, dla których zidentyfikowanie przyczyny przekroczeń na podstawie obecnie dostępnych danych było niemożliwe. Szczególną grupą działań ograniczającą wpływ substancji priorytetowych jest weryfikacja programu ochrony środowiska dla gmin w zakresie wprowadzania do atmosfery substancji z grupy WWA. Ponadto w zakresie działań związanych z substancjami priorytetowymi jednym z istotnych działań jest przeprowadzenie weryfikacji istniejącej sieci ppk i ewentualne uzupełnienie jej o nowe punkty ppk do końca cyklu planistycznego. Stwierdzono potrzebę weryfikacji reprezentatywności dotychczasowej sieci ppk.

PODSUMOWANIE ŚRODKÓW PODJĘTYCH, DLA ZAPOBIEŻENIA LUB ZMNIEJSZENIA WPŁYWU PRZYPADKOWYCH ZANIECZYSZCZEŃ.

Działania związane z zapobieganiem przypadkowym zanieczyszczeniom lub zmniejszeniem takich zanieczyszczeń są wskazane w katalogu działań krajowych. Są to między innymi działania związane z zapobieganiem awariom:

- 1) obowiązek zgłoszenia zakładu o zwiększonym ryzyku lub zakładu o dużym ryzyku właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej;
- 2) sporządzanie i wdrażanie dokumentów precyzujących polityki przeciwdziałania poważnym awariom,
- 3) zapobieganie efektowi domina;
- 4) składanie sprawozdań o bezpieczeństwie;
- 5) sporządzanie wewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych;
- 6) sporządzanie zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych;
- 7) obowiązki informacyjne względem społeczeństwa;
- 8) obowiązki kontrolno-rozpoznawcze;
- 9) obowiązki informacyjne w razie wystąpienia awarii przemysłowej;
- 10) uwzględnienie problematyki awarii przemysłowych w planowaniu przestrzennym,

a także działania związane ze stosowaniem i przechowywaniem np. środków ochrony roślin, komunalnych osadów ściekowych:

- 1) odpowiednie stosowanie środków ochrony roślin dla zapewnienia ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem;
- 2) obowiązek czyszczenia sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, przygotowywania ich do zastosowania oraz przechowywania środków ochrony roślin z zachowaniem stref buforowych od ujęć wód, zbiorników wodnych, cieków ;

- 3) przegląd Krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin (obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2013 r. sprawie krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin (M.P., poz. 536));
- 4) obowiązek uzyskania zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie komunalnych osadów ściekowych;
- 5) obowiązek ewidencjonowania wytworzonych komunalnych osadów ściekowych i składania rocznych sprawozdań w tym zakresie marszałkowi województwa;
- 6) obowiązek stosowania komunalnych osadów ściekowych zgodnie z wytycznymi, obejmującymi obowiązek zapewnienia, by były one ustabilizowane oraz przygotowane odpowiednio do celu i sposobu stosowania, spełniały określone wymagania fizyczne, chemiczne i biologiczne oraz nie były stosowane na terenach i gruntach o wskazanym przeznaczeniu, położeniu i właściwościach;
- 7) obowiązek badania komunalnych osadów ściekowych przeznaczonych do rolniczego wykorzystania lub przetworzenia oraz gruntów, na których będą stosowane.

DANE SZCZEGÓŁOWE DOTYCZĄCE DODATKOWYCH ŚRODKÓW UZNANYCH ZA KONIECZNE DLA SPEŁNIENIA USTALONYCH CELÓW ŚRODOWISKOWYCH

W zakresie danych szczegółowych dotyczących dodatkowych środków uznanych za konieczne dla spełnienia ustalonych celów środowiskowych w programie działań zaproponowano działania uzupełniające, które stanowią pozostałe środki, które mogą zostać przyjęte w celu osiągnięcia przez JCW celów środowiskowych. Działania wskazane dla danej JCW są obowiązkowe do wdrożenia. Wśród tych działań znajdują się między innymi:

- 1) instrumenty prawne;
- 2) instrumenty administracyjne;
- 3) kontrole emisji;
- 4) projekty konstrukcji;
- 5) projekty rehabilitacyjne;
- 6) projekty badawcze, rozwojowe i pokazowe;
- 7) inne właściwe środki.

Każda z kategorii JCW posiada dodatkowo specyficzne działania, ukierunkowane na zmniejszenie presji oddziałujących na te części wód, wynikających z ich cech charakterystycznych, na przykład działania rekultywacyjne dla JCW jeziornych.

Z uwagi na charakter działań podstawowych, które są obowiązujące na terytorium Polski, działania te podzielono na działania podstawowe na poziomie krajowym oraz na działania podstawowe skierowane do konkretnych JCW.

Te ostatnie łącznie z działaniami uzupełniającymi stanowią zestaw działań, z którego dokonywano wyboru na potrzeby budowy programów działań w poszczególnych JCW w ramach aPWŚK. Ponadto wskazano także rekomendacje w zakresie dobrych praktyk dotyczących gospodarowania wodami między innymi w zakresie ponownego wykorzystania wody, zwiększania naturalnej retencji, racjonalnej gospodarki rolnej. Wyżej wymienione rekomendacje mają charakter dobrowolnie podejmowanych przez jednostki praktyk.

DZIAŁANIA UKIERUNKOWANE NA POPRAWĘ STANU WÓD MORSKICH

Obszar całego kraju został uznany za wrażliwy na eutrofizację pochodzącą ze źródeł komunalnych, ze względu na konieczność ochrony wód Bałtyku. Zaproponowany program działań, który wynika z aPWŚK obejmuje również działania, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na poprawę stanu wód morskich. Wśród działań wpływających na poprawę stanu wód morskich należy wymienić przede wszystkim działania z zakresu uporządkowania gospodarki komunalnej w tym realizację KPOŚK. Sam program działań dla wód morskich zostanie zawarty w KPOWM. Prognoza oddziaływania na środowisko do aPGW wykazała, że żadne z działań dla JCWP nie wpływają negatywnie na stan wód morskich.

W celu oceny stopnia realizacji działań wynikających z KPOŚK, wnikliwej analizie poddano stan realizacji działań zawartych w tym dokumencie w okresie wdrażania PWŚK. Dokonano tego na podstawie kolejnych aktualizacji KPOŚK oraz corocznych sprawozdań, dotyczących stopnia wykonania założeń programu, przedkładanych przez marszałków województw Prezesowi KZGW. Dane przekazywane przez marszałków

obejmowały wyznaczone aglomeracje, stąd też niezbędne było przypisanie otrzymanych informacji do odpowiednich JCW. Aktualizacja PWŚK obejmuje również niektóre inwestycje wynikające z Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji zbiorczej. Według danych ze sprawozdania z realizacji KPOŚK z lat 2010-2011, w ramach KPOŚK 2010, aglomeracje posiadały 104 457,2 km wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej. Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu przypadającym na lata 2012-2013 długość sieci kanalizacyjnej na koniec 2013 r. wyniosła 123 199,2 km. Powyższe dane ze sprawozdań wskazują, iż długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej w poszczególnych latach wynosiła: w roku 2010 r. – 440,06 km, w 2011 r. – 426,3 km, w 2012 r. – 424 km, zaś w 2013 r. – 357 km.

W ramach KPOŚK w latach 2010-2013 zrealizowano również 170 inwestycji polegających na budowie nowych oczyszczalni ścieków, 199 inwestycji dotyczących modernizacji oczyszczalni oraz 124 inwestycje, które obejmowały modernizację tylko części osadowej. W okresie tym rozbudowano również 44 oczyszczalnie ścieków, a 287 poddano równocześnie rozbudowie i modernizacji.

Reasumując, w okresie obowiązywania PWŚK na terenach aglomeracji wybudowano 18 742 km nowej sieci kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, zaś modernizacji poddano 1 646,36 km. W tym czasie zrealizowano 824 inwestycji mających na celu budowę nowych oraz rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych. Ponadto na podstawie danych z aKPOŚK 2009 oraz sprawozdań z realizacji KPOŚK z lat 2009-2013, zweryfikowano stopień wykonania założeń z PWŚK dotyczących planów inwestycyjnych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych. W programie działań dla KPOŚK inwestycje dotyczące oczyszczalni ścieków podzielono na siedem grup:

- 1) budowa nowej oczyszczalni ścieków,
- 2) modernizacja oczyszczalni ścieków (w skład tej grupy wchodzi modernizacja oczyszczalni ścieków oraz modernizacja części osadowej oczyszczalni ścieków),
- 3) rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków,
- 4) remont i modernizacja oczyszczalni ścieków,
- 5) remont oczyszczalni ścieków,
- 6) rozbudowa oczyszczalni ścieków,
- 7) inne inwestycje dotyczące oczyszczalni ścieków.

Specyficzną grupę stanowiły inne inwestycje dotyczące oczyszczalni ścieków, w skład których wchodziły również działania niemające wpływu na osiągnięcie wymaganego stanu JCWP. Z kolei dla części działań nie było wystarczających danych pozwalających określić stan ich wykonania. W tabeli 9 przedstawiono działania ukierunkowane pośrednio na poprawę stanu wód morskich.

Tabela 9. Działania ukierunkowane pośrednio na poprawę stanu wód morskich

Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania
DZIAŁANIA KONTROLNE	kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata
		kontrola postępowania w zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością raz na 3 lata
		kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku
	badanie i monitorowanie środowiska wodnego	identyfikacja występowania przyczyn stwierdzonych pojedynczych zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
DZIAŁANIA ORGANIZACYJNO-PRAWNE I	analiza stanu zlewni	przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu wód

Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania
EDUKACYJNE		przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu
	dostęp do informacji	objęcie nadzorem sanitarnym wody w kąpielisku i wykonanie oceny jakości wody
		opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
	indywidualne ustalenie celu środowiskowego	ustalenie wartości obniżonych celów środowiskowych
	weryfikacja Programu ochrony środowiska	weryfikacja programu ochrony środowiska dla gminy
	administracyjne	rewizja wieloletniego programu ochrony brzegów morskich
		opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
		opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
		wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
	analiza stanu	przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu ustalenia przyczyn słabego stanu wód
GOSPODARKA KOMUNALNA	działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej	budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków
		budowa nowej oczyszczalni ścieków
		budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących
		budowa sieci kanalizacyjnej
		modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
		modernizacja oczyszczalni ścieków
		regularny wywóz nieczystości płynnych
		rozbudowa oczyszczalni ścieków
		ewidencja zbiorników bezodpływowych
		opracowanie wykazu stacji zlewnych
		opracowanie sprawozdań kwartalnych o ilości i rodzaju nieczystości ciełych odebranych z obszaru gminy wraz ze wskazaniem stacji zlewnej
		uporządkowanie gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi
	realizacja KPOŚK	budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji
		budowa nowej oczyszczalni ścieków
		budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji
		modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
		modernizacja oczyszczalni ścieków
		modernizacja sieci kanalizacyjnej w aglomeracji
		rozbudowa oczyszczalni ścieków
		likwidacja oczyszczalni ścieków
GOSPODARKA KOMUNALNA/	realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami	realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach

Kategoria działań	Grupa działań	Nazwa działania
PRZEMYSŁ	zawartych w planach gospodarki odpadami	gospodarowania odpadami
KSZTAŁTOWANIE NATURALNYCH WARUNKÓW HYDRODYNAMICZNYCH	kształtowanie naturalnych warunków hydrodynamicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	renaturyzacja brzegu i dna morskiego
	kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	kontrola terenu
	kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	renaturyzacja brzegu i dna morskiego
KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH ORAZ OCHRONA EKOSYSTEMÓW OD WÓD ZALEŻNYCH (W TYM MORFOLOGIA I ZACHOWANIE CIĄGŁOŚCI BIOLOGICZNEJ CIEKÓW)	zapewnienie ciągłości rzek i potoków przez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb	budowa przepławki, przywrócenie drożności odcinków rzek przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej
	ograniczenie wpływu presji morfologicznej	opracowanie sposobu renaturalizacji JCWP
MONITORING	monitoring wód	monitoring badawczy wód
PROJEKT BADAWCZY	badanie i monitorowanie środowiska morskiego	analiza i weryfikacja reprezentatywności sieci ppk z uwzględnieniem liczby stacji i ich lokalizacji
PRZEMYSŁ	optymalizacja zużycia wody	analiza wykorzystania wód z odwodnień i wód powierzchniowych racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia
	ograniczenia rozprzestrzeniania zanieczyszczeń	rekultywacja odkrywek w sposób ograniczający zagrożenie dla jakości wód podziemnych
REKULTYWACJA	działania rekultywacyjne	działania specyficzne do potrzeb
		kontynuacja działań prowadzonych w latach 2004-2013
ROLNICTWO	ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych	realizacja programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych wynikającego z rozporządzenia dyrektora rzgw w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych
		objęcie OSN ustanowionego rozporządzeniem dyrektora rzgw programem działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych
	kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku
	realizacja wieloletniego programu zarybiania	kontrola wielkości zarybiania

7.2. Podsumowanie programu działań dla JCW na obszarze dorzecza Ücker

Działania zalecane do wdrożenia na obszarze dorzecza Ücker przypisane do JCWPd przedstawiono w tabelach 10 i 11

Tabela 10. Działania podstawowe dla JCW na obszarze dorzecza Ücker

typ JCW	kod JCW	JCWPd	Administracyjne	Badanie i monitorowanie środowiska wodnego	Dostęp do informacji	Działania wynikające z konieczności porządkowania systemu gospodarki ściekowej	Kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	Kształtowanie naturalnych warunków hydrodynamicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	Kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz ochrona ekosystemów i zachowanie różnorodności biologicznej	Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych	Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń	Optimalizacja zużycia wody	Realizacja KPŠK	Realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami	Sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód	Ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych
			x	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	x	o

Wyjaśnienie symboli: o – działanie niewskazane dla danej JCW w programie działań, x – działanie wskazane dla danej JCW w programie działań

Tabela 11. Działania uzupełniające dla JCW na obszarze dorzecza Ücker

typ JCW	kod JCW	JCWPd	Administracyjne	Analiza stanu	Analiza stanu zlewni	Badanie i monitorowanie środowiska morskiego	Badanie i monitorowanie środowiska wodnego	Dostęp do informacji	Działania rekultywacyjne	Indywidualne ustalenie celu środowiskowego	Kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw	Monitoring wód	Ograniczenie wpływu presji morfologicznej	Opracowanie warunków korzystania z wód zlewni	Optimalizacja zużycia wody	Przegląd pozwoleń wodnoprawnych	Realizacja KPOŠK	Realizacja wieloletniego programu zarybienia	Sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód	Weryfikacja Programu ochrony środowiska	Zapewnienie ciągłości rzek i potoków poprzez udrożnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb
			o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o	o

Wyjaśnienie symboli: o – działanie niewskazane dla danej JCW w programie działań, x – działanie wskazane dla danej JCW w programie działań

Obszar dorzecza Ücker obejmuje jedynie część JCWPd o kodzie GW60003. W aPWŚK wskazano dla niej działania z kategorii: działania organizacyjno-prawne i edukacyjne, gospodarka komunalna/przemysł (tabela 12), natomiast koszty tych działań przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 12. Podsumowanie programów działań dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

obszar dorzecza Ücker		
liczba JCWPd		1
liczba zagrożonych JCWPd		0
liczba działań podstawowych ogółem		2
liczba działań uzupełniających ogółem		0
ilość JCWPd dla których wskazano działania kategorii	działania organizacyjno-prawne i edukacyjne	1
	gospodarka komunalna/przemysł	1
Potencjalne źródła finansowania działań podstawowych		budżet państwa, środki własne właścicieli nieruchomości zobowiązanych do wdrożenia działań, NFOŚiGW
Potencjalne źródła finansowania działań uzupełniających		-

Tabela 13. Podsumowanie kosztów kategorii działań w regionach wodnych dla JCWPd na obszarze dorzecza Ücker

grupa działań	koszty działań [tys. PLN]	
	podstawowych	uzupełniających
gospodarka komunalna/przemysł	14,4	-
działania organizacyjno-prawne i edukacyjne	0	-
SUMA	14,4	-

7.3. Działania zawarte w aPWŚKw kontekście przeprowadzonego sprawdzianu klimatycznego

Procedurze weryfikacji klimatycznej poddano katalog działań aPWŚK dla JCWP oraz JCWPd. Działania obowiązujące na szczeblu krajowym są realizowane w sposób ciągły i wynikają z przepisów prawa, dlatego też nie zostały uwzględnione w przedmiotowej analizie.

Na terenie obszaru dorzecza Ücker nie przypisano działań, które są wrażliwe na zmiany i zmienność klimatu.

8. WYKAZ INNYCH SZCZEGÓŁOWYCH PROGRAMÓW I PLANÓW GOSPODAROWANIA DLA OBSZARU DORZECZA DOTYCZĄCYCH ZLEWNI, SEKTORÓW GOSPODARKI, PROBLEMÓW LUB TYPÓW WÓD, WRAZ Z OMÓWIENIEM ZAWARTOŚCI TYCH PROGRAMÓW I PLANÓW

8.1. Krajowe dokumenty o charakterze planistycznym i rozwojowym

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

1. Zatwierdzenie

Dokument przyjęty uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kraju 2020 (M.P. poz. 882)

2. Realizacja zapisów

2012-2020

3. Tematyka

Średniookresowa strategia rozwoju kraju wraz z dziewięcioma zintegrowanymi strategiami o charakterze horyzontalnym: Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Strategia Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.), Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r., Sprawne Państwo 2020, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 r., Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, aby wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). Długookresową strategię rozwoju kraju, Strategię rozwoju kraju oraz 9 strategii zintegrowanych łączy spójna hierarchia celów i kierunków interwencji. W strategiach zintegrowanych nastąpiło odejście od wąskiego sektorowego podejścia na rzecz integracji obszarów oraz przenikania się różnych zjawisk i procesów. Jest to postępowanie, które wpisuje się w założenia zrównoważonego podejścia do gospodarki wodnej i zakłada działania we wszystkich sektorach korzystających z zasobów wodnych.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem głównym strategii staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Wzmocnione zostaną działania chroniące wody podziemne i powierzchniowe poprzez ograniczenie zanieczyszczenia ze źródeł punktowych i obszarowych, które wpisują się w cele PGW, to jest zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody.

STRATEGIA ROZWOJU SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 2022

1. Zatwierdzenie

Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022” (M.P. poz. 377).

2. Tematyka

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 zawiera podstawowe cele kraju w zakresie bezpieczeństwa narodowego.

3. Działania przewidziane do realizacji

Nadrzędnym celem Rzeczypospolitej Polskiej opisanym w dokumencie jest zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukcję ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyzwań i umiejętne wykorzystywanie pojawiających się szans. Jednym z podstawowych interesów narodowych wskazanych w strategii jest ochrona środowiska naturalnego w warunkach zrównoważonego rozwoju. Wśród celów strategicznych wymieniono między innymi ochronę środowiska naturalnego i ochronę przed skutkami klęsk żywiołowych, a także katastrof spowodowanych poprzez działalność człowieka. Dokument zawiera także zapisy związane z bezpieczeństwem ekologicznym kraju.

Strategia wskazuje, że osiągnięcie celów w zakresie bezpieczeństwa ekologicznego uwarunkowane jest pełnym wdrożeniem standardów europejskich w odniesieniu do prawa krajowego, monitoringu i kontroli, edukacji oraz projektów realizowanych w celu poprawienia stanu środowiska. Konieczność wypełnienia wymogów prawnych UE dotyczy także pełnej implementacji przepisów wspólnotowych, w tym opracowania i aPGW.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010-2020

1. Zatwierdzenie

Dokument przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie” (M.P. z 2011 r. Nr 36, poz. 423)

2. Realizacja postanowień

2010-2020

3. Tematyka

Dokument określający cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem strategicznym polityki regionalnej do 2020 r. jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. W Strategii wskazano między innymi konieczność zastosowania nowoczesnych zasad gospodarowania wodą oraz zarządzania ryzykiem powodziowym. Podkreślono potrzebę rozwoju śródlądowego transportu wodnego, racjonalizacji wykorzystania wody. W ramach przeciwdziałania i zapobiegania zagrożeniom i katastrofom naturalnym, głównie w celu przeciwdziałania suszom i powodziom oraz ograniczania ich skutków, wskazano między innymi renaturyzację cieków wodnych, rozwój systemów małej retencji oraz budowanie innych niezbędnych obiektów gospodarki wodnej, likwidowanie skutków zjawisk ekstremalnych oraz przeciwdziałanie erozji gleb.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

1. Zatwierdzenie

Dokument przyjęty uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (M.P. poz. 252)

roku

2. Realizacja zapisów

2011-2030

3. Tematyka

W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Wizja zagospodarowania przestrzennego opiera się na głównych cechach przestrzeni: różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie i ładzie przestrzennym, spójności wewnętrznej oraz konkurencyjności i innowacyjności.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu, realizacja wyżej wymienionego celu nastąpi poprzez osiągnięcie celów częściowych między innymi:

- 1) kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. W ramach tego celu wskazano między innymi następujące kierunki działań: zapewnienie racjonalnego powiązania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów wodnych i ich dostępnością, podjęcie działań ograniczających ryzyko powodziowe. Wskazano działania umożliwiające osiągnięcie celu w sektorze gospodarowania wodami:

- a) racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludzi i rozwoju gospodarczego,
 - b) wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów – celem tych działań jest ochrona jakości i ilości wody,
 - c) zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby;
- 2) zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
 - 3) przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

W koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wskazano, iż instrumentami planistycznymi w zakresie gospodarki wodnej umożliwiającymi realizację powyższych celów są: PGW, PZRP, plany przeciwdziałania skutkom suszy oraz warunki korzystania z wód regionu wodnego i zlewni.

POLITYKA ENERGETYCZNA PAŃSTWA DO 2030 R.

1. Zatwierdzenie

Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M.P. z 2010 r. Nr 2, poz. 11)

2. Realizacja zapisów do 2030 r.

3. Tematyka

Dokument wyznacza podstawowe kierunki polityki energetycznej Polski oraz narzędzia do jej realizacji.

4. Działania przewidziane do realizacji

Bezpieczeństwo energetyczne stanowi jeden z głównych czynników poprawnego funkcjonowania kraju. Przez bezpieczeństwo energetyczne państwa, w myśl art. 3 pkt. 16 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.) rozumie się stan gospodarki umożliwiający pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony, przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska.

Zgodnie z zapisami dokumentu, główne cele polityki energetycznej w zakresie rozwoju wykorzystania OZE to:

- 1) wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
- 2) osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych, oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
- 3) ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy OZE i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
- 4) wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
- 5) zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

STRATEGIA BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE I ŚRODOWISKO – PERSPEKTYWA DO 2020 R

1. Zatwierdzenie

Uchwała Nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r., w sprawie przyjęcia Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” (M.P. poz. 469).

2. Realizacja zapisów Do 2020 r.

3. Tematyka

Celem Strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków rozwoju zrównoważonego (niskoemisyjnego) sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. W dokumencie zawarto między innymi reformy i działania niezbędne do podjęcia w obszarze

energii i środowiska. Jako priorytet wskazano reformę systemu gospodarki wodnej oraz ograniczenie zanieczyszczeń powietrza. BEIS

4. Działania przewidziane do realizacji

Przewidziane w strategii cele i działania obejmują między innymi:

- 1) zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska – między innymi racjonalne i efektywne gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, zachowanie różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, odpowiednie gospodarowanie przestrzenią, w tym ochronę przed powodzią;
- 2) zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię – między innymi lepsze wykorzystanie zasobów energii, wzrost znaczenia rozproszonych OZE, w tym wykorzystanie energii wody poprzez uproszczenie procedur administracyjnych dotyczących inwestycji;
- 3) poprawę stanu środowiska – w tym dostęp do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Strategia wskazuje kluczowe zmiany w zakresie podejścia do ochrony środowiska, w tym także do gospodarki wodnej. Główne założenia obejmują nowy system zarządzania zasobami wód, realizację inwestycji wodnościekowych, inwestycje w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

STRATEGIA ROZWOJU ENERGETYKI ODNAWIALNEJ

1. Zatwierdzenie

Dokument zatwierdzony przez Sejm w dniu 23 sierpnia 2001 r.

2. Realizacja zapisów

2001-2020

3. Tematyka

Strategia przedstawia ogólne działania organizacyjne, formalno-prawne, wspierające rozwój naukowy oraz edukacyjny, ale jednocześnie zakłada zwiększenie udziału OZE w bilansie paliwowo-energetycznym w perspektywie do 2020r.

4. Działania przewidziane do realizacji

- 1) stworzenie systemu wspierania OZE, w tym wspieranie wykorzystania małych elektrowni wodnych lub energii geotermalnej;
- 2) wspieranie programów badawczych i demonstracyjnych;
- 3) kreowanie polityki dotyczącej OZE;
- 4) przygotowanie programów rozwoju poszczególnych rodzajów OZE wraz z przeprowadzeniem analiz ekonomicznych.

PROGRAM OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ WRAZ Z PLANEM DZIAŁAŃ NA LATA 2015-2020

1. Zatwierdzenie

Uchwała Nr 213 Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie zatwierdzenia „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020” (M. P. poz. 1207)

2. Realizacja zapisów

2014-2020

3. Tematyka

Przedmiotem programu jest różnorodność biologiczna oraz jej ochrona. Stanowi kontynuację Krajowej strategii ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Programu działań na lata 2007-2013, jak również analogicznego dokumentu, obejmującego lata 2003-2006.

4. Działania przewidziane do realizacji

Nadrzędnym celem programu jest poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju, będzie on realizowany poprzez osiągnięcie celów strategicznych i operacyjnych wskazanych w programie.

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO NA LATA 2014-2020

1. Zatwierdzenie

Komunikat Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. o podjęciu przez KE decyzji zatwierdzającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 - 2020 (M. P. poz. 305)

2. Realizacja zapisów 2014-2020

3. Tematyka

Wyznacza główne kierunki wsparcia z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020, zakłada realizację krajowego programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem głównym Programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Wynika on z jednego z trzech priorytetów Strategii Europa 2020, jakim jest wzrost zrównoważony rozumiany jako wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, w której cele środowiskowe są dopełnione działaniami na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Program będzie realizowany na podstawie następujących osi priorytetowych, między innymi:

- 1) zmniejszenie emisyjności gospodarki (w tym między innymi wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych),
- 2) ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu (w tym między innymi wspieranie inwestycji zmniejszających zagrożenie wystąpienia klęsk żywiołowych, inwestowanie w sektor gospodarki wodnej w celu wypełnienia zobowiązań określonych w prawodawstwie UE w zakresie środowiska oraz zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie),
- 3) rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska w skali europejskiej (w tym między innymi rozwój i usprawnienie niskoemisyjnych systemów transportu, także śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów);
- 4) zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej,
- 5) poprawa bezpieczeństwa energetycznego (konieczność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych),
- 6) OZE);

Wiele z działań związanych z poprawą stanu i rozbudową infrastruktury będzie, bezpośrednio lub pośrednio wpływało na poprawę stanu środowiska, również wodnego.

PROGRAM OPERACYJNY INTELIGENTNY ROZWÓJ

1. Zatwierdzenie

Komunikat Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 27 marca 2015 r. o podjęciu przez KE decyzji zatwierdzającej Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020 (M. P. poz. 350).

2. Realizacja zapisów 2014-2020

3. Tematyka

Program będzie wspierał prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Jego głównym celem będzie pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki, poprzez zwiększenie nakładów prywatnych na B+R oraz kreowanie popytu przedsiębiorstw na innowacje i prace badawczo-rozwojowe.

4. Działania przewidziane do realizacji

Szczególny nacisk położony zostanie na współpracę w ramach konsorcjów naukowych oraz jednostek naukowych i przedsiębiorstw. Istotne znaczenie będzie miało wspieranie obszarów określonych jako inteligentne specjalizacje (krajowe i regionalne). W Programie priorytetowo traktowane są ekoinnowacje – innowacyjne technologie w dziedzinie ochrony środowiska, w tym w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczeń powietrza i wody oraz adaptacji do zmian klimatu. Program przewiduje rozwiązania horyzontalne preferujące wsparcie badań naukowych i prac rozwojowych prowadzących do innowacji w zakresie technologii środowiskowych, niskoemisyjnych oraz umożliwiających efektywne (oszczędne) gospodarowanie zasobami.

PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014-2020

1. Zatwierdzenie

Komunikat Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 maja 2015 r. o zatwierdzeniu przez KE Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 oraz adresie strony internetowej, na której został on zamieszczony (M. P. poz. 541)

2. Realizacja zapisów 2015-2023

3. Tematyka

Zgodnie z przepisami UE PROW jest wkomponowany w całościowy system polityki rozwoju kraju, w szczególności przez mechanizm umowy partnerstwa. Opisuje on działania, które mają służyć rozwojowi obszarów wiejskich.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem głównym PROW na lata 2014-2020 będzie poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

PROW 2014-2020 będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020:

- 1) uproszczenie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich;
- 2) poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych;
- 3) poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie;
- 4) odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa;
- 5) wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym;
- 6) zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Jednym ze wskazanych w PROW działań jest działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, ukierunkowane na zrównoważone gospodarowanie nawozami, działania zapobiegające erozji gleb a także przyczyniające się do ochrony gleb i wód. Ponadto PROW zawiera działania ukierunkowane na zachowanie i ochronę cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, ochronę zagrożonych zasobów genetycznych roślin uprawnych, a także ochronę różnorodności krajobrazu. Realizacja wyżej wymienionego działania przyczyni się do realizacji priorytetów 4 i 5, wskazanych powyżej.

AKTUALIZACJA KRAJOWEGO PROGRAMU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH Z 2010 R.

1. Zatwierdzenie

Dokument zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 1 lutego 2011 r., ogłoszony jako załącznik do obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. Nr. 62, poz. 589)

2. Realizacja zapisów

2011-2015

3. Tematyka

KPOŚK jest programem, którego realizacja ma na celu redukcję zanieczyszczeń biodegradowalnych oraz redukcję związków azotu i fosforu z oczyszczalni ścieków w aglomeracjach >2 000 RLM. Dla potrzeb wypełnienia wyżej wymienionych wymagań opracowano również dodatkowe dokumenty:

- 1) Program wyposażenia w oczyszczalnie ścieków aglomeracji <2 000 RLM, posiadających systemy kanalizacji sanitarnej;
- 2) Program wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości 4000 RLM, odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód, w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem trzeciej aKPOŚK było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Sytuacja ta dotyczy 120 aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz 1 aglomeracji poniżej 15 000 RLM z aKPOŚK 2009, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, aKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji.

aKPOŚK ma na celu ochronę środowiska wodnego, przez ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków.

5. Dalsze działania

W kwietniu 2016 r. Rada Ministrów zatwierdziła kolejną piątą już aKPOŚK (2015), która zawiera plany inwestycyjne aglomeracji w zakresie sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków do 2021 r.

POLITYKA TRANSPORTOWA PAŃSTWA NA LATA 2006-2025

1. Zatwierdzenie

Dokument zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 29 czerwca 2005 r.

2. Realizacja zapisów

2006-2025

3. Tematyka

Tematyka Określa cele rozwoju i wskazuje sposoby ich osiągnięcia, zarówno w układzie zintegrowanym, jak i dla poszczególnych gałęzi transportu. Uwzględnia także związki transportu z innymi sektorami gospodarki we wszystkich skalach – międzynarodowej, krajowej, regionalnej i lokalnej.

4. Działania przewidziane do realizacji

Celem Polityki Transportowej Państwa jest spełnienie racjonalnych oczekiwań społeczeństwa wywołanych wzrostem mobilności, co oznacza wzrost zapotrzebowania na dostępność transportową.

STRATEGIA ROZWOJU TRANSPORTU DO 2020 R. (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

1. Zatwierdzenie

Dokument zatwierdzony uchwałą Nr 6 Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. poz. 75)

2. Realizacja zapisów

2013-2020 z perspektywą do 2030 r.

3. Tematyka

Podstawowym celem Krajowej Polityki Transportowej jest poszerzenie dostępności terytorialnej, poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie zrównoważonego, spójnego, i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

4. Działania przewidziane do realizacji

Poprawa dostępności terytorialnej w Polsce wymaga zintegrowania głównych gałęzi transportu (kolejowego, drogowego, morskiego, lotniczego i wodnego – śródlądowego), rozumianych jako integralny system transportowy. Zasadniczym zadaniem takiego systemu jest przezwyciężenie barier geograficznych, aby możliwa była interakcja między obywatelami, przedsiębiorcami, a także między całymi gospodarkami. Jest to również krok w kierunku lepszego wykorzystania potencjału gospodarczego regionów.

KRAJOWY PROGRAM ZWIĘKSZANIA LESISTOŚCI**1. Zatwierdzenie**

23 czerwca 1995 r., (2003 aktualizacja programu)

2. Realizacja zapisów

do 2020

3. Tematyka

Zwiększanie lesistości kraju jest jednym z ważniejszych elementów Polityki Leśnej Państwa (1997). Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050. Lesistość Polski jest niższa od średniej europejskiej wynoszącej 31,1%. Jednocześnie prawie wszystkie kraje graniczące z Polską (z wyjątkiem Ukrainy) mają większą, bądź nawet zdecydowanie większą lesistość (Białoruś – 38,8%, Czechy – 34,0%, Litwa – 31,6%, Niemcy – 31,0%, Słowacja – 41,9%). Badania i prace studialne wskazują, że racjonalna lesistość Polski z punktu widzenia struktury użytkowania ziemi i kształtowania środowiska na obecnym etapie rozwoju cywilizacyjnego powinna wynosić 33-34%. Globalne i lokalne przemiany środowiska są jednym z istotnych powodów konieczności rozwinięcia szerokiego programu zalesień w Polsce. Przeprowadzone ostatnio satelitarne oceny transformacji różnych ekosystemów kuli ziemskiej wykazały, że 75% zamieszkałych obszarów lądowych uległo przemianom pod wpływem działalności ludzkiej. W Europie według tych ocen nieprzekształcone środowiska stanowią 15,6%.

4. Działania przewidziane do realizacji:

Celem rządowego programu zwiększania lesistości na lata 2001 - 2020 jest zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych. Działania przewidziane do realizacji związane są ze zwiększaniem powierzchni leśnych na obszarach poszczególnych jednostek administracyjnych. W całym okresie 2001-2020 można spodziewać się zalesienia blisko 184 tys. ha gruntów.

Krajowy Program Zwiększania Lesistości realizuje pośrednio cele jakie przyświecają gospodarce wodnej w zakresie osiągania celów środowiskowych. Zwiększenie lesistości ma bezpośredni wpływ na zwiększenie naturalnej retencji, ograniczenie spływu powierzchniowego, redukcję spływu biogenów, ochronę wód podziemnych.

PROGRAM POLSKIEJ ENERGETYKI JĄDROWEJ**1. Zatwierdzenie**

Uchwała Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 2014 r. Nr 15/2014 w sprawie programu wieloletniego pod nazwą „Program polskiej energetyki jądrowej” (M.P. poz. 502).

2. Realizacja zapisów

do 2030 r.

3. Tematyka

Dokument określa kierunek zmian w strukturze wytwarzania energii elektrycznej, polegający na stopniowym odchodzeniu od źródeł o wysokiej emisji CO₂ na rzecz źródeł zeroemisyjnych i niskoemisyjnych.

4. Działania przewidziane do realizacji

Dla zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa energetycznego Polski, konieczne jest wdrożenie programu na rzecz dywersyfikacji produkcji energii po racjonalnych kosztach, z uwzględnieniem wymagań środowiskowych. Osiągnięcie tego celu umożliwia zastosowanie nowoczesnych technologii jądrowych.

Program ma na celu:

- 1) spowolnienie, a w dalszej perspektywie zahamowanie tempa wzrostu cen energii oraz utrzymanie ich na stabilnym poziomie;
- 2) zapewnienie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw paliwa.

Priorytety polskiej polityki energetycznej, w odniesieniu do energetyki jądrowej, zostały podkreślone również w dokumencie pn. Polityka energetyczna Polski do 2030 r.³

. w punkcie 4 – „Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej”. W odniesieniu do działań na rzecz ochrony środowiska, rozwój krajowej energetyki jądrowej, która oprócz braku emisji CO₂, pyłów (PM), dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i innych zanieczyszczeń pyłowo-gazowych, gwarantuje stabilne dostawy energii elektrycznej.

³ Dokument dostępny na stronie <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf>

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA NA LATA 2012 - 2020**1. Zatwierdzenie**

Uchwała Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020 (M.P. poz. 839).

2. Realizacja zapisów

2012-2020

3. Tematyka

Długookresowy cel główny działań służących rozwojowi obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa zdefiniowano w strategii jako poprawę jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

4. Działania przewidziane do realizacji

Dążenie do osiągnięcia celu głównego jest realizowane poprzez działania przypisane do pięciu celów szczegółowych:

Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;

Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej;

Cel 3. Bezpieczeństwo żywnościowe;

Cel 4. Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego;

Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

W Strategii wskazano między innymi na konieczność ochrony jakości wód, w tym racjonalną gospodarkę nawozami i środkami ochrony roślin oraz racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększenie retencji wodnej.

8.2. Regionalne dokumenty o charakterze planistycznym i rozwojowym**STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO**

Strategia rozwoju dla województwa zachodniopomorskiego, została opracowana z perspektywą do 2020 r. i zatwierdzona przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą Nr XLII/482/10 z dnia 22 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2020 po aktualizacji wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko. Strategia rozwoju dla województwa określa przede wszystkim najważniejsze kierunki do wdrożenia działań decydujących o konkurencyjności województwa kładąc nacisk na pobudzenie aktywności gospodarczej oraz racjonalne gospodarowaniem przestrzenią i środowiskiem.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Wojewódzki program ochrony środowiska dla województwa zachodniopomorskiego został opracowany z perspektywą na lata 2016-2019 i przyjęty uchwałą nr XII/142/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie Programu Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019. Program realizuje cele i zadania wynikające z polityki ekologicznej województwa i wskazuje kierunki działań proekologicznych określonych celów wraz ze wskazaniem instrumentów ich realizacji. Przykładowe działania przewidziane do realizacji:

- 1) zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska z uwzględnieniem poprawy jakości powietrza atmosferycznego, wód i gleby oraz działań w gospodarce odpadami;
- 2) zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych w tym racjonalne gospodarowanie wodą, zmniejszenie energochłonności gospodarki, ekologiczne formy działalności w rolnictwie;
- 3) poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego oraz podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej;
- 4) utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych;
- 5) współpraca przygraniczna w zakresie ochrony środowiska;
- 6) udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska (edukacja ekologiczna).

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Regionalny program operacyjny dla województwa zachodniopomorskiego, został opracowany na lata 2014-2020 i zatwierdzony uchwałą Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. Jego celem jest realizacja

polityki spójności w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020 poprzez wspieranie rozwoju gospodarczego, poprawę jakości życia mieszkańców oraz ochronę i poprawę stanu środowiska.

PLAN GOSPODAROWANIA ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Plan gospodarki odpadami dla województwa zachodniopomorskiego przyjęty został uchwałą nr XVI/218/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 r. (z późniejszymi zmianami wprowadzonymi uchwałą nr XXV/334/13 z dnia 28 maja 2013 r. oraz uchwałą nr XXXI/416/14 z dnia 4 lutego 2014 r.), na lata 2012-2017 uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023.

Plany gospodarki odpadami opracowuje się dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa i wdrażania hierarchii postępowania z odpadami. W dokumentach tych przedstawiono szereg działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko, w tym na wody poprzez uporządkowanie gospodarki odpadami.

PLAN OCHRONY DLA OBSZARU NATURA 2000

PO dla obszaru Natura 2000 ustanawia Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia. PO dla obszaru Natura 2000 sporządza się na okres 20 lat. Zawiera on nakreślenie sposobów identyfikacji i eliminacji wystąpienia możliwych zagrożeń, wskazanie obszarów oraz określenie działań ochronnych, a także działań zmierzających do przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków, określa zakres monitoringu przyrodniczego, opis przebiegu granic obszaru.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Planu obejmują ochronę: specjalnych obszarów ochrony siedlisk, OSO i OZW oraz część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-4 i 6-9 ustawy o ochronie przyrody.

PZO OBSZARÓW NATURA 2000

Projekt PZO sporządzany jest przez sprawującego nadzór nad obszarem (zwykle rdoś). PZO dla obszaru Natura 2000 ustanawiany jest w drodze aktu prawa miejscowego - zarządzenia na okres 10 lat. Dokument powstaje w trakcie 6 lat od czasu ustanowienia danego obszaru. W przypadku, gdy dla obszaru ustanowiono PO, PZO nie sporządza się.

PZO w swej treści określa konkretne zadania ochronne, w tym w szczególności działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony. Określa również obszary ich wdrażania, wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie zadań.

8.3. Krajowe i regionalne plany, działania oraz inicjatywy o charakterze rozwojowym

PLANY PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM SUSZY

W zakresie przeciwdziałania zjawisku suszy, głównymi dokumentami planistycznymi w Polsce, zgodnie z ustawą – Prawo wodne, są plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych oraz na obszarach dorzeczy. Zgodnie z art. 88s ustawy – Prawo wodne za ich przygotowanie odpowiadają dyrektorzy rzgw oraz Prezes KZGW. W poszczególnych rzgw opracowywane są obecnie plany przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych. Planowany termin ich opracowania wskazano na koniec 2017 r. W latach 2016 - 2020 KZGW zamierza opracować plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy, w których zawarte będą między innymi analizy możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmiany naturalnej i sztucznej retencji oraz katalog działań służących ograniczeniu skutków suszy. Zgodnie z art. 88s ust. 1 ustawy – Prawo wodne, Plany przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy opracowywane są w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki wodnej oraz ministrem właściwym do spraw rozwoju wsi. Plany te będą uwzględniać plany przygotowywane przez dyrektorów rzgw a także PZRP oraz aPGW.

MAŁA RETENCJA W LASACH

Mała retencja na terenach leśnych obejmuje ogół działań mających na celu poprawę stosunków wodnych w zlewni zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód, przy jednoczesnym zapewnieniu zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Podstawowym celem działań związanych z małą retencją w lasach jest przede wszystkim zapobieganie suszy poprzez retencję wód opadowych i roztopowych, a w rezultacie docelowe wykluczenie negatywnych skutków wynikających z pogarszania naturalnych stosunków wodnych, które spowodowały lub powodują zmiany w reżimie hydrologicznym całej zlewni.

Działania tego typu prowadzone są od wielu lat w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasach Państwowych, przede wszystkim w ramach dwóch projektów realizowanych w ramach III osi priorytetowej POIŚ 2007-2014:

- 1) zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych;
- 2) przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększenie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nimi infrastruktury w dobrym stanie.

Budowane w ramach wyżej wymienionych projektów obiekty to w większości małe budowle hydrotechniczne o prostej konstrukcji, oddziałujące przede wszystkim poprzez skumulowany efekt ilości obiektów w poszczególnych zlewniach, a nie poprzez duże parametry jednego urządzenia. Obiekty te mają być odporne na działanie czynników zewnętrznych (w tym płynącej wody). Są to obiekty, w trakcie realizacji których do minimum ograniczono potencjalne niekorzystne oddziaływania na przyrodę, na stan wód oraz ekosystemy od wód zależne. Oprócz inwestycji technicznych związanych z budową zastawek, małych zbiorników wodnych, progów, jazów, bystrotoków, kompleksowe projekty małej retencji obejmują również działania, których celem jest czynna ochrona i kształtowanie mokradeł, renaturyzacja lub zwiększenie ich bioróżnorodności. Takie kompleksowe podejście do zagadnień małej retencji daje doskonałe efekty przyrodnicze.

W perspektywie finansowej 2014-2020 Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe planują kontynuować projekt małej retencji pod nazwą "Kompleksowego projektu adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych" oraz „Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich”. Przedsięwzięcia te będą realizowane w ramach II osi priorytetowej POIŚ (działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska).

REWITALIZACJA KRAJOBRAZÓW WODNYCH

Ochrona wód wiąże się nie tylko z zachowaniem wartości przyrodniczych, ale również walorów krajobrazowych wynikających z uwarunkowań historycznych. Zabudowa cieków prowadzona była od setek lat i trwale wpisała się w krajobraz, często umożliwiając kształtowanie się nowych, cennych ekosystemów. Innym ważnym aspektem jest wartość historyczna wielu istniejących obiektów hydrotechnicznych. Dlatego też gospodarowanie wodami powinno równoległe z ochroną środowiska wodnego zapewniać ochronę i odtwarzanie dziedzictwa kulturowego związanego z wodami.

W tym celu wskazana jest realizacja kompleksowych działań rewitalizacyjnych związanych ze wzmocnieniem lub przywróceniem wielofunkcyjnego gospodarowania wodą oraz z ochroną krajobrazów wodnych. Działania takie powinny być realizowane w zakresie ochrony stanu wód i obejmować mogą w szczególności:

- 1) rozwijanie szlaków turystyki wodnej i budowę inwestycji towarzyszących, zgodnych z przyrodniczymi uwarunkowaniami, podnoszących atrakcyjność obszaru i prowadzących do wzrostu potencjału ekonomicznego i zrównoważonego rozwoju obszarów nadrzecznych;
- 2) odbudowę niszczących budowli hydrotechnicznych, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji muzealnej, kulturowej, turystycznej, hotelowej lub ekspozycyjnej;
- 3) tworzenie warunków do odtwarzania starych lub podejmowania nowych niewielkich inwestycji hydroenergetycznych, zasilających w energię najbliższy obszar i sprzyjających powstawaniu małych przedsięwzięć towarzyszących, wzmacniających lokalny rynek pracy;
- 4) tworzenie sprzyjającego klimatu do zawierania partnerskich umów i współpracy między przedstawicielami lokalnych stowarzyszeń, samorządami a małym biznesem dla działań służących

rewitalizacji krajobrazów nadrzecznych, przy jednoczesnym ożywieniu gospodarczym okolicy na bazie hydroenergetyki, turystyki, sportu i rekreacji;

- 5) odbudowę tożsamości lokalnych społeczności na podstawie zasobów przestrzeni nadrzecznej z wykorzystaniem mechanizmów ekonomicznych;
- 6) rozwój działań edukacyjnych – budowa ścieżek edukacyjno-krajoznawczych, szlaków kajakowych, tablic dydaktycznych, rozwój zainteresowań racjonalnym gospodarowaniem wodą i szeroko rozumianej ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego oraz produkcji czystszej energii.

8.4. Podsumowanie w zakresie współpracy z państwami ościennymi

Polska została zobligowana do określenia pojedynczych dorzeczy leżących na jej terytorium oraz przydzielenia ich do określonych obszarów dorzeczy, zapewniając przy tym odpowiednie uzgodnienia administracyjne i określenie właściwej władzy. Na podstawie art. 3 ust. 3 ustawy – Prawo wodne, zostało wydane rozporządzenie o obszarach dorzeczy.

Postanowienia odnoszą się również do problematyki współpracy międzynarodowej, obejmującej stosowanie przepisów wspólnotowych do międzynarodowych obszarów dorzeczy, dotyczącej przede wszystkim koordynacji działań ukierunkowanych na osiągnięcie celów środowiskowych. Państwa członkowskie mogą w tym celu wykorzystać istniejące struktury wynikające z umów międzynarodowych. W przypadku, gdy obszar dorzecza wykracza poza terytorium UE państwa członkowskie zostały również zobligowane do podjęcia starań na rzecz ustalenia właściwej koordynacji z odpowiednimi państwami trzecimi dla osiągnięcia celów środowiskowych na obszarze dorzecza, a same zapewniają stosowanie zasad gospodarki wodnej na swoim terytorium. Każde państwo członkowskie zapewnia też odpowiednie uzgodnienia administracyjne, w tym określenie właściwej władzy do wdrożenia celów środowiskowych.

Ze względu na fakt, że niewielki fragment, położonego głównie po stronie niemieckiej, obszaru dorzecza rzeki Ücker leży również po stronie polskiej i obejmuje niewielki fragment JCWPd o numerze 03, w celu wypełnienia postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej prowadzona jest współpraca bilateralna z Republiką Federalną Niemiec. Na obszarze dorzecza Ücker znajdującego się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej nie występują ciekły, ani zbiorniki wodne.

Polsko-Niemiecka Komisja do spraw Wód Granicznych działa zgodnie z Umową o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych podpisanej 19 maja 1992 r. w Warszawie. W ramach Komisji pracuje 5 grup roboczych:

- 1) W1 do spraw Hydrologii i Hydrogeologii Wód Granicznych;
- 2) W2 do spraw Ochrony Wód Granicznych;
- 3) W3 do spraw Awaryjnych Zanieczyszczeń Wód Granicznych (czasowo zawieszona);
- 4) W4 do spraw Utrzymania Wód Granicznych;
- 5) W5 do spraw Planowania Wód Granicznych.

W ramach prac poszczególnych grup realizowane są zadania związane z:

- 1) ochroną wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem;
- 2) prowadzeniem monitoringu, w tym wód podziemnych wzdłuż granicy oraz oceną wyników prowadzonych badań;
- 3) opracowywaniem i uzgadnianiem programów poprawy jakości wód;
- 4) planowaniem i realizacją zadań z zakresu gospodarki wodnej oraz przedsięwzięć inwestycyjnych prowadzonych na wodach granicznych, zwłaszcza w kontekście ich wpływu na stan wód.

W celu ochrony środowiska morskiego przed wszelkiego rodzaju zanieczyszczeniami prowadzona jest współpraca międzynarodowa w ramach tak zwanej konwencji helsińskiej. Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego sporządzona w Helsinkach 9 kwietnia 1992 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 28, poz. 346) została ratyfikowana przez Polskę w dniu 8 października 1999 r. i weszła w życie 17 stycznia 2000 r. Stronami Konwencji są państwa nadbałtyckie, czyli Królestwo Danii, Republika Estonii, Republika Finlandii, Republika Litewska, Republika Łotewska, Republika Federalna Niemiec, Rzeczpospolita Polska, Federacja Rosyjska, Królestwo Szwecji oraz Unia Europejska. Zgodnie z jej postanowieniami podejmowane są działania, które dotyczą nie tylko wód morskich i wód wewnętrznych, ale także całego obszaru zlewiska Morza Bałtyckiego.

Za wdrożenie celów Konwencji odpowiada jej organ wykonawczy, czyli Komisja ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego (Komisja Helsińska, HELCOM), która koordynuje też prace pięciu stałych międzynarodowych grup roboczych:

- 1) grupy roboczej do spraw wdrażania podejścia ekosystemowego (Gear);
 - 2) grupy roboczej do spraw morskich (Maritime);
 - 3) grupy roboczej do spraw ograniczenia zanieczyszczeń ze zlewiska Morza Bałtyckiego (Pressure);
 - 4) grupy roboczej do spraw reagowania (Response);
 - 5) grupy roboczej do spraw ochrony środowiska naturalnego (State and Conservation);
- oraz grup czasowych:
- 6) grupy do spraw zrównoważonego rolnictwa (AGRI);
 - 7) grupy do spraw zrównoważonego rybołówstwa (Fish);
 - 8) wspólnej grupy roboczej HELCOM-VASAB do spraw Planowania Przestrzennego na Morzu (HELCOM-VASAB MSP WG).

Taka struktura grup roboczych, których zadaniem jest między innymi wdrażanie polityk i strategii na rzecz ochrony środowiska morskiego i zrównoważonego rozwoju oraz przedstawianie problemów, które powinny zostać omówione na spotkaniach przewodniczących delegacji państw – stron Konwencji, funkcjonuje od września 2014 r. Na rzecz wdrożenia Konwencji działa też szereg podgrup eksperckich, w ramach grup stałych, pracujących nad szczegółowymi zagadnieniami związanymi między innymi z monitoringiem, oceną stanu jak również ładunkami odprowadzanymi do Morza Bałtyckiego.

Główne działania państw – stron Konwencji Helsińskiej skupiają się obecnie na realizacji Bałtyckiego Planu Działań, przyjętego na Konferencji Ministerialnej HELCOM 15 listopada 2007 r. w Krakowie, który zakłada osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego Bałtyku do 2021 r. W październiku 2013 roku Komisja Helsińska podczas narady ministerialnej uchwaliła aktualizację Bałtyckiego Planu Działań. W Polsce cele tego planu mają zostać zrealizowane poprzez działania zawarte w Krajowym Programie Wdrażania Bałtyckiego Planu Działań, jak również w Krajowym programie ochrony wód morskich. Współpraca, zarówno na poziomie międzynarodowym, jak i krajowym koordynowana jest przez Sekretariat do spraw Morza Bałtyckiego (SMB), który zgodnie z poleceniem Ministra Środowiska, od 1 kwietnia 2015 r. znajduje się w KZGW.

8.5. PGW a planowanie przestrzenne

Stosownie do art. 118 ustawy – Prawo wodne ustalenia między innymi PGW uwzględnia się w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planach zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Analizy ustaleń PGW, należy dokonać na podstawie art. 114 ust. 1 pkt 1-11 ustawy – Prawo wodne, określającego zawartość PGW oraz przepisów ustawy PIZP.

PGW powinien zawierać:

- 1) ogólny opis cech charakterystycznych obszaru dorzecza, w tym wykaz JCWP wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych oraz wykaz JCWPd;
- 2) podsumowanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych i oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- 3) wykazy obszarów chronionych, o których mowa w art. 113 ust. 4 ustawy – Prawo wodne wraz z graficznym przedstawieniem przebiegu ich granic oraz określeniem podstaw prawnych ich utworzenia;
- 4) wykazy, o których mowa w art. 113 ust. 3 pkt 1a ustawy – Prawo wodne, wraz z ich graficznym przedstawieniem, o ile jest dostępne;
- 5) mapę sieci monitoringu, wraz z prezentacją programów monitoringowych,
- 6) ustalenie celów środowiskowych dla JCW i obszarów chronionych;
- 7) podsumowanie wyników analizy ekonomicznej związanej z korzystaniem z wód;
- 8) podsumowanie działań zawartych krajów PWŚK, z uwzględnieniem sposobów osiągania ustanawianych celów środowiskowych;
- 9) wykaz innych szczegółowych programów i PGW, dotyczących zlewni, sektorów gospodarki, problemów lub typów wód, wraz z omówieniem zawartości tych programów i planów;

- 10) podsumowanie działań zastosowanych w celu informowania społeczeństwa i konsultacji publicznych, opis wyników i dokonanych na tej podstawie zmian w planie;
- 11) wykaz organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami dla obszaru dorzecza;
- 12) informację o sposobach i procedurach pozyskiwania informacji i dokumentacji źródłowej wykorzystanej do sporządzenia planu oraz informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu.

Mając na uwadze powyższą regulację należy stwierdzić, iż część informacji zawartych w PGW może zostać wykorzystana w dokumentach planistycznych sporządzanych na podstawie ustawy PIZP. W dokumentach tych powinno się uwzględniać wykaz JCWP i wykaz JCWPd (lit. a powyżej), wykazy obszarów chronionych oraz wykazy wielkości emisji i stężeń dla substancji priorytetowych i innych, dla których zostały określone środowiskowe normy jakości, w zakresie zgodnym z przepisami art. 10 ust. 1 i 2; art. 15, ust. 2 i ust. 3, art. 39 i art. 47 ustawy PIZP.

W koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju określa się między innymi uwarunkowania w zakresie rozmieszczenia obiektów infrastruktury technicznej i transportowej oraz strategicznych zasobów wodnych i obiektów gospodarki wodnej o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (art. 47 ust. 2 pkt 4 ustawy PIZP).

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa określa się w szczególności system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej (art. 39 ust. 3 pkt 2 ustawy PIZP).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3, 9, 11 i 13 ustawy PIZP w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się uwarunkowania:

- 1) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego (pkt 3);
- 2) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych (pkt 9);
- 3) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla (pkt 11);
- 4) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami (pkt 13).

W studium określa się także obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk (art. 10 ust. 2 pkt 3 ustawy PIZP).

Natomiast w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego określa się granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów (art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy PIZP).

9. PODSUMOWANIE DZIAŁAŃ ZASTOSOWANYCH W CELU INFORMOWANIA SPOŁECZEŃSTWA I KONSULTACJI PUBLICZNYCH, OPIS WYNIKÓW I DOKONANYCH NA TEJ PODSTAWIE ZMIAN W PLANIE

Udział społeczeństwa jest niezwykle istotnym elementem procesu planowania w gospodarce wodnej. Przede wszystkim jest on pomocny w celu rozpoznania rzeczywistych potrzeb i oczekiwań, a także uzyskaniu akceptacji społecznej dla podejmowanych decyzji. W związku z tym powinien on być procesem ciągłym i nie ograniczać się jedynie do wybranych etapów cyklu planistycznego.

Ramy konsultacji społecznych w tym zakresie reguluje art. 119 ust. 7-9 ustawy – Prawo wodne. Artykuł ten obowiązuje do zapewnienia aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w osiąganiu celów środowiskowych, w szczególności w opracowywaniu, przeglądzie i uaktualnianiu PGW. Konsultacje społeczne muszą dotyczyć:

- 1) harmonogramu i programu prac związanych ze sporządzaniem planu, w tym zestawienie działań, które należy wprowadzić w drodze konsultacji, co najmniej na 3 lata przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczy plan;
- 2) przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej określonych dla danego obszaru dorzecza, co najmniej na 2 lata przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczy plan.

W tym zakresie działania te zostały przeprowadzone przed przystąpieniem do opracowania aPGW.

Ponadto art. 119 ust. 7 pkt 3 ustawy - Prawo wodne nakłada obowiązek przedłożenia do konsultacji społecznych kopię projektu PGW na obszarze dorzecza, co najmniej na rok przed rozpoczęciem okresu, którego dotyczy plan.

Zgodnie z art. 119 ust. 9 ustawy - Prawo wodne w terminie 6 miesięcy od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o poddaniu konsultacjom społecznym projektu PGW zainteresowane strony mogą zgłaszać uwagi do ustaleń zawartych w tych dokumentach.

Do konsultacji społecznych zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o informacji o środowisku przedkłada się także materiały źródłowe wykorzystanych do opracowania projektu planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.

Powyższe jest zgodne z prawem wspólnotowym i wymaganiami stawianymi przez KE w zakresie konsultacji społecznych.

Cały proces konsultacji społecznych miał na celu włączenie wszystkich zainteresowanych stron w proces aPGW na obszarach dorzeczy tak, aby stanowił on podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych i zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Konsultacje społeczne oraz kampania informacyjna skierowane były do organów odpowiedzialnych za gospodarowanie wodami, a także do ogółu społeczeństwa.

Najważniejszymi celami przeprowadzonych konsultacji było:

- 1) poinformowanie społeczeństwa o aPGW na obszarze dorzecza Ücker;
- 2) zachęcenie społeczeństwa do dialogu z grupami ekspertów oraz z władzami w celu uwzględnienia w aPGW społecznych potrzeb i oczekiwań;
- 3) zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej problematyki wody oraz gospodarki wodnej w Polsce poprzez dotarcie do różnych grup docelowych;
- 4) spełnienie wymogów KE co do zakresu PGW oraz przejrzystości informowania, udostępniania i zaangażowania w ich opracowywanie.

Działania i komunikacja skierowane zostały do szeroko pojętego społeczeństwa, jednak w celu ułatwienia porozumienia i komunikacji ukierunkowane były na poszczególne grupy docelowe:

- 1) administracja rządowa – urzędy oraz inne podmioty publiczne powołane do wykonywania zadań z zakresu administracji publicznej;
- 2) administracja samorządowa – podmiotem są samorządowe jednostki organizacyjne gminne, powiatowe, wojewódzkie, których zwierzchnikami są wójt, burmistrz, prezydent, starosta, marszałek;
- 3) użytkownicy wód – są to gospodarstwa domowe, ludność, instytucje publiczne oraz podmioty prowadzące działalność przemysłową czy gospodarczą wykorzystującą zasoby wodne;

- 4) organizacje (w tym pozarządowe, reprezentujące różne interesy, w tym środowisk ekologicznych oraz mieszkańców i właścicieli nieruchomości oraz obiektów) – są to podmioty niezależne od administracji publicznej, zgodnie z regulacją zawartą w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
- 5) kompetentne władze sąsiednich krajów znajdujących się w zlewniach transgranicznych – władze państw, na których terytorium realizacja dokumentu może oddziaływać na środowisko (jeżeli taki fakt wystąpi są powiadamiane przez GDOŚ).

W trakcie trwania konsultacji aPGW realizowano zarówno działania informacyjne, jak i zachęcające społeczeństwo i ekspertów do wyrażania opinii.

Przeprowadzone działania konsultacyjne:

- 1) ankieta uniwersalna w dwóch wersjach cyfrowej i analogowej – jest podstawową formą badania opinii wybranych dużych grup interesariuszy i mieszkańców obszaru dorzeczy; ankieta przygotowana została w sposób przejrzysty i umieszczona na stronie internetowej poświęconej aPGW;
- 2) organizacja spotkań konsultacyjnych, których celem było przeprowadzenie dyskusji z ekspertami oraz zebranie wypełnionych ankiet i formularzy uwag (od 22.12.2014 r. do 22.06.2015 r.);
- 3) organizacja konferencji w miastach będących siedzibami rzgw, mających na celu włączenie zainteresowanych stron do prac nad sporządzeniem planów;
- 4) organizacja Krajowego Forum Wodnego w dniach 09-10.06.2015r., w którym wzięły udział osoby zainteresowane planowaniem w gospodarce wodnej. Do udziału w Krajowym Forum Wodnym zaproszeni zostali reprezentanci administracji rządowej, organizacji zrzeszających przedstawicieli przemysłu i usług, organizacji zajmujących się ochroną środowiska, przedstawicieli rzgw, środowisk eksperckich, administracji samorządowej, rolnictwa.

Przeprowadzone działania informacyjne:

- 1) utworzono strony internetowe zawierające aktualne treści i materiały dotyczące aPGW,
- 2) kampania informacyjna skierowana do wszystkich grup docelowych obejmująca:
 - a) ogłoszenia prasowe w prasie ogólnopolskiej,
 - b) kampanię radiową w ogólnopolskiej stacji radiowej w dniach od dnia 25 listopada do dnia 8 grudnia 2014 r.,
 - c) kampanię internetową, która polegała na umieszczeniu banneru na jednym z najczęściej odwiedzanych portali w Polsce (termin realizacji kampanii od dnia 25 listopada do dnia 8 grudnia 2014 r.),
 - d) portal dostarczający dziennikarzom aktualnych informacji na temat aPGW i spotkań konsultacyjnych,
 - e) przygotowanie 4 interaktywnych gier dla dzieci i młodzieży, które zostały umieszczone na portalu poświęconym aPGW; za pośrednictwem gier zostały przybliżone zagadnienia związane z gospodarką wodną, ochroną środowiska naturalnego oraz zasady prawidłowego postępowania w celu ochrony środowiska naturalnego,
 - f) umieszczenie na stronie aPGW bajek dla dzieci, które pokazywały jak ważne jest utrzymanie czystości wód,
 - g) zorganizowanie konkursu komiksowego z nagrodami pt. „Jak chronić wodę w przyrodzie przed zanieczyszczeniami” – dzieci w wieku szkolnym nadesłały prace, na których przedstawione zostały między innymi dobre praktyki związane z użytkowaniem wody na co dzień,
 - h) zamieszczenie plakatów aPGW w urzędach powiatowych w celu zainteresowania lokalnej społeczności konsultacjami społecznymi;
- 3) publikacja artykułów dotyczących aPGW w pismach branżowych;
- 4) współpraca z mediami ogólnopolskimi;
- 5) newsletter wysyłany comiesięcznie do interesariuszy, który zawierał informacje o bieżących wydarzeniach oraz aktualnościach związanych z PGW (także w języku angielskim),
- 6) nakręcenie filmu reklamowego aPGW; film był odtwarzany podczas konferencji regionalnych oraz na konsultacjach społecznych dla poszczególnych obszarów dorzeczy. Został też umieszczony na stronie internetowej aPGW,
- 7) opracowanie broszury informacyjnej zawierającej podstawowe informacje o aPGW dla 10 obszarów dorzeczy (zdjęcia, mapy, formularz zgłaszania uwag oraz wersję angielską broszury).

Trwające 6 miesięcy konsultacje społeczne aPGW pozwoliły wielu grupom interesariuszy wypowiedzieć się na temat aktualizowanych dokumentów. Dzięki ogólnokrajowej kampanii prasowej, radiowej i internetowej oraz dodatkowym działaniom komunikacyjnym, aktywny udział w spotkaniach konsultacyjnych oraz konferencjach regionalnych, wzięło ponad 1600 osób, natomiast w ankiecie ogólnej wypowiedziało się ponad 4300 respondentów.

Wyprodukowany specjalnie do tego projektu film informacyjno-reklamowy, przybliżający tematykę poprawy stanu wód w Polsce i przykładów działań, obejrzało prawie 850 internautów.

W ciągu ponad 6 miesięcy zgromadzono ponad 2600 uwag zgłaszanych bezpośrednio lub pośrednio do dokumentów, które przeanalizowano, a w uzasadnionych przypadkach stosowne zmiany wprowadzono w treści aPGW. Na obszarze dorzecza Ücker przeprowadzono 1 konferencję regionalną oraz 1 spotkanie konsultacyjne.

Istotnym zagadnieniem jest także fakt, że przed opracowaniem dokumentu aPGW na obszarze dorzecza Ücker opracowane zostały projekty dokumentów „wstępnych” zgodnie z art. 119 ustawy – Prawo wodne: „Harmonogram i program prac związanych z aPGW dla obszarów dorzeczy wraz z zestawieniem działań, które należy wprowadzić w drodze konsultacji” oraz „Przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy”. Projekty wymienionych dokumentów zostały poddane konsultacjom, które trwały przez okres 6 miesięcy (od dnia 1 września 2011 r. do dnia 29 lutego 2012 r.) i były prowadzone zarówno na szczeblu krajowym (przez KZGW) jak i regionalnym (poszczególne rzgw). W ramach szerokich konsultacji społecznych Harmonogramu, prowadzonych w 6-miesięcznym okresie (od dnia 1 września 2011 r. do dnia 29 lutego 2012 r.) zebrano szereg uwag, wniosków, informacji i problemów także od innych podmiotów niż organy administracji, posiadające „interes prawny” w uzgadnianiu treści tego Harmonogramu.

W wyniku tych konsultacji społecznych wskazano także najistotniejsze problemy gospodarki wodnej, wśród których należy wskazać:

- 1) zanieczyszczenie wód powierzchniowych;
- 2) brak wody;
- 3) stany powodziowe, zwiększony spływ powierzchniowy;
- 4) zła jakość wody na cele użytkowe;
- 5) rozproszenie odpowiedzialności za kwestie zarządzania wodą pomiędzy różne jednostki administracyjne;
- 6) niedostateczny poziom edukacji ekologicznej;
- 7) niewykorzystany potencjał żeglugowy, turystyczny i hydroenergetyczny polskich rzek;
- 8) konieczność zwiększenia poziomu retencji.

Podczas całego procesu konsultacji społecznych aPGW zebrano łącznie 3 085 uwag, które przeanalizowano i w uzasadnionych przypadkach uwzględniono w ostatecznych wersjach aktualizowanych dokumentów. W okresie od grudnia 2014 r. do czerwca 2015 r., to jest w czasie bezpośrednich konsultacji aPGW, zebrano 490 uwag, 220 uwag było błędnie zgłoszonych. W przypadku formularza elektronicznego, za pomocą którego zgłaszano uwagi, tylko 6 uwag zgłoszono błędnie. Najwięcej uwag wpłynęło dla dorzeczy Wisły i Odry, przy czym osoby i instytucje zgłaszające je chętniej korzystały z tradycyjnych kanałów przekazywania takich jak pisma i przekazywały je za pomocą poczty tradycyjnej i elektronicznej. Pełne zestawienie uwag z podziałem na dorzecza (wraz z informacją o uwzględnieniu bądź też uzasadnieniem odrzucenia) jest dostępne na stronie internetowej poświęconej aPGW i KZGW oraz będzie dostępne w kolejnych latach dla wszystkich zainteresowanych.

10. WYKAZ ORGANÓW WŁAŚCIWYCH W SPRAWACH GOSPODAROWANIA WODAMI DLA OBSZARU DORZECZA

Jak wynika z art. 4 ustawy – Prawo wodne, organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są: minister właściwy do spraw gospodarki wodnej oraz Prezes KZGW. Ponadto wyżej wymieniona ustawa wskazuje na szereg zadań ministra właściwego do spraw gospodarki morskiej. Zadania te pełni obecnie Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

W tabeli 14 zestawiono organy właściwe w sprawach gospodarowania wodami, natomiast w tabeli 15 akty prawne, na mocy których powołuje się właściwe władze.

Tabela 14. Zestawienie organów właściwych w sprawach gospodarowania wodami

organ	adres	strona www
Minister Środowiska	ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa tel. +48 22 57 92 900	www.mos.gov.pl
Prezes KZGW	ul. Grzybowska 80/82 00-844 Warszawa tel. +48 22 37 20 210	www.kzgw.gov.pl
Minister Rozwoju	Plac Trzech Krzyży 3/5, 00-535 Warszawa tel. +48 22 273 70 00	www.mr.gov.pl
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa tel. +48 22 630 16 39	www.mgm.gov.pl
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa tel. +48 22 623 10 00	www.minrol.gov.pl

Tabela

15. Zestawienie aktów prawnych powołujących właściwe władze oraz określające ich zakres działania

Organ	Prawna podstawa działania
Minister Środowiska	zarządzenie nr 66 Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Środowiska (M.P. poz. 476)
	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. poz. 1904 i 2095)
	ustawa o działach
	ustawa – Prawo wodne
Prezes KZGW	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie nadania statutu Krajowemu Zarządowi Gospodarki Wodnej (Dz. U. Nr 108, poz. 744, z późn. zm)
	ustawa – Prawo wodne
Minister Rozwoju	ustawa o obszarach morskich
	rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2015 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Rozwoju oraz zniesienia Ministerstwa Gospodarki (Dz. U. poz. 2076)
	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju (Dz. U. poz. 1895)
	ustawa. o działach
Minister Gospodarki	ustawa o obszarach morskich

Organ	Prawna podstawa działania
Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	
	rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (Dz. U. poz. 1909, z późn. zm.)
	Ustawa o działach
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	zarządzenie nr 144 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi (M.P. poz. 1146)
	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906)
	ustawa o działach
	ustawa – Prawo wodne

Minister Środowiska

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy – Prawo wodne minister właściwy do spraw gospodarki wodnej składa Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej co dwa lata, nie później niż do dnia 30 czerwca, informację o gospodarowaniu wodami dotyczącą:

- 1) stanu zasobów wodnych państwa;
- 2) stanu wykorzystywania zasobów wodnych;
- 3) realizowania PGW na obszarach dorzeczy;
- 4) współpracy międzynarodowej na wodach granicznych i realizacji umów w tym zakresie;
- 5) utrzymywania wód powierzchniowych oraz urządzeń wodnych;
- 6) prowadzonych inwestycji;
- 7) stanu ochrony ludności i mienia przed powodzią lub suszą;

Ponadto zgodnie z art. 89 ust. 4 ustawy – Prawo wodne minister właściwy do spraw gospodarki wodnej sprawuje nadzór nad działalnością Prezesa KZGW w szczególności w zakresie:

- 1) zatwierdzania programów realizacji zadań związanych z utrzymywaniem wód lub urządzeń wodnych oraz inwestycji w gospodarce wodnej;
- 2) zatwierdzania corocznego sprawozdania, o którym mowa w art. 91 ustawy – Prawo wodne;
- 3) zatwierdzania planu kontroli gospodarowania wodami wykonywanej przez Prezesa KZGW;
- 4) przeprowadzenia kontroli nieujętych w planie kontroli.

Prezes KZGW

Zgodnie z art. 89 ust.1 oraz art. 90 ustawy – Prawo wodne Prezes KZGW jest centralnym organem administracji rządowej, właściwym w sprawach gospodarowania wodami, a w szczególności w sprawach zarządzania wodami oraz korzystania z wód i wykonuje zadania określone wyżej wymienioną ustawą.

Prezes KZGW pełni funkcję organu wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do marszałków województw i dyrektorów rzgw, w sprawach określonych ustawą (art. 4 ust. 3 ustawy – Prawo wodne).

Prezes KZGW wykonuje także prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa, w stosunku do wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej, w szczególności wód podziemnych oraz śródlądowych wód powierzchniowych (art. 11 ust. 1 pkt 2 ustawy – Prawo wodne).

Zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy – Prawo wodne działania w zakresie gospodarowania wodami morskich wód wewnętrznych i wodami morza terytorialnego Prezes KZGW wykonuje we współpracy z właściwymi organami administracji morskiej. Prezes KZGW prowadzi kataster wodny dla obszaru państwa z uwzględnieniem podziału państwa na obszary dorzeczy i regiony wodne (art. 154 ust. 1 i 2 ustawy – Prawo wodne).

Kontrolę gospodarowania wodami wykonuje Prezes KZGW oraz dyrektorzy rzgw zgodnie z art. 156 ust. 2 ustawy – Prawo wodne. Organem opiniodawczo-doradczym Prezesa KZGW jest Krajowa Rada Gospodarki Wodnej (art. 96 ust. 1 ustawy – Prawo wodne). Tworzy się także rady gospodarki wodnej regionów wodnych

jako organy opiniodawczo-doradcze dyrektorów rzgw (art. 100 ust. 1 ustawy – Prawo wodne). Rada gospodarki wodnej regionów wodnych składa się z 30 członków zgłoszonych przez organy samorządu terytorialnego, organizacje gospodarcze, rolnicze, rybackie oraz społeczne związane z gospodarką wodną, a także przez zakłady korzystające z wód oraz właścicieli wód nienależących do Skarbu Państwa (art. 100 ust. 3 ustawy – Prawo wodne). Członków rady gospodarki wodnej regionów wodnych powołuje Prezes KZGW na wniosek dyrektora rzgw na okres 4 lat.

Organy współpracujące z Prezesem KZGW w zakresie gospodarowania wodami zestawiono w tabeli 16.

Tabela 16. Organy współpracujące z Prezesem KZGW w zakresie gospodarowania wodami

nazwa właściwych władz	nazwa organów współpracujących
Prezes KZGW	Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Minister Środowiska, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Minister Rzowoju, Minister Zdrowia, Główny Inspektor Sanitarny, GIOŚ, wioś, GDOŚ, wojewódzki inspektor sanitarny, wojewoda, marszałek województwa

Dyrektorzy rzgw

Prezesowi KZGW podlegają dyrektorzy rzgw (art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy – Prawo wodne).

Akty prawne regulujące działalność rzgw:

- 1) ustawa – Prawo wodne;
- 2) rozporządzenie o obszarach dorzeczy.

Zadania dyrektora rzgw zostały wskazane w art. 92 ust. 3 ustawy – Prawo wodne.

W tabelach 17 i 18 przedstawiono podległość dyrektorów rzgw oraz akty prawne ustanawiające statuty rzgw.

Tabela 17. Podległość dyrektora rzgw odpowiedniego dla obszaru dorzecza Ücker, siedziba oraz strona www

nazwa organu	nazwa organu podległego	dane kontaktowe i strona www instytucji podległej
Prezes KZGW	Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie	ul. Tama Pomorzańska 13 A 70-030 Szczecin www.szczecin.RZGW.gov.pl

Tabela 18. Akty prawne ustanawiające statuty rzgw oraz przynależne regiony wodne

nazwa rzgw	nadanie statutu	przynależne regiony wodne
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	Zarządzenie nr 36 Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2013 r. w sprawie nadania statutu Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej w Szczecinie (Dz.U. MŚ z 2013 r., poz. 46)	region Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego, region wodny Ücker

Główny Inspektor Ochrony Środowiska

Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej, powołanym do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania stanu środowiska, nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska. Zadania IOŚ zostały wskazane w art. 2 ustawy o IOŚ.

Regionalni Dyrektorzy Ochrony Środowiska

Zgodnie z art. 131 ust. 1 pkt 1 ustawy o informacji o środowisku rdoś jest zobowiązany realizować zadania między innymi z zakresu zarządzania ochroną przyrody, przekazywania informacji o środowisku, kontroli procesu inwestycyjnego (w tym zgodnie z art. 81 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy, rdoś może odmówić zgody na realizację przedsięwzięcia jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wynika, że przedsięwzięcie może spowodować nieosiągnięcie celów środowiskowych zawartych w PGW na obszarze dorzecza o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 38j ustawy – Prawo wodne).

Ponadto zgodnie z art. 63 ustawy o informacji o środowisku, w którym mowa o obowiązku przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziałujących na środowisko w drodze postanowienia, organy właściwe do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w tym rdoś) muszą uwzględnić uwarunkowanie wskazane w art. 63 ust. 1 pkt 2k wyżej wymienionej ustawy (przepis wejdzie w życie z dniem 01 stycznia 2017 r.), czyli wpływ przedsięwzięcia na „wody i obowiązujące dla nich cele środowiskowe”.

Wojewodowie

Przepis art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo wodne wskazuje wojewodów wśród organów właściwych w sprawie gospodarowania wodami. Do kompetencji tych organów należy między innymi: uzgadnianie rozstrzygnięć marszałka województwa w przedmiocie kosztów wykonywania urządzeń melioracji wodnych (art. 74b ust. 1 ustawy – Prawo wodne), opiniowanie projektu wstępnej oceny ryzyka powodziowego (art. 88c ust. 3 ustawy – Prawo wodne), uzgadnianie decyzji nakazujących zakładowi piętrzącemu wodę obniżenie piętrzenia wody lub opróżnienie zbiornika, bez odszkodowania (art. 88p ust. 3 ustawy – Prawo wodne).

Organy jednostek samorządu terytorialnego

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo wodne organami właściwymi w sprawach gospodarowania wodami są organy jednostek samorządu terytorialnego.

Organami powiatu są rada powiatu i zarząd powiatu ze starostą jako przewodniczącym. Należy zaznaczyć, iż organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do starostów w odniesieniu do zadań z zakresu administracji rządowej oraz kompetencji organu właściwego do wydania pozwolenia wodnoprawnego, jest właściwy dyrektor rzgw (art. 4 ust. 4 ustawy – Prawo wodne).

Marszałkowie województw są organami wykonawczymi samorządu województwa. Ich zadania określone są w art. 140 ust. 2 ustawy- Prawo wodne. Organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do marszałków województw jest Prezes KZGW, zgodnie z przepisami art. 4 ust. 3 ustawy- Prawo wodne.

Dyrektorzy wojewódzkich zarządów melioracji i urządzeń wodnych

Wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych działają na podstawie niżej wymienionych aktów prawnych:

- 1) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 486, z późn. zm.);
- 2) ustawy – Prawo wodne;
- 3) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.).

Wojewódzkie zarządy melioracji i urządzeń wodnych realizują, w imieniu marszałka województwa, zadania wynikające z wykonywania przez marszałka województwa praw właścicielskich w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa, istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa oraz w stosunku do pozostałych wód niepodlegających zarządzaniu przez Prezesa KZGW lub dyrektorów parków narodowych.

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej jest ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej. Dział gospodarki morskiej obejmuje sprawy wskazane w art. 10 ust. 1 ustawy o działach, do których należą w szczególności sprawy:

- 1) transportu morskiego i żeglugi morskiej;
- 2) obszarów morskich;
- 3) portów i przystani morskich;
- 4) ochrony środowiska morskiego.

Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej jest organem nadrzędnym w stosunku do dyrektorów urzędów morskich oraz dyrektorów urzędów żeglugi śródlądowej.

Kompetencje i terytorialny zakres działania organów administracji morskiej określa art. 42 ust. 1 i 2 ustawy o obszarach morskich.

Dyrektorzy urzędów żeglugi śródlądowej

Urzędy żeglugi śródlądowej działają na podstawie niżej wymienionych aktów prawnych, które nadają im uprawnienia oraz regulują zasady żeglugi na wodach śródlądowych. Są nimi:

- 1) ustawa o żegludzie
- 2) rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 kwietnia 2011 r. w sprawie określenia siedzib i terytorialnego zakresu działania dyrektorów urzędów żeglugi śródlądowej (Dz.U. Nr 77, poz. 831, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie przepisów żeglugowych na śródlądowych drogach wodnych (Dz.U. Nr 212, poz. 2072).

W tabeli 19 zestawiono podległość dyrektorów urzędów żeglugi śródlądowej.

Tabela 19. Podległość dyrektorów urzędów żeglugi śródlądowej, ich siedziby oraz strony www

nazwa organu	nazwa organu podległego	dane kontaktowe instytucji podległej
Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej	Dyrektor Urzędu Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	ul. Plac Batorego 4 70-207 Szczecin szczecin.uzs.gov.pl

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zgodnie z art. 78 ust. 3 ustawy – Prawo wodne minister właściwy do spraw rozwoju wsi określa w drodze rozporządzenia sposób:

- 1) prowadzenia ewidencji: śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części, stanowiących własność publiczną, istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, urządzeń melioracji wodnych, oraz zmeliorowanych gruntów;
- 2) ustalania obszaru, na który wywierają korzystny wpływ urządzenia melioracji wodnych szczegółowych.

Współpraca międzynarodowa

Zarówno organy właściwe do spraw gospodarki wodnej, jak i inne reprezentujące polski rząd prowadzą współpracę międzynarodową zarówno z państwami należącymi do UE, jak również spoza niej. Współpraca odbywa się na podstawie umów międzynarodowych pomiędzy państwami, których dotyczy.

W tabelach 20 i 21 zestawiono umowy dwustronne oraz wielostronne.

Tabela 20. Umowy dwustronne

państwo	nazwa umowy	data podpisania
Republika Federalna Niemiec	Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych, sporządzona w Warszawie dnia 19 maja 1992 r.	(Dz.U. z 1997 r. nr 11, poz. 56)

Tabela 21. Umowy wielostronne

umowa	data podpisania	data ratyfikacji lub wejścia w życie dla Polski
Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego z 1971 r. (Konwencja Ramsarska)	6.01.1977	22.marca 1978 r. (Dz.U. Nr 7, poz. 24 z późn. zm.)
Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych sporządzona w Helsinkach dnia 17 marca 1992 r.	18.03.1992	(Dz.U. z 2003 r. Nr 78, poz. 702 oraz z 2014 poz. 986)

11. INFORMACJA O SPOSOBACH I PROCEDURACH POZYSKIWANIA INFORMACJI I DOKUMENTACJI ŹRÓDŁOWEJ WYKORZYSTANEJ DO SPORZĄDZENIA PGW ORAZ INFORMACJI O SPODZIEWANYCH WYNIKACH REALIZACJI PGW

11.1. Punkty kontaktowe pozyskiwania informacji o spodziewanych wynikach realizacji planu

Organem właściwym do udzielania informacji z zakresu PGW, w szczególności działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń, łącznie z wymogiem uprzedniego uzyskania zezwolenia na sztuczne zasilanie lub uzupełnienie części wód podziemnych oraz działań związanych z ochroną wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł punktowych jest Prezes KZGW wraz z dyrektorami rzgw, właściwymi na obszarze dorzecza. Dane adresowe Prezesa KZGW i Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie przedstawia tabela 22.

Tabela 22. Dane adresowe Prezesa KZGW oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie

organ	adres
Prezes KZGW	ul. Grzybowska 80/82, 00-844 Warszawa
Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie	ul. Tama Pomorzańska 13 A 70-030 Szczecin

Organem właściwym do udzielania informacji z zakresu monitoringu wód powierzchniowych, podziemnych oraz obszarów chronionych, a także stanu JCWP i JCWPd jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska, którego dane adresowe przedstawiono w tabeli 23.

23. Dane adresowe Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

organ	adres
Główny Inspektor Ochrony Środowiska	ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

Aktualizacja PGW na obszarze dorzecza Ücker wpłynie na poprawę stanu JCWP i JCWPd oraz przyczyni się do możliwości osiągnięcia celów środowiskowych w JCWP i JCWPd.

11.2. Procedury pozyskiwania źródłowej dokumentacji

Procedury pozyskiwania źródłowej dokumentacji reguluje ustawa o informacji o środowisku. Zgodnie z art. 8 ustawy o informacji o środowisku, organy administracji są zobowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Informacje o środowisku oraz jego ochronie udostępniane są w formie ustnej, pisemnej, elektronicznej, wizualnej, dźwiękowej lub w innej formie (art. 9 ust. 2 ustawy o informacji o środowisku) na wniosek pisemny, bądź w przypadkach niewymagających wyszukiwania – bez pisemnego wniosku (art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o informacji o środowisku), nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku (art. 14 ust. 1 ustawy o informacji o środowisku).

Kategorie informacji podlegających udostępnieniu ustanawia art. 9 ust. 1 ustawy o informacji o środowisku i są to między innymi: informacje dotyczące stanu elementów środowiska, emisji zanieczyszczeń i odpadów promieniotwórczych, środków administracyjnych, przepisów prawnych dotyczących środowiska i gospodarki wodnej, raporty na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska, informacje na temat stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o informacji o środowisku organ administracji może odmówić udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie, jeżeli informacje dotyczą w szczególności danych objętych tajemnicą statystyczną, prawem autorskim, związanych z ochroną danych osobowych, spraw związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, informacji o wartości handlowej, danych zagrażającym bezpieczeństwu publicznemu i państwowemu.

Dane o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie zamieszczane są w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 1 ustawy o informacji o środowisku), do prowadzenia których zobowiązane są organy administracji właściwe w sprawach, bądź właściwe do prowadzenia postępowania, w ramach którego lub w wyniku którego sporządzane są dokumenty (art. 22 ustawy o informacji o środowisku). Publicznie dostępne wykazy prowadzone są w formie elektronicznej i udostępniane w Biuletynie Informacji Publicznej (art. 23 ust. 1 ustawy o informacji o środowisku).

11.3. Dokumentacja źródłowa wykorzystana przy sporządzaniu PGW

Podczas prac przy aPGW na obszarze dorzecza Ücker wykorzystano dokumenty i opracowania sporządzone w trakcie trwania cyklu planistycznego i aktualizujących, bądź uszczegóławiających dane opracowane i wykorzystane w pierwszym cyklu planistycznym. Wszystkie dane wykorzystane przy sporządzaniu aPGW stanowią dane publiczne, dostępne rejestry lub też zostały pozyskane w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Podstawą doboru działań służących osiągnięciu celów środowiskowych była weryfikacja PWŚK oraz wyniki PMŚ w zakresie monitoringu wód. Dane monitoringowe wykorzystane przy opracowaniu programu działań dla rzek pochodziły z lat 2010 – 2012 oraz z 2013 r., dla jezior z lat 2010-2013, dla wód przejściowych, przybrzeżnych oraz wód podziemnych z lat 2010-2012. Ponadto na potrzeby opracowania programów działań zostały wykorzystane również dokumentacje planistyczne sporządzane w związku z z art. 113 ust. 2 i 3 ustawy - Prawo wodne:

- 1) wykazy JCW, ze wskazaniem SCW i SZCW JCW oraz JCW zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych;
- 2) JCW;
- 3) cele środowiskowe dla wszystkich JCW, uszczegółowione w ramach projektu Ustalenie celów środowiskowych dla JCWP, JCWPd i obszarów chronionych
- 4) identyfikacja znaczących oddziaływań antropogenicznych i ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- 5) identyfikacja oddziaływań zmian poziomów wód podziemnych;
- 6) rejestr wykazów obszarów chronionych;
- 7) analizy ekonomiczne związane z korzystaniem z wód;
- 8) programy monitoringu wód,
- 9) wykazy wielkości emisji i stężeń: substancji priorytetowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 38d ust. 2 oraz innych substancji powodujących zanieczyszczenie, dla których zostały określone środowiskowe normy jakości.

Ponadto na potrzeby doboru działań wykorzystano informacje dotyczące inwestycji w zakresie gospodarki komunalnej pochodzące z IV aKPOŚK oraz Masterplanu 2015 r⁴. Ponadto w celu pozyskania najbardziej aktualnych informacji o działaniach na terenach nieaglomeracyjnych przeprowadzono ankietyzację w starostwach powiatowych i za ich pośrednictwem w gminach. Ankietowano również administratorów cieków w zakresie planów inwestycyjnych dotyczących udrażniania budowli piętrzących w celu umożliwienia migracji ichtiofauny oraz planowanych działań renaturyzacyjnych.

Do oszacowania potrzeb w zakresie wyposażania ludności niepodłączonej do kanalizacji w urządzenia do zbierania i oczyszczania ścieków oraz ilości niezbędnych do wybudowania miejsc do przechowywania nawozów naturalnych wykorzystano dane pochodzące z GUS.

⁴) Dokument dostępny na stronie <http://www.kzgw.gov.pl/pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>

Wymienione wyżej materiały wykorzystano również podczas analizy konieczności i możliwości ustanowienia odstępstw od osiągnięcia celów środowiskowych.

Ponadto, w ramach ustanawiania odstępstw, konieczne było przeanalizowanie, czy inwestycje mogące uniemożliwić osiągnięcie celów, zgłoszone przez inwestorów, spełniają przesłanki z art. 38j ustawy – Prawo wodne. Weryfikacja przesłanek odbyła się na podstawie dokumentacji przesłanej przez inwestorów. Oprócz formularzy wypełnianych przez inwestorów, analizowano także dokumentację projektową, raporty środowiskowe, decyzje środowiskowe oraz inne udostępnione dokumenty i opracowania.

11.4. Spodziewane wyniki realizacji aPGW

Głównym celem niniejszego dokumentu jest zapewnienie osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych dla wód i obszarów chronionych. Cel ten ma być osiągnięty poprzez podjęcie działań podstawowych i uzupełniających przypisanych JCW i obszarom chronionym oraz działań ogólnokrajowych. Realizacja zaplanowanych w ramach aPWŚK działań, które zostały podsumowane w planie ma zapewnić efekt w postaci zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska zarówno ze źródeł obszarowych jak i punktowych, racjonalizację poboru wód, zapewnienie możliwości migracji organizmów wodnych w ciekach, których drożność jest warunkiem osiągnięcia dobrego stanu wód, ograniczenie presji hydromorfologicznej. Dla części wód cel ten zostanie osiągnięty do 2015 r., dla części zgodnie z informacjami zawartymi w rozdziale 5, do 2021 r. lub do 2027 r. Spodziewanym efektem wdrożenia postanowień dokumentu jest więc osiągnięcie dobrego stanu wód we wskazanych dla poszczególnych JCW terminach lub też utrzymanie ich dobrego stanu.

12. PODSUMOWANIE WSZELKICH ZMIAN LUB UAKTUALNIEŃ DOKONANYCH OD DNIA OGŁOSZENIA POPRZEDNIEGO PGW NA OBSZARZE DORZECZA ÜCKER

Od chwili opublikowania pierwszego PGW w polskim prawodawstwie wprowadzono szereg zmian, które pozwoliły w pełni dostosować je do zasad zarządzania zasobami wodnymi zgodnie z wymogami stawianymi przez prawo UE.

Szczególne znaczenie miała ustawa – o zmianie ustawy – Prawo wodne z 2011 r. Wprowadzone zmiany są niezwykle istotne z punktu widzenia stworzenia ram prawnych do pełnego wdrożenia przepisów UE.

Najistotniejsza z wprowadzonych zmian to wprowadzenie do ustawy – Prawo wodne definicji celów środowiskowych oraz przepisów warunkujących stosowanie odstępstw. Przepisy art. 38 oraz art. 114a ustawy – Prawo wodne definiują cele środowiskowe dla JCW oraz obszarów chronionych i ustalają zasady stosowania odstępstw od ich realizacji, co jest pełną transpozycją w tym zakresie.

Art. 38j ustawy – Prawo wodne warunkuje możliwość realizacji inwestycji ingerujących w charakterystyki fizyczne JCW. Artykuł ten określa warunki zastosowania odstępstwa polegającego na nieosiągnięciu dobrego stanu wód lub też jego pogorszeniu w wyniku nowych inwestycji. Wprowadzenie tego przepisu umożliwiło przeprowadzenie szerokich analiz realizowanych i planowanych inwestycji z zakresu między innymi ochrony przeciwpowodziowej, pod kątem ich zgodności z celami środowiskowymi.

Art. 114a ustawy – Prawo wodne z kolei wskazuje na możliwość ustanowienia w szczególnych przypadkach mniej rygorystycznych celów.

Ustawa o zmianie ustawy - Prawo wodne z 2011 r. wprowadza również narzędzia umożliwiające utrzymanie JCW oraz obszarów chronionych w stanie niepogorszonym. Zapewnia to art. 31 ust. 2 ustawy – Prawo wodne, zgodnie z którym korzystanie z wód w szczególności nie może powodować pogorszenia stanu wód i ekosystemów od nich zależnych, w szczególności ustaleń PGW.

Kolejne zmiany w dziedzinie polityki wodnej ustanawiającej środowiskowe normy jakości wprowadzono przez rozszerzenie delegacji, o której mowa w art. 38a ust. 3 ustawy – Prawo wodne, o określenie środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych oraz innych zanieczyszczeń. Realizację powyższego upoważnienia stanowi rozporządzenie klasyfikacyjne.

Podsumowując, od czasu pierwszego cyklu planistycznego w Polsce wypracowano szereg narzędzi i uwarunkowań prawnych, których brak wówczas był odczuwalny. Oprócz opisanych powyżej zmian w prawodawstwie, zostało przeprowadzone uszczegółowienie najważniejszych analiz będących elementem procesu planowania, w tym przede wszystkim: analizy oddziaływań antropogenicznych i ich wpływu na stan wód oraz analizy ekonomicznej korzystania z wód. Program monitoringu wód dostosowany został w pełni do wymogów prawa UE, zaś na podstawie jego wyników została przeprowadzona aktualna ocena stanu wód. Monitoring wód prowadzony w obecnym cyklu planistycznym, jest znacznie bardziej wyczerpujący, między innymi: uwzględniony został monitoring elementów biologicznych. W badaniu stanu ekologicznego podstawowe kryterium to stan wodnych biocenoz, inne kryteria (fizyczno-chemiczne i hydromorfologiczne) pełnią rolę pomocniczą. Do elementów biologicznych badanych w zakresie monitoringu należą elementy takie jak

- 1) fitoplankton;
- 2) fitobentos i makrofity;
- 3) makrobezkręgowce bentoniczne;
- 4) ichtiofauna.

Kolejnym ważnym krokiem było precyzyjne ustalenie celu środowiskowego dla każdej JCW. Dla JCWPd celem był dobry stan ilościowy i chemiczny. W pierwszym cyklu planistycznym nie określono także celów środowiskowych dla obszarów chronionych. W obecnym cyklu planistycznym wyznaczanie celów środowiskowych oparte zostało o postanowienia UE oraz wytyczne KE, uwzględnione zostały jednak krajowe uwarunkowania i ograniczenia. Omówione zmiany w prawodawstwie, w połączeniu z uszczegółowionymi analizami dotyczącymi w szczególności dogłębnego rozpoznania aktualnych warunków i stanu wód pozwalają przypuszczać, iż zaktualizowany program działań w znacznie większym stopniu będzie odpowiadała na rzeczywiste potrzeby w zakresie poprawy stanu wód.

13. OCENA POSTĘPU W OSIĄGANIU CELÓW ŚRODOWISKOWYCH Z PREZENTACJĄ WYNIKÓW MONITORINU W OKRESIE OBJETYM POPRZEDNIM PLANEM ORAZ WYJAŚNIENIEM PRZYCZYN EWENTUALNEGO NIEOSIĄGNIĘCIA NIEKTÓRYCH CELÓW ŚRODOWISKOWYCH

Postęp w osiągnięciu celów środowiskowych przez poszczególne kategorie wód określono na podstawie oceny stanu przeprowadzonej na podstawie danych z lat 2010-2012, którą szerzej opisano w rozdziale 5. Zgodnie z powyższą oceną stwierdzono, że na obszarze dorzecza Ücker stan jedynej JCWPd został oceniony jako dobry, a tym samym JCWPd osiągnęła cel środowiskowy.

14. CHARAKTERYSTYKA I WYJAŚNIENIE WSZYSTKICH DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH WE WCZEŚNIEJSZEJ WERSJI PGW W DORZECZU, KTÓRE NIE ZOSTAŁY ZASTOSOWANE

Jednym z dokumentów planistycznych w planowaniu gospodarowania wodami, zgodnie z art. 113 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo wodne jest PWŚK. Dokument ten zawiera program działań, których realizacja w określonym czasie pozwoli uzyskać efekty w postaci osiągnięcia celów środowiskowych przez wszystkie JCW. W PWŚK wyróżniono, działania podstawowe oraz działania uzupełniające.

W trakcie prac nad aPWŚK dokonano podsumowania realizacji działań wskazanych w pierwszym cyklu planistycznym. Dane do oceny stanu realizacji działań pochodziły w znacznym zakresie z przeprowadzonych ankietyzacji starostw powiatowych, administratorów cieków jak również aglomeracji w rozumieniu art. 43 ust. 2 pkt 1 ustawy - Prawo wodne. Ankiety skierowane do starostw dotyczyły inwestycji zrealizowanych bądź planowanych do realizacji w latach 2013-2021 na terenie powiatu (między innymi wykonania ujęć wód podziemnych i powierzchniowych, budowy lub rozbudowy oczyszczalni ścieków nieobjętych KPOŚK, modernizacji, budowy lub rozbudowy składowisk odpadów i innych obiektów przemysłowych, działań rekultywacyjnych oraz innych działań mających wpływ na stan wód). Kwestionariusz skierowany do aglomeracji dotyczył planowanych lub zrealizowanych w latach 2007-2013 inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji kanalizacji. Ponadto, informacje uzyskane z ankiet zostały uzupełnione o dane zawarte na portalach internetowych poszczególnych gmin, wojewódzkich zarządów melioracji i urzędów wodnych, rzgw oraz innych podmiotów. Ze względu na istniejący wymóg dotyczący zamieszczania ogólnodostępnych danych na temat inwestycji realizowanych z funduszy UE, strony internetowe stanowią dobre źródło informacji. Ponadto ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2015 r. poz. 2058, z późn. zm.) zobowiązuje podmioty wykonujące zadania publiczne do udostępnienia informacji o sprawach publicznych. W przypadku inwestycji związanych z realizacją KPOŚK, stopień realizacji działań wynikał z kolejnych aktualizacji programu oraz corocznych sprawozdań dotyczących stopnia wykonania założeń programu. Sprawozdania składane są Prezesowi KZGW przez marszałków województw. Przekazywane dane obejmowały wyznaczone aglomeracje, w związku z czym poszczególne dane przypisano do JCW. Podsumowując w trakcie cyklu planistycznego na terenach aglomeracji wybudowano 18 742 km nowych sieci kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej, modernizacji poddano 1 646,36 km, oraz zrealizowano 824 inwestycji obejmujących budowę nowych oraz rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych.

Do oceny stopnia realizacji zadań wykorzystano dane pozyskane z GIOŚ (baza danych dotyczących rozmieszczenia eksploatowanych i zamkniętych składowisk odpadów według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.), PIG-PIB (baza składowisk wraz z warstwami SHP) oraz z aktualnie obowiązujących planów gospodarowania odpadami w województwach i gminach. Ponadto, do weryfikacji wykonania działań wykorzystano dane pozyskane z Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (zarządzenia dotyczące ustanowienia PZO obszarów Natura 2000, lista zatwierdzonych oraz będących w trakcie konsultacji PZO dla obszarów Natura 2000 oraz warstw SHP dla wszystkich form ochrony przyrody), z regionalnych dyrekcji ochrony środowiska (zarządzenia dotyczące ustanowienia PO rezerwatów przyrody, zarządzenia dotyczące ustanowienia PZO obszarów Natura 2000, kosztorysy poszczególnych zadań ochronnych w PZO dla obszarów Natura 2000), jak również od dyrektorów zespołów parków krajobrazowych (zarządzenia dotyczące ustanowienia PO Parków krajobrazowych). Wykorzystano również opracowania wykonane w ostatnich latach na potrzeby aPGW i PZRP.

W przypadku działań dla JCWPd w PWŚK przyjęto, że wszystkie działania zmierzające do osiągnięcia wymaganego stanu JCWP, będą wpływać na poprawę stanu chemicznego i ilościowego JCWPd. W związku powyższym można stwierdzić, iż stan realizacji działań programowanych dla poprawy stanu JCWPd jest porównywalny ze stanem realizacji działań wskazanych dla JCWP. Ponadto, większość działań wskazanych dla JCWPd jest działaniami ciągłymi, dla których nie ocenia się w sposób bezpośredni stopnia ich realizacji. Są to między innymi: weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód, racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia oraz monitoring potencjalnych ognisk zanieczyszczeń.

Przyczyną braku realizacji działań obejmujących między innymi działanie polegające na opracowaniu warunków korzystania z wód zlewni były przeprowadzone w trakcie cyklu planistycznego analizy uzupełniające, które wykazały, iż działania podstawowe były wystarczające dla osiągnięcia ustalonych celów środowiskowych, w związku z czym nie było potrzeby wdrożenia działań uzupełniających. Część działań ze względu na duży zakres i czasochłonność procesu są jeszcze w trakcie realizacji (np.: ustanowienie obszarów ochronnych GZWP).

15. CHARAKTERYSTYKA KONIECZNYCH DODATKOWYCH DZIAŁAŃ USTALONYCH W TRAKCIE REALIZACJI PLANU

Jeżeli monitorowanie lub inne dane wskazują, że cele środowiskowe dla części wód prawdopodobnie nie będą osiągnięte, państwa UE zapewniają, że:

- 1) przyczyny możliwego niepowodzenia zostaną zbadane;
- 2) odpowiednie pozwolenia i zezwolenia zostaną właściwie zbadane i poddane kontroli;
- 3) programy monitorowania zostaną poddane kontroli i właściwie dostosowane;
- 4) dodatkowe środki, jakie mogą być konieczne do osiągnięcia celów, zostaną ustalone, włączając, jeżeli to stosowne, ustalenie bardziej restrykcyjnych środowiskowych norm jakości.

Jeżeli przyczyny są spowodowane okolicznościami pochodzenia naturalnego lub sił wyższych, które są wyjątkowymi i nie mogły być racjonalnie przewidziane, w szczególności ekstremalnymi powodziami i długimi suszami, państwa członkowskie mogą ustalić, że dodatkowe środki nie są praktyczne.

Przepisy nakazują zawarcie w aPGW podsumowania środków podjętych na tej podstawie, jak również dodatkowych działań tymczasowych przyjętych od czasu publikacji poprzedniej wersji PGW na obszarze dorzecza.

Artykuł 113c ust. 1 ustawy – Prawo wodne, wskazuje, że jeżeli na podstawie wyników monitoringu wód lub innych danych, w tym danych uzyskanych w toku opracowywania projektu PWŚK lub jego aktualizacji, Prezes KZGW stwierdził, że jest zagrożone osiągnięcie celów środowiskowych:

- 1) dokonuje się analizy przyczyn tych zagrożeń i uzupełnia program wodno-środowiskowy kraju o dodatkowe działania;
- 2) dokonuje się dodatkowego przeglądu udzielonych pozwoleń wodnoprawnych;
- 3) poddaje się przeglądowi programy monitoringu wód i w razie potrzeby dostosowuje te programy w zakresie koniecznym dla osiągnięcia celów środowiskowych.

Kolejne ustępy art. 113c ustawy – Prawo wodne precyzują zasady wypełnienia powyższych zadań przez Prezesa KZGW, organy właściwe do wydawania pozwoleń wodnoprawnych oraz organy IOŚ. Przed zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 850), analogiczną treść zawierał art. 113b ust. 8 ustawy – Prawo wodne. Do przedmiotowej regulacji odsyłają także: art. 119 ust. 2 ustawy – Prawo wodne. (wskazanie odpowiedzialnych organów) oraz art. 136 ust. 1 pkt 8 ustawy – Prawo wodne. (możliwość cofnięcia lub ograniczenia bez odszkodowania pozwolenia wodnoprawnego).

Działania w tym zakresie są prowadzone zgodnie z prawem krajowym. Działania, o których mowa w przedmiotowym rozdziale zostały zaplanowane także w ramach aPWŚK i aPGW.